

ΜΑΡΤΙΟΣ 1873. = ΤΕΥΧΟΣ ΜΓ΄.

Η ΘΕΙΑ ΧΑΡΙΣ.

Ὅτ' ἡ χρυσῆ μαρμαρυγὴ τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας
 Εἰσδύει 'ς τὰς γωνίας μας τὰς ὑπογειοτέρας,
 χέει κ' ἐκεῖ αὐγὴν

Ζωοποιὸν ἢ λάμψις του· καὶ ἠδονὴ γλυκεῖα
 Ζωῆς ἐγείρεται τερπνῆς· καὶ πᾶσα κατοικία
 φαιδρύνει' εἰς τὴν γῆν.

Κ' ἡ δρόσος, ἔτε 'ς τῶν φυτῶν τὰ φύλλα ἐπιπίπτει,
 Ζωὴν τοῖς δίδει γλυκεράν, κ' ἡ χλόη ἀνακλύπει
 καὶ ἔρθουται ζωηρὰ

Ἄνω τῆς γῆς. Πλήρης ζωῆς σκιρτᾷ ἡ φύσις πᾶσα,
 Ἀγάλλεται κ' ἡ ἀηδῶν τῶν θάμνων τῆς ἐκπᾶσα
 ἐκπέμπει ἠχηρὰ

Τὰ θεῖά της μελίσματα. Τῶν ζωηρόρων κόλπων
 Τοῦ Αἰωνίου μας Πατρός, ὅν δι' ὠδῶν εὐμόλπων
 οἱ Ἄγγελοι ὕμνουσιν

Διὰ παντός, ἐκχέεται ἡ ζωογόνος χάρις
 Εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὴν ψυχὴν—Εἰ, ἄνθρωπε, ἐρθάρης,
 καὶ σκόπη σὲ κυκλῶν,

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τόμ. Δ΄. Τεύχ. ΜΓ΄.)

Χριστιανέ! ἀβουλιῶν— ἀνάτειν' εἰς τὰ ὕψη
 Τοὺς ὀφθαλμούς, θεόμενος! —Ἐν βλέμμα νὰ σοὶ ρίψη
 εὐνοϊκὸν ἀρκεῖ

Ὁ Κύριος—ἡ Χάρις του θερμῆ, ἀκτινοδόλος
 Σὲ καταυγάζει παρευθύς, καὶ φωτισμένος ὅλος
 ὁ νοῦς σου διοικεῖ.

Τὴν θέλησίν σου εἰς ὁδοὺς τραπέισαν ἀκανθώδεις,
 Τὴν ἐπιστρέφει ἐξ αὐτῶν κ' ἀνοίγεται ροδῶδης
 ἐμπρὸς αὐτῆς λειμών!

Εἰρήνη κ' ἀγαλλίασις εἰς τοῦτον βασιλεύει,
 Διότι νᾶμα ἀρετῆς τὸ πᾶν ἐκεῖ ἀρδεύει
 καὶ ὁ φοβερὸς χειμῶν

Τοῦ μοχθηροῦ ἐγωῖσμοῦ, τῆς φαύλης φιλαυτίας
 Δὲν νεφελοῖ τοὺς οὐρανοὺς, φρικώδεις τρικυμίας
 ἐγείρων τῶν παθῶν!

Τῆς τοῦ Ὑψίστου Χάριτος τὸ γαλγηαῖον πνεῦμα
 Τείνει αἰθρίαν ἱλαρὰν, καὶ δροσοδόλον ρεῦμα
 κλίσεων ἀγαθῶν

Πληροῖ τὸ ἦθος τῆς ψυχῆς, ἡ καύτης ἠξιώθη.
 —Ὁ ἄπιστος ἀγέρωχος, κακόνους ἀνωρθώθη,
 καὶ κράζει μανικῶς:

« Τί ταῦτα ; — Χίμαιρα δεινὴ μεσαιωνίων χρόνων,
» Ποῦ ἔχει ἡ ἀλήθεια κ' ἡ ἀρετὴ τὸν θρόνον
λέγεις φαντασιῶς ;

» "Οχι ! ὁ λόγος τῶν βροτῶν φωτὸς εἶνε ἐστία,
» Πᾶν δ' ἀγαθὸν γινόμενον τυχαία ἀρμονία,
» καὶ εὐνοια καιρῶν ! »

— "Ω ! μὴ βλασφημίῃ, ἄθλιε ! — Τίς σ' ἔδωκε τὸν λόγον ;
Τίς ὑπεράνω δι' αὐτοῦ σ' ἔθηκε τῶν ἀλόγων ;
Καὶ διὰ γλυκερῶν

Ἄκτινων σοῦ ἐκύκλωσε τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις ;
Πρὸς ζήτησιν τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ τὰς κλίσεις
ποῦ εὔρες ; τίς αὐτὴν

Τὴν τόσον ἀγαθοεργὸν παρήγαγε ἄρμονίαν ;
Τίς τῶν καιρῶν διέταξε τὴν εὐνοον πορείαν,
τὴν τόσον θαυμαστήν ;

"Ὡ ἄπιστε ! περὰ δεξιά : Κέντρον τῆς Ἀληθείας
Ἐπάρχει ἔν ἀπόλυτον Τρεῖς ὑποστάσεις Θείας
ἔχον ἐν ἑαυτῷ,

"Ὡ σοὶ τὸ ἀπεκάλυψε τὴν σάρκα σου φορέσας
Αὐτοῦ ὁ Λόγος, κ' ἄγιον μυστήριον τελέσας
δυσνόητον αὐτῷ

Τῷ φιλονεικῶ σου νοῖ ! — Αὐτὸ πηγὴ σοφίας
Ἐπάρχει σοὶ ἀέναντος καὶ πάσης ἀρμονίας,
ἔξ ἧς τὸ ἀγαθόν

Πηγάζει πᾶν. — Τὸ φωταυγὲς καὶ πάγκαλον σημεῖον
Τούτου Θεὸν δνόμαζε καὶ φωτισμοῦ ταμεῖον
ἀκένωτον, λαθῶν

Τὸν φαῦλόν σου ἐγαίωσον, ὅστις σὲ παρεκτρέπει
Εἰς ἀκανθώδεις ἀτραπούς, ἔξ ὧν ὁ νοῦς σου δρέπει
σοφίσματα ἔμπαθῆ !

Τοῦ ἐφθαρμένου ἤθους σου θωπεύοντα τὰς τάσεις !
Σπεῦσον νὰ τεῖνης εἰς ἔρθῶν συλλογισμῶν ἐντάσεις
τὰ ὄμματ' ἀπαθῆ !

Ἡ Χάρις τούτου τοῦ Θεοῦ ὦ ! εἶθε τὰς καρδίας
Ἡμῶν νὰ ἐπισκέπτηται. Τὰς θλίψεις, τὰς ἀνίας
Αὐτὴ ἀποσοεῖ !

Ἄν παύση πρὸς τὴν οἴησιν ὁ νοῦς πλὴν ἀποκλίνων
Καὶ τῶν τοῦ Γνωθῆ σεαυτὸν ζωοποιῶν ἀκτινῶν
δοχείον ἀποθῆ !

Ἄν παύση ἐν τοῖς σπλάγγχνις μας, ὡς ἐν δεινοῖς σπηλαιοῖς
Μυκώμενος ματωδῶς ἐν ἥχοις φρικαλέοις
ὁ τερατώδης ὕψος

Τῆς ἐμπαθοῦς ἀναστροφῆς, τοῦ μίσους πρὸς ἀλλήλους ;
Ἄν παύση διεγείρουσα κινήσεις φεῦ ! ἀφίλους
ἀμοιβάδων ἡ χεῖρ !

Κ' ἂν ἀντηχήσῃ ἔς τούς μυρούς, ἔς τὰ βάθη τῆς καρδίας
Τὸ μέλος τῆς τοῦ Ἰησοῦ οσπετῆς διδασκαλίας
Τὸ λέγον : « φλογερὰν

» Τρέφετε ἐν τοῖς σπλάγγχνις σας ἀγάπην ἀμοιβαίαν,
» Πρὸς τούς ἐχθρούς σας ἔχετε διαθέσιν γενναίαν,
» Φιλίαν ἱερὰν ! »

Ἄν παύση τέλος τὸ δεινὸν τῆς εὐπαθείας πνεῦμα
Τὰ ἦθη εἰς τῶν ἠθῶν τὸ βορβορώδες ρεῦμα
σύρον ἐλεεινῶς !

Καὶ ἐγγυθῆ ἡ ἱερὰ πνοὴ τῆς ἐγκρατείας
Φωτοβολεῖ τῆς Χάριτος ὁ ἥλιος τῆς Θείας
τότε ὁ φαινός !

Ἐν Σμύρνῃ 1873.

Σ. ΛΕΟΝΤΙΑΣ.

ΔΓΗΜΑΣ.

Εἶνε λίαν εὐχάριστος ὁ συλλογισμὸς, ὅτι ἡ Γραφὴ ἐγράφη δι' ἡ-
μᾶς, ὅτι τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, προϊδὸν ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον γεγο-
νός καὶ περιστάσεις ζωῆς ἠθέλωμεν ἔχει χρεῖαν ἀκριβῶς τοιού-
των συμβουλῶν καὶ βοήθειας, ἐνέπνευσε τοὺς ἁγίους ἄνδρας ἵνα
γράψωσι ταῦτα εἰς βιβλίον, οὐχὶ διὰ τὸ καλὸν ἡμῶν μόνων, ἀλ-
λά καὶ πάσης τῆς ἀνθρωπότητος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς συντελείας
τοῦ κόσμου.

Δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ ὑπόσχεσις, ἣτις δὲν ἀπεδείχθη μυριάκις
ἀληθῆς. Δὲν ὑπάρχει προειδοποίησις ἐκ τῆς ὁποίας μυριάδες δὲν
ὠφελήθησαν.

Ἡ Γραφὴ εἶνε καλὸς τις χάρτης, ὅστις περιέχει ἐν αὐτῇ πᾶν
ὅ,τι εἶνε ἀναγκαῖον ὁ ναύτης νὰ γνωρίσῃ. Αἱ ἀλήθειαι τῆς οὐδέ-
ποτε παλαιούνται. — Δύναται ν' ἀναγνωσθῆ μυριάκις καὶ ὁμῶς οὐ-
δέποτε νὰ χάσῃ τὴν γλυκύτητα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς — ἀπ' ἐναν-
τίας ἀπεδείχθη ὅτι ὅσον πεπισσότερον ἀναγινώσκειται καὶ ἐξετά-
ζεται τόσον ὠραιότερα, διδακτικιώτερα καὶ ὑψηλοτέρα φαίνεται.

Εὐσεβῆς τις πολιτικός τῆς Ἀγγλίας, ὅστις εἶχε διέλθει τὴν
Γραφὴν πολλὰκις, ἐρωτηθεὶς ποτε, ἔβδομηκοντούτης ὧν, ὑπὸ τῆς
θυγατρὸς του τί ἀνεγίνωσκεν, « Ἀναγινώσκω — εἶπε — νέα ! » Καὶ
τῷ ὄντι ἡ Γραφὴ παρουσιάζει πάντοτε εἰς τὸν ἐπιμελῆ ἀναγνώ-
στην τῆς νέας πράγματα ἀποκαλύπτει αὐτῷ νέους θησαυρούς ὑπο-
μιμνήσκει νέα θέματα πρὸς συλλογισμὸν καὶ μελέτην.

Οὐδὲν ἄλλο βιβλίον πλὴν τῆς Γραφῆς ἔχει τὴν θαυμασίαν ταύ-
την δύναμιν καὶ μόνον οἱ μὴ ἀναγινώσκοντες αὐτήν συχνὰ καὶ
μετ' ἐπιμελείας τὴν θεωροῦσιν ὡς ξηρὸν καὶ ἄνευ ἐνδιαφέροντος
βιβλίον. (Ἐκ τοῦ Ἀστέρου τῆς Ἀνατολῆς.)

ΛΟΓΟΣ

Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς κοινωνίας.

« Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. » (Ἰωαν. ιβ'. 46).

Ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς ἐρχεται ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ Θεὸς του
ἀρχηγὸς λέγει, « ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον » (Ἰωαν. ις'. 28.)
ἡ πρόδοσ ἀυτοῦ πρέπει νὰ ἀποδεικνύηται ἀπὸ τὰ ἔχνη τῆς ἀγάπης,
τῆς καθαρότητος καὶ εἰρήνης, ἀπερ δέον νὰ φαίνονται ὅπουδῆ-
ποτε πορεύεται. Ἐὰν ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ ἦνε θεία, ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ
πρέπει θετικῶς νὰ ἦνε καλή. Ἄν ἦτο δυνατόν ν' ἀποδειχθῆ ὅτι
ὁ Χριστιανισμὸς ἀντίκειται ἀληθῶς εἰς τὴν ἀτομικὴν ἢ κοινωνι-
κὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου, τότε ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὗτος δὲν
θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐκείνου τῆς ἀγάπης, « ὅς-
τις τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηρούς καὶ ἀγαθοὺς καὶ
βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους » (Ματθ. ε'. 45). Ἐνταῦθα λοι-
πὸν γεννᾶται ἡ ἐρώτησις, ὁ Χριστιανισμὸς ἐξῆσκησε τοιαύ-
την εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ κόσμου, οἷα εἶνε ἱκανὴ νὰ
προεξῆ τοῦλάχιστον ὑποθετικὴν ἀπόδειξιν ὅτι οὗτος προῆλθεν ἐκ
Θεοῦ καὶ οὐχι ἐξ ἀνθρώπου ; Ἡ ἀπόκρισις ἡμῶν πρὸς τὴν ἐρώ-
τησιν ταύτην εἶνε ἐμφαντικῶς καταρατικὴ λέγομεν μετὰ θάρρους
καὶ τόλμης « Μάλιστα. » Καὶ βασίμως πιστεύομεν ὅτι, ἂν πάν-
τες, ὅσοι ἀλλῶς πως φρονοῦσι περὶ αὐτοῦ, ἤθελον ἐξετάσει εἰ-
λικρινῶς τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ, θὰ ἐπέιθοντο βεβαίως ὅτι ὁ Χρι-
στιανισμὸς πηγάζει ἐκ τοῦ Θεοῦ. Ἄν δὲ αἱ ἀξιῶσεις τοῦ συστήματος
τούτου ἔπρεπε νὰ δοκιμασθῶσιν εἴτε διὰ τῶν ἀρχῶν τῆς χρησι-
μότητος εἴτε διὰ τοῦ κανόνος τοῦ χρησίμου, καὶ τότε ἀκίνητὸν
ἀποτελεσμά δὲν θὰ ἦτον ἐναντίον ἡμῶν. Ὁ Χριστιανισμὸς μετὰ
τοιαύτην δοκιμασίαν θὰ εὐρεθῆ τόσῳ ἀληθῶς ἀγαθοποιὸς ἐν πᾶσι
τοῖς σκοποῖς αὐτοῦ καὶ τόσῳ μᾶλλον καλοκᾶχθος ἐν τῇ ἐπι-
δράσει, ἣν οὗτος ἀπονέμει τοῖς ἀποδεχομένοις αὐτὸν καὶ μάλιστα
ἂτε ἀφορῶν εἰς τὰ ὑψίστα συμφέροντα τοῦ ἀνθρώπου, ὅσοι πάσαι
αἱ ποιικιλίαι εὐεργετικαὶ διατάξεις καὶ καλοκᾶχθοι ὅσους τῆς φύ-
σεως, ἤγουν ἡ εὐφρόσυτος ἐπιστροφὴ τῆς πρῶτης καὶ τῆς ἐσπέρας,
ἡ βαλσαμώδης πνοὴ τῆς ἀνοξείσεως, ἡ θερμὴ ἐρυθρότης τοῦ θέρους,
αἱ ἱλαραὶ ἡμέραι τοῦ φθινοπώρου καὶ ἡ ἀγρία καὶ παγετώδης με-
γαλειότης τοῦ χειμῶνος. Πᾶσαι αὗται αἱ ἀλλαγαὶ ὑπερβαίνουσι
τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ παράγειν ἢ κυβερναῖν, καὶ ἡ ἐπιρ-
ροὴ τῶν ἀπανταχοῦ εἶνε οὐσιωδῶς καλή. Ἐὰν αὗται ἐπάγωσιν ἡμᾶς
νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ ὕλη τῆς κτίσεως εἶνε τὸ ἔργον τοῦ ὑψίστου
Κυρίου, ὁ Χριστιανισμὸς, εἰλικρινῶς ἐξεταζόμενος, εὐρεθήσεται
οὐχ ἥτιον ἡ θρησκεία τοῦ Θεοῦ, ὅσον ἡ φύσις εἶνε τὸ ἔργον
Αὐτοῦ.

Ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ὑπάρχει δραστικὴ τις δύναμις ἱκανὴ εἰς
τὸ πολιτίειν καὶ τὸ ἀνυψοῦν, εἰς τὸ μεταρρυθμίζειν καὶ τὸ τελειο-
ποιεῖν. Αὕτη εἶνε ἡ ἐμφυτοῦ προσπάθεια τούτου τοῦ Θεοῦ συστή-

ματος. Ὅπουδῆποτε εὐρίσκατε τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ καλῶς ἐνοου-
μένας καὶ τὰ παραγγέλματα αὐτοῦ πιστῶς ἐπιτελούμενα, θὰ κα-
τανόησθε εὐθὺς, ὅτι ἐκεῖ τὸ Θεῖον τοῦτο σύστημα ἀποτελεῖ
τὴν χάριν, τὴν ἰσχύν, τὴν καθαρότητα καὶ τὴν τελειότητα τῆς
κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ζωῆς. Τῷ Χριστιανισμῷ μᾶλλον
ἐσμὲν ὀφειλέται διὰ τὴν κομψότητα, τὴν εὐσχημοσύνην καὶ τὰς
παραμυθίας τῆς πολιτισμένης ζωῆς ἢ παντὶ ἄλλῳ θεσμῷ καὶ
νόμῳ, καίτοι νῦν ὀλίγον συναισθανόμεθα τοῦτο. Οἱ ἄνθρωποι
χώρως, ἣτις πρὸ πολλοῦ ἀπολαύει τῶν εὐλογιῶν τοῦ Χριστιανι-
σμοῦ, μόλις ἐκτιμῶσι τὸ πλῆθος τῶν κοινωνικῶν εὐλογιῶν,
ἂς τινὰς ὁ Χριστιανισμὸς παρέσχε τῷ κόσμῳ· οὗτοι, ἐκ τῆς
φαινομένης ὄψεως τῶν πραγμάτων κρίνοντες, νομίζουσιν ὅτι
τὰ ἀγαθὰ ταῦτα παρήχθησαν διὰ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν καὶ διὰ
τῆς παιδείας.

Ἐν τίνι καταστάσει ἤθελον ὑπάρχει ἡ Εὐρώπη, καθ' ὅσον ἀφορᾷ
τούς κοινωνικοὺς θεσμούς ἢ τὸν πολιτισμὸν αὐτῆς, ἄνευ τοῦ Χρι-
στιανισμοῦ ; Ἡ ἀνθρωπίνη κοινωνία θὰ ἠδύνατο ἴσως διὰ τῆς
δυνάμεως, διὰ τῆς συμπαρέξεως καὶ τῆς ἐθνικῆς ἰσχύος καὶ τῆς
τάξεως νὰ κάμῃ πρόδόν τινὰ πρὸς τὸν πολιτισμὸν, καὶ μάλιστα
ὀλίγοι θὰ ἐπθονον τρανῶς εἰς τινὰ ὑψηλὸν βαθμὸν ἐξωτερι-
κῆς κοσμιότητος καὶ εὐσχημοσύνης· πλὴν ὅσον ἀφορᾷ τὸ πλῆθος
τοῦ λαοῦ, πολιτισμὸς ἄνευ Χριστιανισμοῦ δὲν εἶνε ἄλλο εἰμὴ
διωλισμένος τις βαρβαρισμὸς. Τί μέχρι τοῦδε εἶνε ὁ πολιτισμὸς
τῆς Κίνας μεθ' ὅλον τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀρχαιότητα αὐτῆς δι' α
καυχᾶται ; Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὸς ἐκεῖ, ὅπως
καταστειλῆ τὴν πρόδόν τῆς ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης ἢ δεσμεύση
τούς κοινωνικοὺς αὐτῆς θεσμούς ἢ σχηματίσῃ ἐν οἰωδῆποτε
τρόπῳ τὸν χαρακτηριστῆρα τοῦ λαοῦ αὐτῆς· ἀλλ' οἱ ἀντίπαλοι τοῦ
Χριστιανισμοῦ προβάλλουσιν ἡμῖν σύστημα τι ἠθικῆς ἐπικρατού-
σης ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρῳ, ὅπερ, ὡς αὐτοὶ διίσχυρίζονται, εἶνε μάλ-
λον ὑπέροχον τοῦ Χριστιανικοῦ. Ἐστὼ πρὸς στιγμὴν οὗτω τί
λοιπὸν διέπραξε τὸ σύστημα τοῦτο ἐν τῇ Κίνᾳ ; Αὕτη, καυχώ-
μένη ἐπὶ τῷσαύτῃ ἀρχαιότητι, καὶ χωρὶς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔ-
πρεπε νὰ ἦνε τὸ μᾶλλον πολιτισμένον ἔθνος τῆς οἰκουμένης. Ποῦ
λοιπὸν εἶνε τὰ ἔργα τοῦ διανοητικοῦ αὐτῆς μεγαλεῖου, τὰ λαμ-
πρὰ αὐτῆς κατορθώματα ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐπιστή-
μῃ ; ποῦ οἱ κοινωνικαὶ αὐτῆς θεσμοὶ ; ποῦ αἱ ἐμπορικαὶ αὐτῆς ἐπι-
χειρήσεις ; περιῆλθεν αὕτη τὴν σφαῖραν καὶ περιέφερε μεθ' ἑαυ-
τῆς τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὰ μᾶλλον μεμακρυσμένα μέρη
τῆς γῆς ; εἶνε ἀληθὲς ὅτι τῇ ὀφειλομένῳ ὑποχρέωσιν διὰ τινὰ προϊ-
όντα τῆς πολυτελείας καὶ τρυφηλότητος, ἀτινα εἰσι τὰ τοπικὰ προϊ-
όντα τοῦ ἐξῆστος τῆς, ἀλλ' οὐχι καὶ διὰ προϊόντα τοῦ φωτισμοῦ.
Στέλλει ἡμῖν μέταξιν καὶ τέιον, ἀλλὰ ποτὲ ἐπιστήμην καὶ συλ-
λογισμὸν. Πολλὰ κακὰ ἀναμιθόβως ὑπάρχουσιν ἐν ἡμῖν, κακὰ,
τὰ ὅποια πολὺ πρέπει νὰ οἰκτείρωμεν, καὶ ἡ ἐξαρπίσις τῶν
ὁποίων πρέπει ζωηρῶς νὰ ἐπαχολῆ τὴν μέριμναν ἡμῶν πλὴν
γενικῶς πόσῳ μᾶλλον ὑπερέχουσιν αἱ χώραι τῆς Εὐρώπης ἐν
τῇ κοινωνικῇ καταστάσει αὐτῶν συγκρινόμεναι μετὰ τῆς Κίνας ἢ
μετὰ τῶν ἄλλων χωρῶν, εἰς ὅσας ὁ δεσποτικὸς βασιλευεῖ, ἢ τοῦ
ἀνθρώπου διάνοια ἐξασθενεῖ, τὰ δικαίωματα αὐτοῦ καταπα-

Ζηλανδίας συνέτριψε τὸ τόξον καὶ τὸ δόρυ του, καὶ ἡ ψυχὴ του καθωραϊσθῆ μετὰ τῶν κοσμημάτων τοῦ πράξος καὶ ἡσυχου πνεύματος. Αἱ ἐσπαρμέναι νῆσοι, αἴτινες ὡς πολύτιμοι λίθοι κοσμοῦσι τὴν Μεσημβρινὴν θάλασσαν καὶ αἱ ὅποιαι, ἂν δὲν εἶχον τὸν μολυσμὸν τῆς ἀμαρτίας, θὰ ἐφαινοῦντο ὡς διακοναὶ τῆς εὐδαιμονίας τῶν μακάρων, τὸ ὅραϊον φαντασιῶδες ἔργον τινὸς μυστηριώδους αὐτενεργείας—θεωώρησαν τὴν ἡῶν νέας τινὸς δημιουργίας πολλῶ μαῶλλον ἐνδὲξου τῶν ἰδικῶν των κοραλλίων καὶ νῦν φωτοβόλου μὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ χιὼν τῆς Γροιλλανδίας ἔλαμψεν ὑπὸ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, καὶ αἱ καρδίαι τῶν Γροιλλανδῶν ἐτάχθησαν ἐν τῇ διηγήσει τῆς Θείας ἀγάπης.

Ἄλλ' ἴσως ἐπιθυμεῖτε νὰ μὴ ζητήσωμεν τσοῦτον μακρὰν τὰς ἀποδείξεις τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεως, τὴν ὁποῖαν ὁ Χριστιανισμὸς ἐξήσκησεν ἐπὶ τὰς τύχας τοῦ ἀνθρώπου. Τότε θὰ εὐρητὴ αὐτὰς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν. Αἱ ἐξωτερικαὶ, αἱ ἠθικαὶ, αἱ ἐκπολιτιστικαὶ ἐπιδράσεις τοῦ Χριστιανισμοῦ φανεροῦνται ἐν παντὶ ἀνθρώπῳ. Αὐτὰι διακινῶσκονται τόσον ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ὡσον ἐν τῇ δημοσίῳ ζωῇ—ἐν τῷ οἰκιακῷ κύκλῳ ὡσον ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ὑπάρχουσι πολλαὶ μυστικαὶ ἐπιδράσεις διαρκῶς ἐνεργοῦσαι ἐν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ, αἴτινες, εἴτε συναισθάνεσθε τὴν παρουσίαν των εἴτε οὐ, λίαν συντελοῦσιν εἰς τὴν ὑγείαν, ἢ δὲ ἀποχώρησις αὐτῶν ἢ καὶ ἡ μερικὴ ἀτάξια των θὰ συνωδεύοντο μετὰ πόνου ἢ θανάτου. Μυριάδες ἀπολαύουσι τῶν ἀγαθῶν τοῦ καθαρῷ φωτός καὶ τοῦ ἀέρος χωρὶς νὰ συναισθάνωνται ἡλικίαν ὑποχρέωσιν ὀφειλοῦσιν αὐτοῖς. Ἀλλὰ στέρησον αὐτοὺς αὐτῶν, καὶ ἡ φυσικὴ καὶ ἠθικὴ αὐτῶν ὑγεία ἀφεύκτως θὰ πάθῃ. Τοῦτ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ καὶ ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ διενεργοῦμενον. Μυριάδες ἀπολαύουσι τῶν κοινωνικῶν καὶ ἠθικῶν ὠφελιμάτων, τὰ ὁποῖα αὐτοὺς τοῖς προμηθεύει χωρὶς νὰ συναισθάνωνται πῶθεν αὐτὰ πηγάζουσι. Οὗτοι χρεωστοῦσι πολλὴν τῷ φωτὶ καὶ τῇ καθαρῷτι αὐτοῦ, ἀλλὰ ἡλικιωθέντες ἐν τῇ μέσῳ τούτων τῶν ἐξωτερικῶν ὠφελιμάτων, ὧν ἐγεῦντο ἐκ νηπιακῆς ἡλικίας, νομίζουσι αὐτὰ ὡσεὶ ἀχώριστα ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὑπάρξεως καὶ δὲν ἀναζητοῦν τὰ ἕλη των εἰς τὴν ἐπιδρασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὅστις, ὡς τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου τὸ φερόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ὀρθῶν, σωπηλῶς ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ σκότους τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας· καίτοι δὲ δὲν εἰσχωρεῖ κατὰ πάσταν περίστασιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, τούλαχιστον μεγάλως τροποποιεῖ τὴν ἐξωτερικὴν ζωὴν. Πάντες κατὰ τὸ μαῶλλον καὶ ἦτον εἰσὶν ὀφειλέται τῷ Χριστιανισμῷ μάλιστα διὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἢ κοινωνικὰ ἀγαθὰ, εἴτε ἐδοκίμασαν τὴν σωτικὴν δραστηριότητα τῶν ἀληθειῶν αὐτοῦ εἴτε μὴ, πάντες δέον νὰ αισθάνωνται τούτο καὶ ὁμολογῶσι τὴν ἀλήθειάν του, ἐὰν θέλωσι νὰ μὴ τυφλόττωσιν εἰς τὴν διαφοράν τῆς κοινωνικῆς ἢ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἔνθα ὁ Χριστιανισμὸς κυριεῖται τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐκείνων, ἔνθα ὁ Χριστιανισμὸς οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἐμποιεῖ ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ γελαιογραφεῖται ὑπὸ τῆς παπικῆς ἐκκλησίας διὰ παχυλῶν δεισιδαιμονιῶν, καὶ τὸ εὐαγγέλιόν του κωλύεται ἀπὸ τοῦ λαοῦ, ἢ ἔνθα μέχρι τοῦδε ἐστὶν ἄγνωστος. Ὁ ἀνθρώπος ὅστις κἀθηται ὑπὸ τὴν τερπνήν σκιάν τοῦ φοίνικος, ὅταν ὁ καιὼν ἡλιος ἀνατέλλῃ ἐν πρῶτῃ αὐτοῦ τῇ δυνάμει, δὲν δύναται νὰ μὴ αισθάνηται τὴν ἡδονὴν τοῦ

δροσεροῦ καταφυγίου, εἴτε γέυεται τοῦ καρποῦ εἴτε μὴ· καὶ ὁ ἀνθρώπος, ὅστις κἀθηται ὑπὸ τοὺς θολοειδεῖς κλώνους τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, δὲν δύναται νὰ μὴ αισθάνηται ὅτι καλὸν τὸ μένειν ὑπ' αὐτοῦ, εἴτε ἐξαπλῶνει τὴν χεῖρά του ἵνα λάθῃ καὶ φάγῃ ἐκ τοῦ καρποῦ διὰ τὴν θεραπείαν τῶν ἐθνῶν εἴτε μὴ.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἐξήσκησε φιλανθρωπικὴν ἐπιδρασιν ἐπὶ τῶν ποινικῶν νόμων πάσης χώρας, ἔνθα ἐγένετο δεκτὸς ὡσεὶ τις ἐυπρόσδεκτος ξένος. Πραεσθήγαγε τοιαῦτα μέτρα καὶ φροντίδας, οἷα εἶσι κατάλληλοι νὰ βελτιώσωσι μαῶλλον τὴν ζωὴν τοῦ πταιστοῦ παρὰ διόλου ν' ἀποκόψωσιν αὐτήν. Πάντοτε ὑπῆρξεν ὁ μέγας χάρτης τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας· ὁ ἐχθρὸς τῆς καταπίεσεως καὶ τῆς δουλείας· ὁ φίλος τοῦ πτωχοῦ· ὁ ὑπερασπιστὴς τῆς γυναικὸς· ὁ προστατὴς τῆς παιδείας καὶ τέχνης καὶ ἐπιστήμης· ὁ φύλαξ τῆς ἱεράς σχέσεως τοῦ γάμου, περὶ ὅν ἔρριψεν ὅταν τινὰ ἀγιωσύνην ὡς τὴν πηγὴν πασῶν τῶν οἰκιακῶν ἀρετῶν καὶ τῶν προσφιλῶν συνδέσμων τοῦ οἴκου. Ἐπράξυνε κατὰ πολλὴν τὸ σκληρὸν πνεῦμα τοῦ πολέμου· καὶ τὴν τὰ ἔθνη ὅσα αισθάνονται ἀληθῶς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ καταφεύγουσιν εἰς τὰς ἀρχάς του καὶ οὐχὶ εἰς τὴν σπάθην διὰ τὴν διάλυσιν τῶν διαφορῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἰκανοποίησιν τῶν παραπόνων των. Ἐξησφάλισεν εἰς τὰ κοπιώοντα πλήθη των Χριστιανικῶν χωρῶν τὸ ἀνεκτίμητον ἔδωρον μίας ἡμέρας ἀναπαύσεως τὴν ἐβδομάδα—εὐλογίαν, τὴν ὁποῖαν τὸ ἀρπακτικὸν πνεῦμα τῆς φιλοκερδείας ἤθελεν ἀφαιρέσει, ἂν ἠδύνατο· ἀλλ' αἱ προσπαθεῖται αὐτοῦ θὰ μετακινῶνται, ἐνέσω ὁ Χριστιανισμὸς ἐξασκεῖ τὴν κατάλληλον ἐπιρροὴν του ἐπὶ τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων. Πολλὰ κοινωνικὰ ἀγαθὰ πηγάζουσιν ἐκ τῆς τηρήσεως τῆς Κυριακῆς, τὰ ὁποῖα τὰ ἐργατικά πλήθη χρεωστοῦσι τῷ Χριστιανισμῷ. Ἐὰν ὁ μὲν ἐπιθυμῆτε νὰ διασώσητε χρὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῶν τὰ κοινωνικὰ καὶ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς εὐλογίας ταύτης τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῶν σφετερισμῶν τοῦ Μαρξισμῶ καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιθετικῶν ψευδῶς τινος ἐλευθεριότητος. ἀγαπάτε θερμῶς αὐτόν, ὅστις εἶνε ταυτοχρόνως τὸ προπύργιον τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ὁ ἰσχυρότατος φραγμὸς κατὰ τῆς προχωρούσης πάλιρροῆς τῶν κοινωνικῶν ἀρχῶν. Ὁ λαὸς ὁ ἀγαπῶν αὐτὸν καὶ σεβόμενος τὰς ἀρχάς του ἀπολαμβάνει τὴν μεγίστην ποσότητα τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς κοινωνικῆς εὐτυχίας· ἔχει τοὺς ὠφελιμοτάτους θεσμούς· τηρεῖ τὴν Κυριακὴν ὁσίως καὶ εὐφραίνεται μακαρίαν εἰρήνην ἐν τῇ οἰκίᾳ. « Εἰμαι πεπεισμένος, εἴπε τις εὐσεβῆς καὶ ὁσιος, ὅτι τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν κοσμικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀνύψωσιν ἐνὸς ἔθνους εἶνε τὸ φυτεῦσαι ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, ἔνθα ὁ πολιτισμὸς καὶ τὸ ἐμπόριον θὰ περιτυλίξωσι τοὺς βλαστῶντων περὶ τὸν κορμὸν του καὶ θὰ ἐξάγῃσι διατροφὴν ἐκ τῆς δυνάμει αὐτοῦ

Μέχρι τοῦδε ἐθεωρήσαμεν τὴν ἐπιδρασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ κυρίως ὑπὸ τὴν ἔπαιψιν τῶν δρατῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα παρήγαγεν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ἢ κοινωνικῶν φάσεων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀμεληθῶμεν ὅπως διόλου τὰ ἐξωχώτερα, ὅσα δηλ. ἀρρώσει τὴν σωτικὴν ἐπιδρασιν ἢ οὗτος ἐξήσκησεν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς, τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ ἐκτείνεται βαθύτερον τῆς ἀπλῆς ἐπιφανείας τῆς κοινωνίας. Ἐὰν δὲν ἐπεξετινεῖτο βαθύτερον ἢ πρὸς

τὸ καλὸν ἐπιδρασις αὐτοῦ, θὰ ἦτον ὡς ἡ ἔωθινη νεφέλη καὶ ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς· καὶ αὕτη, ὡς αὐταὶ, γρηγόρα θὰ παρήρηχοτο. Εἶνε ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ μέσον δι' οὗ τὸ θεῖον πνεῦμα ἐνεργεῖ καθαρίζον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, φέρον αὐτήν ὑπὸ τὴν ἐπιδρασιν νέων σκοπῶν καὶ νέων ἐπιθυμιῶν· ὅταν δὲ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων ἄπαξ ἐνεχθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐπιδρασιν τῆς ἀληθείας ταύτης, γίνονται οὗτοι νέα κτίσματα, οἰοιδήποτε ἦσαν κατὰ τὰς περιστάσεις, τὰς προλήψεις καὶ τὰς ἐξείεις. Ὁ Χριστιανισμὸς ἀποκόπτει τὸν μέθυσον ἀπὸ τὸ θανάσιμον τοῦ ποτήριον, ἀμαυροῖ τὸν χρυσὸν τοῦ φυλαργύρου καὶ ποιεῖ αὐτὸν ν' ἀποστρέφῃ ἀπὸ τὸ ἀθλιότατον καὶ ἐξανδραποδιστικὸν πάθος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τὴν ὄρεξιν ἢν αισθάνεται διὰ τὸν χρυσόν, ὅπως θησαυρῖση ἐν οὐρανῷ καὶ ζητήσῃ κληρονομίαν ἄβητον καὶ ἀμείαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς. Διακχεῖ ἐπὶ τῆς τραχείας, δυστρόπου καὶ ὀργίλου ψυχῆς τοῦ μισανθρώπου τὸ φῶς ἐνὸς πρᾶου, φαιδρῶ καὶ ἡσυχου πνεύματος. Φιλοῖ τὴν γλῶσσαν τῆς θρασείας ἀνοσιότητος καὶ πληροῖ τὸ βέβηλον στόμα μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων καὶ πνευματικῶν ᾠμάτων. Διεγείρει καὶ ἐξασπλῶνει τὸ μειδίον αμα τῆς ἀγάπης ἐπὶ τοῦ ἀγριωποῦ προσώπου τοῦ φθόνου. Νίπτει τὰς χεῖρας τῆς ἀτιμίας καὶ καθαρῶζει τὴν ἐπίβουλον αὐτῆς καρδίαν. Ὑποτάττει τὸν τίγριν τῷ ἀμῶν καὶ μεταπλάττει τὸ φθειρόμενον καὶ ἡμελημένον νήπιον τῆς ἀτιμίας εἰς ἄξιον πολίτην, εἰς ἀφωσιωμένον καὶ ὠφελίμον Χριστιανὸν καὶ σταθερὸν φίλον. Ὑποστηρίζει τοὺς εὐσεβεῖς δυστυχεῖς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολλῶν αὐτῶν παθημάτων· φέρει φῶς εἰς τὴν σκοτίαν, ἰσχὺν εἰς τὴν ἀδυναμίαν, χρᾶν εἰς τὴν λύπην καὶ ἀρθρονον παρκαμθίαν, ὅταν πᾶσαι αἱ γῆναι πηγὰί ἐστεῖρευσαν.

Τί λοιπὸν δύνασθε νὰ νομίζητε περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ βλέποντες ἀνθρώπους παντὸς ἐπαγγέλματος καὶ πάσης τάξεως ἐνηνεγμένους ὑπὸ τὴν μεταρρυθμιστικὴν αὐτοῦ δύναμιν, « τὸν πεπειθευμένον καὶ τὸν ἀπαίδευτον, τὸν νέον καὶ τὸν γέροντα, τὸ συγκριτικῶς ἀθῶν καὶ καθαρὸν νήπιον τῆς φύσεως καὶ τὸν ἀνθρώπων τὸν γεγιμνασμένον ἐν ταῖς τρίβοις τοῦ κόσμου, τὸν ἄσημον χωρικὸν καὶ τὸν υἱὸν τῆς εὐφύας, τὸν βασιλέα ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ καὶ τὸν περὺλακτισμένον ἐν τῷ κελίῳ τῆς φυλακῆς του, τὸν διπλωμάτην ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, τὸν φιλόσοφον ἐν ταῖς μέλειταις του, τὸν ἔμπορον ἐν ταῖς ἐπιχειρήσεσί του, τὸν φιλέργυρον ἐν τοῖς συσσωρευμένοις θησαυροῖς του, τὸν διώκτην ἐν τῷ παροξυσμῷ τῆς παραφορᾶς καὶ σκληρότητός του, τὸν ἐρημίτην ἐν τῇ μοναξίᾳ του, τὸν θιασώτην ὁπαδὸν τοῦ συρμοῦ ἐν τῇ ἰλιγγίῳσθι τροβίλῳ τῆς ἡδονῆς, τὴν νεότητά ἧτις ἐδουκαλίσθη καὶ ἐθωπεύθη ἐπὶ τοῦ γόνatos τῆς ἀνέσεως καὶ τὸ ρακῶδες κακόπαιδον μὲ τὸ ἀγροῖον καὶ σκαιὸν ἐξωτερικὸν καὶ τὴν ἀπαισιωτάτην ὄψιν.»—Τί δύνασθε, λέγω, νὰ νομίζητε περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῆς μεταμορφωτικῆς αὐτοῦ δυνάμεις, ἐκδεδηλωμένης ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων καὶ ἐτι πλέον ἐπὶ τοῦ χειρίστου ὄντος τῆς φυλῆς ἡμῶν; Δύνασθε νὰ μὴ ἐκφωνήσητε μετὰ θαυμασμοῦ ὅτι οὗτος προέρχεται ἐκ Θεοῦ; Ναί, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἦλθε καὶ ἔχει Θεῖον κύρος· ναί, θρησκευτικὸν σύστημα, ὅπερ ἐπενήργησε περισσότερον διὰ τὸ ἀληθινὸν καλὸν τοῦ ἀνθρώπου ἢ πᾶν ἄλλο σύστημα· μάλιστα πλέον, παρ' ὅσον πάντα συλλήθθη τᾶλλα συστήματα κατάρθω-

σάν ποτε, παρέχει μεγίστην συμπερασματικὴν ἀπόδειξιν ὅτι αὐτὸ δὲν ἐρχεται ἀπὸ τῆς γῆς, δὲν εἶνε γῆνιον, ἀλλ' ἐρχεται ἀνωθεν. Ἡ ἀμεσος προσπάθεια αὐτοῦ εἶνε τὸ ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους εὐτυχεῖς ἐν τῇ ἐξωτερικῇ αὐτῶν καταστάσει καὶ τῇ ἐσωτερικῇ πνευματικῇ αὐτῶν ζωῇ, τὸ ἐκρίζουν πᾶσταν ἔνδον πικρίαν διὰ τῆς ἐνώσεως τῆς ψυχῆς διὰ μέσου τῆς πίστεως μετὰ τῆς ὑψίστης ἐνωσιμότητος τῆς πνευματικῆς καὶ Θείας ψυχῆς, μάλιστα μετὰ τοῦ ἰδιοῦ λυτρωτοῦ, δι' ἧς ἐνώσεως ἡ ψυχὴ ἀποκτᾷ τοιαύτην εἰρήνην, οἷαν ὁ κόσμος δὲν δύναται νὰ δώσῃ οὐδὲ ν' ἀφαιρέσῃ.

Ὁ Χριστιανισμὸς, καὶ λέγοντες Χριστιανισμὸν ἐνοουόμεν τὸν καθαρὸν καὶ ἀληθινὸν Χριστιανισμὸν, ἐποίησεν ποτε ἓνα ἀνθρώπων ἀνάξιον πολίτην, ἄπιστον σύζυγον, σκληρὸν πατέρα, ἐπίβουλον φίλον; Ἀπεναντίας δὲ πάντοτε δὲν ἐβελλίωσε τὴν κοινωνικὴν καὶ πνευματικὴν κατάστασιν τοῦ ἀνθρώπου; εἶνε ἀληθῆς δυστυχῶς ὅτι τινὲς ἐπαγγελλόμενοι τὸν Χριστιανὸν ἀτιμάζουσι βαρέως τὰς ἀρχάς του καὶ αισχύνουσι τὰ ἐπιτάγματα του· ἀλλ' ὁ Χριστιανισμὸς δὲν εἶνε ὑπόλογος διὰ μίαν τοιαύτην ἀσυμφωνίαν. Καθὼς δὲν δύνασθε νὰ κατηγορήσητε τὸν ἡλίον διὰ τὴν ἑλλειπήν ἡχορήγησιν τοῦ φωτός του, ὅταν αὐτὴν εἰσάγεται διὰ μέσου διερωγίας καὶ θολερᾶς ὕλου ἢ ὅταν αὐτὸς καλύπτεται ὑπὸ ζοφερῶν συννεφῶν καὶ ἡμεῖς ἐπισκιαζώμεθα δυσαρέτως, οὕτως οὐδὲ τὸν Χριστιανισμὸν δύνασθε νὰ κατηγορήσητε διὰ τὰς ἀσυμφωνίας καὶ παρεκτροπὰς τῶν ἐπαγγελλομένων νὰ πιστεύωσιν εἰς αὐτόν. (ἀκολουθεῖ).

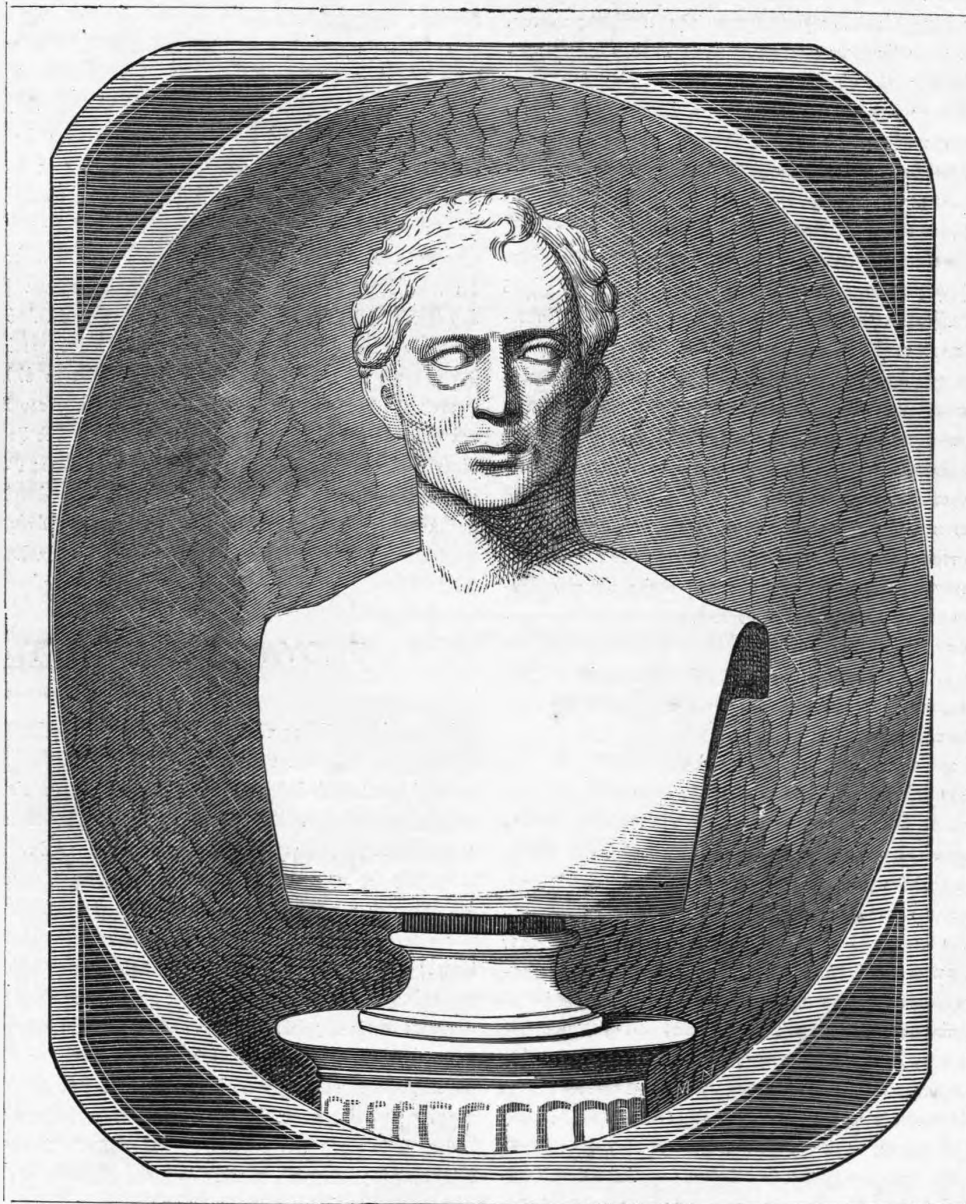
ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ ΕΒΕΡΕΤΤ.

Ἴσως οὐδεὶς ἄλλος τόπος ἐγέννησε καρδίας φιλελληνικώτερας τῆς πατρίδος τοῦ Οὐασιγκτωνῶν. Ἐν Ἀμερικῇ τὸ ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων αἰσθημα οὐ μόνον ἀνεπτύχθη πρωταίτερον, ἀλλὰ διακίμενι ζωηρόν, διαπυρον καὶ σταθερὸν μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη. Ἐκατος σχεδὸν αὐτῆς ἀνὴρ διακριθείς ὡς πολιτικός, ἐπιστήμων, φιλόλογος ἢ καλλιτέχνης ἠγάπησε τὴν Ἑλλάδα, συνεκινήθη καὶ συμπάθει ὑπὲρ τῶν νεωτέρων ἡμῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἡ μεγάλη μὲν ἐκείνη καὶ ἐνδοξοτάτη Πατρίς ἡμῶν ὑπῆρχεν ἀναμφιδόλως ἀξία καὶ τῆς λατρείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ, ὅν αἱ μεταγενέστεραι γενεαὶ δὲν ἐπαύσαντο προσφύρουσαι αὐτῇ· εἰς ἡμᾶς δὲ ἐναπολείπεται ὁσμήρι· νὰ ἐπισύρωμεν καὶ ἐξασφαλίσωμεν τὸ αἰσθημα τοῦτο τῆς ὑπὲρ ἡμῶν συμπάθειας τῶν πεπολιτισμένων λαῶν. Μεταξὺ τῶν λειπῶν τῆς Ἀμερικῆς τέκνων, ἅτινα ἐσπεραν τὸν σπόρον τοῦτο τοῦ φιλελληνισμοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐαυτῶν συμπολιτῶν, εἶνε ἀναμφιδόλως καὶ ὁ Ἐδουάρδος Ἐβερεττ, οὗτινος ἐνταῦθα ἐπιχειροῦμεν ἐν συνόψει τὴν βιογραφίαν.

Ὁ Ἐδουάρδος Ἐβερεττ ἐγεννήθη ἐν Δορκεστῖα (Dorchester) τῆς Μασαχουσέτης τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὸ 1794 ἐκ γονέων ἀρχαῶν· ἀπεφοίτησε δὲ ἐκ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κανταβριγίας τὸ 1811, ἥτοι 17ης, ἔνθα ἐσπούδασε τὴν θεολογίαν καὶ διεδέχθη ἐν τῇ ἑφημερίᾳ τοῦ Brattle Street ἐν

Βοστώνη κατά τὸ 1813 τὸν κ. Buckminster. Κατὰ τὸ 1815 διορίσθη καθηγητὴς τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας ἐν τῷ ἰδίῳ πανεπιστημίῳ, ἀλλ' ἀντὶ τῆς ἀνέληθαι ἀμέσως τὴν ἔδραν τοῦ Καθηγητοῦ ἀπήλθεν εἰς Εὐρώπην, ἵνα προετοιμασθῇ διὰ τὰ καθήκοντα τῆς

ριοδικοῦ (North American Review), ἧπερ ἔχαιρε μεγάλην φήμην οὐ μόνον ἐν Ἀμερικῇ ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ· ἐξῆκολούθησε δ' ἐκπληρῶν ἐπιτυχῶς ἀμφοτέρω καὶ καθήκοντά του ταῦτα μέχρι τῆς ἐκλογῆς του ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ λαοῦ κατὰ τὸ 1825.

Ἐδουάρδος Ἐβερρεττ.

νέας θέσεώς του· αὐτόθι διέμεινεν ἐπὶ πενταετίαν περίπου ἐπισκεφθεὶς τὰς κυριώτερας χώρας καὶ ἰδίως τὴν Ἑλλάδα. Μετὰ τὴν εἰς Ἀμερικὴν ἐπιστροφήν του ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τῆς πανεπιστημιακῆς ἔδρας, γινόμενος συγχρόνως ἀρχισυντάκτης τοῦ πε-

Εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο διέμεινε μέχρι τοῦ 1835, ὅτε ἀνηγορεύθη διοικητὴς τῆς Μασσαχουσέτης, διαμείνας ἐν τῇ θέσει ταύτῃ ἐπὶ τέσσαρα κατὰ συνέχειαν ἔτη. Τὸ 1841 ἀπεστάλη ὡς πρέσβυς ἐν τῇ ἀλλοτρίᾳ τοῦ Λονδίνου διαμείνας ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1845.

Ἐπιστρέψας εἰς Ἀμερικὴν ἐξελέχθη πρόεδρος τοῦ πανεπιστημίου τῆς Κονταδριγίας, διατηρήσας τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ 1849, ὅτε ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν προεδρεύοντος τοῦ κ. Fillmore· κατὰ δὲ τὸ 1853 ἐξελέχθη γερουσιαστὴς ὑπὸ τῆς ἐν Μασσαχουσέτῃ Βουλῆς, παραιτηθεὶς τὸ ἐπίδον ἔτος ἕνεκα τῆς πασχούσης ὑγείας του· ἔκτοτε διέμεινεν ἰδιωτεύων ἐν Βοστόνῃ.

Καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα ὁ Ἐδουάρδος Ἐβερρεττ εἶτε ὡς μέλος τῆς Βουλῆς εἶτε ὡς διοικητὴς τοῦ κράτους τῆς Μασσαχουσέτης ἢ ὡς πρέσβυς καὶ ὡς ὑπουργὸς ὑπῆρξεν ὑπογραμμὸς εὐσυνειδησίας, ἱκανότητος καὶ ἀξιοπρεπείας, ἰδίως δ' ἔδωκε δείγματα τῆς ἱκανότητος καὶ ἐμπειρίας του εἰς τινὰς περὶ τῶν μεθωρίων διενέξεις μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς. Καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῇ Γερουσίᾳ ὑπεροσπίσθη τὸ δίκαιον μετ' ἀνταπαρνήσεως, οἱ δὲ λόγοι του πληροῦσι πολλὰς σελίδας τῶν ἀρχαίων ἀμφοτέρων τούτων τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν.

Καίτοι δὲ τοιοῦτος ὁμολογουμένως ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ σταδίῳ, αἱ πρὸς τὴν πατρίδα ὁμοῦ σπουδαιότεραι αὐτοῦ ὑπηρεσίαι ἔρχονται μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς σκηπῆς ἀποχώρησίν του.

Ἡ ποιικιλία τοῦ βίου τοῦ Ἐβερρεττ ἀποδεικνύει ἀναμφιβόλως τὴν πολυμαθειάν του καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰς τῶν μάλλον πεπαιδευμένων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνός μας.

Τὰ φιλολογικὰ του ἔργα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σύγκεινται ἐκ δημηγοριῶν, προσωπνήσεων καὶ πλείστων ἔσων πραγματικῶν ἐν τῷ North American Review ἐπὶ διαφόρων ἀντικειμένων, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς, Ρωμαϊκῆς καὶ Ἀμερικανικῆς φιλολογίας, τῶν ὠραίων τεχνῶν, ἱστορίας, οἰκονομίας κτλ.

Αἱ δημηγορίαι του ἀποτελοῦσι δύο ὁλοκλήρους τόμους, διακρινόμεναι διὰ τὸ πλούσιον καὶ γλαφυρὸν τοῦ ὕφους καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς κρίσεως, μεθ' ὧν διαλάμπει πάντοτε ὁ ἀκραϊνῆς καὶ διάπυρος πατριωτισμὸς του.

Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὁ περὶ Οὐασινγκτόνος λόγος του, ὁ περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀστρονομίας, γεωργίας καὶ ὁ ἐν τῇ ἔγκαινίσσει τῆς ἐν Βοστόνῃ δημοσίου βιβλιοθήκης εἰσι τὰ ὠραιότερα προΐοντα τοῦ καλλιῆμου του. Διὰ τῆς Δημοσθενείου αὐτοῦ εὐγλωττίας περιέγραψεν εἰς τοὺς συμπατριώτας του τὸν χαρακτῆρα τοῦ Οὐασινγκτόνος ἐν εἰκόνι πιστῇ καὶ ζωηρᾷ, ἣν μόνον αὐτὸς ἠδύνατο ἐπαξίως νὰ ἐξεικονίσῃ καὶ ἰδίως καθ' ἣν στιγμὴν ἢ μνήμην τῶν ἀρετῶν τοῦ πατρὸς τῆς Ἀμερικῆς ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀναζωπυρρῆσθαι τὸ αἶσθημα τῆς ἀγάπης ἐν μιᾷ χώρᾳ ἠνωμένη, πρωίμως ἀποσθεννύμενον ὑπὸ τῆς κομματικῆς ραδιουργίας. Ὁ δ' Ἐβερρεττ ἐπέτυχε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οὐ μόνον ν' ἀναζωπυρρῆσθαι τὸ αἶσθημα τοῦτο, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ νὰ δεηγήσῃ τὸ πνεῦμα τῶν συμπατριωτῶν του. Ἡ ἐπιδειξιότης του ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε νὰ εὐχαριστήσῃ συγχρόνως βορείους καὶ νοτίους Ἀμερικανούς διὰ τῆς μελιόρτου αὐτοῦ εὐγλωττίας κατώρθωσε νὰ συναισθανθῶσιν ὅλοι, ὅτι εἶχον ἐξίσου κοινὸν τὸ ἐνδιαφέρον εἰς τὴν δόξαν ἑνὸς τῶν μεγαλειότερων ἀνθρωπίνων χαρακτῆρων. Ἐν συντόμῳ ἐξεπλήρωσε τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ ἔργον κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ἰδίου Οὐασινγκτόνος, ὑπερασπισθεὶς τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀντικρούσας τὰς φωνασκίας ἐκείνων, οἵτινες χάριν δημοκροπίας ἀποδίδουσιν ὅλα τὰ εὐεργετήματα (ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΙ').

εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἐπιστήμας. Εἰς τὸν ἐν Ἀλβανίᾳ ἀπαγγελλόμενον περὶ ἀστρονομίας λόγον του ἐξεθεσεν ἐνωπίον τοῦ κοινῆς τὴν λαμπρότητα τῆς ἐξόχου ταύτης ἐπιστήμης με ὕψος νευρώδης καὶ εὐκρινῆς. Ἐπίσης διεπραγματεύθη τὸ περὶ γεωργίας ἀντικείμενον τοσοῦτον ἐμβριθῶς καὶ εὐγλωττῶς ὅσον οὐδέποτε ἄλλος τις.

Εἰς τὸν περὶ δημοσίου βιβλιοθήκης λόγον του ὡς πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ἐξεθεσε μετὰ πλείστης βραχυλεπτομερείας τὰ καλά, ἅτινα δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν βιβλίων ὡς περὶ ἀνάγκη δ' ἔφερε τὸν μικρὸν ἐργάτην τυπογραφείου Φραγκλίνου, οὗτινος ἡ ἐπιτυχία δύναται ν' ἀποδοθῇ μόνον εἰς τῶν ὠφελίμων συγγραμμάτων τὴν ἀνάγνωσιν. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς: «Ἴσως» λέγει ὁ εὐγλωττος ρήτωρ, «μ' ἐρωτήσῃ τις, κατὰ ποίαν περίεσον τοῦ βίου τοῦ Φραγκλίνου ἢ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν προθυμία ἤρχισε νὰ ἐμφανίζεταί;—Ἴσως ἀφοῦ, παλαίσας κατὰ τῆς πτωχίας τῆς νεαρᾶς του ἡλικίας καὶ ἀναχωρήσας εἰς Φιλαδέλφειαν, ἐγένετο ὑπερέτης τυπογραφείου καὶ ἤρχισε ἀποκτῶν ὀλίγα χρήματα; Δὲν εἶνε ἴσως ἀνάγκη ν' ἀπαντήσωμεν ὅτι πρὶν τῆς ἐποχῆς ταύτης! Ἄρα γε ὅτε ἀποκατέστη ὁ ἀξίος στοιχειοθέτης τοῦ ἐφημεριδογράφου ἀδελφοῦ του καὶ ἔγραψε τὰ ἄρθρα αὐτοῦ διὰ τὰς στήλας τῆς ἐφημερίδος με παραμωρῶμενον χαρακτῆρα, ρίπτων αὐτὰ διὰ τῆς ὀπῆς τῆς θύρας τοῦ γραφείου καὶ λαμβάνων ἀκολούθως τὴν εὐχαρίστησιν νὰ στοιχειοθετῇ τ' ἀνώνυμά του ἄρθρα;—Ἄρα γε ὅτε ὁ ἔρως τῆς ἀναγνώσεως ὑπὸ τὴν ἔξασιν τοῦ νεανικοῦ οἴστρου ἀνεκαλύθη ἐν αὐτῷ ἄγοντι μάλιστα τὸ ἐπτακαιδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας του; Ἐνωρίτερον πολὺ τούτου! Λοιπὸν εἰς τὸ γραμματοδιδασκαλεῖον, ἔνθα ἐσύχναζεν ἀπὸ ἡλικίας 8—10 ἐτῶν; Ἐνωρίτερον τούτου... Ἄλλ' ἀκούσατε τοὺς ἰδίους λόγους τοῦ μικροῦ Βενιαμίν, εὗς ἐπιτρέψατέ μοι ν' ἀναγνώσω ἐκ τῆς αὐτοβιογραφίας αὐτοῦ. «Ἐκ νεότητός μου ἠγάπων ἐμπαθῶς ν' ἀναγινώσκω καὶ ὅσα χρήματα ἐπιπτον εἰς χεῖράς μου τὰ ἐξώδευον πρὸς ἀγορὰν βιβλίων. Ἡ πρώτη μου ἀπόκτησις ἦτο ἡ τῶν ἔργων τοῦ Bunyan ἀκολούθως τὰ ἐπώλησα, ἔπως δυνηθῶ ν' ἀγοράσω τὰς ἱστορικὰς συλλογὰς τοῦ Burton ἢ μικρὰ βιβλιοθήκην τοῦ πατρὸς μου συνέκειτο κυρίως ἐκ θεολογικῶν βιβλίων, τὸ πλεῖστον τῶν ὁποίων ἀνέγνωσα. Πολλάκις ἐλυπήθην κατακαρδίως (καὶ οὗτοι εἶνε λόγοι ἀξιοὶ νὰ ἐγγραφῶσιν ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν κορωνιδίων τῶν λαμπρῶν τούτων στηλῶν *), διότι ἐν τῇ ἐποχῇ εἶχον τοιαύτην ἀκάθεκτον δίψαν μαθήσεως δὲν ἠδυνήθην νὰ προσέλθω εἰς πλουσιωτέρας βιβλιοθήκας.... μεταξὺ τῶν ὀλίγων βιβλίων ἦσαν καὶ οἱ Παράλληλοι βίοι τοῦ Πλουτάρχου, εὗς ἐπανειλημμένως ἀνέγνωσα καὶ ἀναγνώριζον ὅτι δὲν ἀπόλωσα εἰς μάτην τὸν χρόνον, ὃν ἐξώδευσα πρὸς ἀνάγνωσιν αὐτῶν» Ἡ πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην κλίσις τοῦ Φραγκλίνου ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν πατέρα του νὰ ἐξαναγκάσῃ αὐτὸν νὰ μαθητεύσῃ ἐν τυπογραφείῳ· τὴν δὲ λύπην του ταύτην ἐπαρηγόρει, ὡς αὐτὸς λέγει, ἡ εὐκαρία ὅτι ἦδη ἠδύνατο νὰ δανεῖζηται καλλίτερα βιβλία. Ἡ γνωριμία μου με τοὺς ὑπαλλήλους τῶν βιβλιοπωλῶν μοι διηκούλυσε, λέγει, νὰ δανεῖζομαι

(*) Ὁ Ἐβερρεττ δεκνύει τὰς τῆς βιβλιοθήκης.

μεινε στιγμάς τινας σιωπῶσα. «Ο ἀρχιγραμματεὺς τοῦ κράτους ἐξέθεσε κατὰ πρῶτον τὴν θέσιν, εἰς τὴν ἡ βασιλισσα εὐρίσκειτο, καὶ μετὰ ταῦτα λαβούσα τὸν λόγον αὐτὴ ἀπετάθη πρὸς τὴν Δίαιταν λατινισί, τὴν ὁποῖαν γλώσσαν ὠμίλει εὐκόλως καὶ ἤτις ἦτον εἰσέτι ἐν μεγάλῃ χεῖρῃ μεταξὺ τῶν Οὐγγρων.»

«Ἡ ἀθλία τῶν πραγμάτων ἡμῶν κατάστασις μᾶς ἠνάγκασεν, εἶπε, νὰ γνωστοποιήσωμεν εἰς τὰ προσήληθ ἡμῶν καὶ πιστὰ κράτη τῆς Οὐγγαρίας τὴν ἐσχάτως γενομένην εἰσβολὴν ἐν Αὐστρίᾳ καὶ τὸν κίνδυνον, ὅστις ἐπαπειλεῖ ἤδη τὸ βασίλειον τοῦτο, καὶ παρακαλοῦμεν αὐτὰ ἕπως ἀνεύρωσι τὰ μέσα τῆς θεραπείας. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπάρχουσα τοῦ Οὐγγρικοῦ βασιλείου, αὐτοῦ τοῦ ἀτόμου ἡμῶν, τῶν τέκνων ἡμῶν, τοῦ στέμματος ἡμῶν, ἐπαπειλεῖται οἰκτρότατα· ἐγκαταλείθεισα δὲ παρὰ πάντων, ἐναποθέτομεν τὴν μόνην ἐλπίδα ἡμῶν ἐν τῇ πίστει, τοῖς ὅπλοις καὶ τῇ ἐπί μακρὸν δεδοκιμασμένῃ ἰσχύϊ τῶν Οὐγγρων!»

Τοὺς τσοῦτον ἀρελεῖς λόγους τούτους ἀπήγγειλε μὲ ὕψος ἔντονον καὶ μεγαλοχολικόν. Ἡ καλλονὴ τῆς, ἡ μεγαλοφυχία τῆς, ἡ μεγάλη στενοχωρία τῆς ἐξήγειραν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν Οὐγγρων ἀρχηγῶν. Ἀνεκύσταντες οὗτοι κατὰ ἦμισυ τὰ ξίφη, εἶτα ἀφῆσαντες αὐτὰ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν θήκην τῶν μέχρι λαβῆς μετὰ κλαγγῆς, ἤτις ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν αἴθουσαν, ἐφώνησαν ἐκ συμῶνου, «Τὰ ξίφη καὶ τὸ αἷμα ἡμῶν ἀνῆκουσιν εἰς τὴν Ἰμετέραν Μεγαλειότητα· θὰ ἀποθάνωμεν πάντες ὑπὲρ τοῦ βασιλείου μας Μαρίας Θερεσίας!» Κυριευθεῖσα ὑπὸ ζωντῆς συγκινήσεως ἡ βασίλισσα ἐτάκη εἰς δάκρυα. Εἰς τὴν θέαν ταύτην οἱ εὐγενεῖς ἐγένοντο φρενήρεις ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ἐχύσαντες δάκρυα ἐπίσης, εἶπαν εὐγενῆς τις παρῶν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ (ὁ κόμης Κόλλερ), ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν δάκρυα θαυμασμοῦ, οἴκτου καὶ ἀφοσιώσεως. «Ἀπεσῦρθησαν ὅπως ψηφίσωσι βοήθειαν εἰς στρατιώτας καὶ εἰς χρήματα, ἤτις βοήθεια ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλείου.»

Δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν συγκινητικὴν ταύτην σκηνὴν οἱ βουλευταὶ συνηθροίσθησαν πάλιν ὅπως ὀρισθῆ ἐνώπιον αὐτῶν ὁ Φραγκίσκος τῆς Λωρραίνης, ὅστις εἶχεν ὀνομασθῆ τυναντιβασιλεὺς τῆς Οὐγγαρίας. Ὁ Φραγκίσκος, ποιήσας τὸν νόμιμον ἔρκον, ὕψωσε τὴν χεῖρα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς καὶ ἐφώνησε μετὰ ἐνθουσιασμοῦ. «Τὸ αἷμά μου καὶ ἡ ζωὴ μου διὰ τὴν βασιλισσαν καὶ τὸ βασίλειον!» Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἡ Μαρία Θερεσία ἔλαβε τὸν οἶόν τῆς εἰς τοὺς βραχίονας καὶ τὸν ἐπαρουσίασεν εἰς τοὺς βουλευτάς, οἵτινες ἐφώνησαν πάλιν ἅπαντες μετ' ἀλαλαγμοῦ «Θὰ ἀποθάνωμεν ὑπὲρ τῆς Μαρίας Θερεσίας καὶ ὑπὲρ τῶν τέκνων τῆς!» Ἡ εἰλικρινὴς ἀφοσίωσις τῶν Οὐγγρων μετέβαλε τὴν ὄψιν τῶν πραγμάτων. Φυλαὶ ἀγρίων πολεμιστῶν ἀπὸ τὰ μεθόρια τῆς Τουρκίας, Κροατίας, Πανδούρας καὶ Σλαβόνες, οἵτινες δὲν εἶχον εἰσέτι φανὴ εἰς τοὺς πολέμους τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, συνήχθησαν σωτηρῶν ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς βασιλείου καὶ διὰ τοῦ ἀγρίου τῶν ἐξωτερικοῦ καὶ τοῦ παραδόξου τρόπου τοῦ πολεμεῖν ἐξέπληττον τοὺς τακτικούς στρατιώτας τῆς Γερμανίας. Ἡ Βιέννη ἐτέθη ὑπὸ ἄμυναν καὶ ὁ Φριδερίκος πίπτων ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς ὑπερηφάνειας του, ἤρξατο δεικνύων ἐπιθυμίαν τινὰ συμδιδασμοῦ. Τέλος ἀπεφάσισαν ἀναχωρεῖν διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Ἀγγλίας

καὶ ἡ βασίλισσα συγκατετίθη μετὰ μεγάλης λύπης καὶ ἀποστροφῆς νὰ ἐγκαταλίπη μέρος τῆς Σιλεσίας, ὡς πλακούντιον ριφθὲν εἰς τὸν βασιλικὸν αὐτὸν κέρβερον. Σκληρὰ ἀνάγκη ὑπήγγειρεν αὐτὴ ταύτην τὴν παρχώρησιν, ἐπειδὴ, ἐνῶ ἀφ' ἐνός ὑπερασπίζετο ἐναντίον τῶν Πρώστων, οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Βαβαροὶ ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτῆς ἀφ' ἑτέρου.

«Ὁ Ἐκλέκτωρ τῆς Βαυαρίας ἠρπάγη ἐκ Βοημίας καὶ ἐστέρθη βασιλεὺς ἐν Πράγᾳ ὑπὸ τὴν προστασίαν δὲ καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Γαλλίας ἐξελέχθη μετ' ὀλίγον αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ ἐστέρθη ἐν Φραγκφόρτῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάρολος Ζ'.

Τὸ προσήληθ τῆς Μαρίας Θερεσίας σχέδιον ἦτο νὰ θέσῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ συζύγου τῆς, δι' ὃ καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Καρόλου ἔρριψεν αὐτὴν εἰς βαθεῖαν θλίψιν, καθ' ἧς ταχέως ἐξεδικήθη. Οἱ στρατοὶ τῆς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ δουκὸς τῆς Λωρραίνης καὶ τοῦ στρατηγοῦ Κένενहुλλερ εἰσῆλθαν ἐν Βαυαρίᾳ, κατέστρεψαν πυρὶ καὶ σιδήρῳ τὰς κληρονομικὰς χώρας τοῦ νέου αὐτοκράτορος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οὗτος ἀννηγορεύθη αὐτοκράτωρ ἐν Φραγκφόρτῃ, τὸ Μόναχον, ἡ πρωτεύουσά του, παρεδόθη εἰς τοὺς Αὐστριακούς, ὁ δὲ δούξ τῆς Λωρραίνης εἰσῆλθεν ἐν τῇ πόλει ἐν θριάμβῳ· τοιαῦτα αἱ ἀλλόκοτοι ἀστασίαι τοῦ πολέμου!

Μετὰ τινὰς μῆνας οἱ Γάλλοι ἠττηθέντες πανταχοῦ, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐκκενώσωσι τὴν Πράγαν καὶ νὰ ὑποχωρήσωσι μετὰ μεγάλης ἀπωλείας πρὸς τὴν Ἐργραν. Ἡ βασίλισσα εἶχε τσοῦτον ἐρεθισθῆ ἐναντίον των, ὥστε ἐλυπήθη καιρίως μισθούσα διὰ διέφυγον. Κατῴρθωσεν ἐντοσοῦτῳ νὰ κρύψῃ ἀπὸ τὸ κοινὸν τὴν δυσἀρέσκειαν καὶ τὴν ὀργὴν τῆς καὶ ἐώρτασε τὴν παραδοσὶν τῆς Πράγας διὰ μεγαλοπροποῦς ἐορτῆς, τὴν ὁποῖαν ἐώρτασεν ἐν Βιέννῃ. Μεταξὺ τῶν ἄλλων διασκευάσεων ἐγένετο ἀρματοδρομὴ κατὰ μίμησιν τῆς τῶν Ἑλλήνων, καθ' ἣν πρὸς θρίαμβον τοῦ φύλου τῆς διέταξεν ὅπως μόνον αἱ κυρίαι εἰσεέλθωσιν εἰς τὸ στάδιον ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ μετὰ τῆς ἀδελφῆς τῆς συμμετέσχον τοῦ ἀγῶνος. Ὁ ἀγὼν οὗτος θὰ ἦτο ἀναμφιβόλως ὠραῖον καὶ μεγαλοπρεπὲς θέαμα. Ὅλιγον ἔπειτα ἡ Μαρία Θερεσία μετέβη εἰς Πράγαν, ὅπου ἐστέρθη βασίλισσα τῆς Βοημίας, τὴν 12 Μαΐου 1743.

Ἐν Ἰταλίᾳ διετέλει ἐπίσης νικηφόρος ὁ κυρίως ἀντιπαλὸς τῆς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἦτο ἡ ἀγέροχος Ἐλισάβετ Φαρναῖου βασιλισσα τῆς Ἰσπανίας. Ἡ ἀλαζὼν αὐτὴ γυνὴ, ἤτις ἐνόμιζεν ὅτι δύναται νὰ διεξάγῃ τὸν πόλεμον ὡς ἤγε καὶ ἔφερε τὸν σύζυγόν τῆς, διέταξε τὸν στρατηγὸν τῆς ἐπ' ἀπειλή, ὅτι θὰ παυθῆ τῆς θέσεώς του, νὰ πολεμήσῃ τοὺς Αὐστριακούς ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ὑπήκουσε καὶ ἐνικήθη.

Περὶ τὸ τέλος τοῦ γονίμου συμβόλιον ἔτους τούτου ἡ Μαρία Θερεσία ἔσχεν τὴν εὐτυχίαν νὰ νυμφεῖται τὴν ἀδελφὴν τῆς Μαρίας Ἄννας μετὰ τοῦ πρίγκιπος Καρόλου τῆς Λωρραίνης, ἀνδραδέλφου τῆς, οἵτινες πρὸ πολλοῦ χρόνου ἠγαπῶντο ἀμοιβαίως. Ἡ ἀρχιδούκισσα ἦτο ἀξίεραστος καὶ ὠραία· ἀλλ' ὁ γάμος οὗτος, ὅστις ὑπέσχετο τσοσῦτην εὐδαιμονίαν, ἔλαβε τέλος λυπηρότατον ἕνεκα τοῦ θανάτου τῆς Μαρίας Ἄννης, συμβάντος μὴνᾶς τινὰς μετὰ τὴν σύζευξιν αὐτῶν.

Τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ παρήγαγον ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῆς Μα-

ρίας Θερεσίας αἱ αἰφνίδιοι αὐταὶ μεταβολαὶ καὶ αἱ πικρὰ ἐπιτυχία τῆς, δὲν ὑπῆρξεν εὐνοϊκόν. Εἶχε δευχθῆ ἐν τοῖς κινδύνοις λίαν γενναία καὶ ὑπέμεινε τὰς καταστροφὰς μετὰ μεγαλοφυχίας, ἀλλὰ δὲν ἠθύνθη νὰ θριαμβεύσῃ μετὰ μετριότητος. Αἱ ἀδικίαι τῶν ἐχθρῶν τῆς καὶ αἱ ἰδίαι τῆς ἐπιτυχίαι εἶχον διεγείρει ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς αἰσθητὰ μίσους, ἐκδικήσεως καὶ φιλοδοξίας· συνέλαβε κατὰ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Πρώστων προσωπικὴν ἔχθραν, ἤτις ἔκλεισε σχεδὸν τὴν ἀγαθοεργὸν καὶ ἐνάρτεον καρδίαν τῆς πρὸς τὸν ἔρωτα τῆς εἰρήνης καὶ τὴν φιλανθρωπίαν. Διὸ οὐ μόνον ἀπέρριψε μετὰ περιφρονήσεως πᾶσας τὰς εἰρηνικὰς προτάσεις καὶ ἠρόνηθ' ἢ ἀναγνωρίσῃ τὸν νέον αὐτοκράτορα, ἀλλὰ συνέλαβε μεγάλα σχέδια ἀπαγωγῆς καὶ κατακτήσεως· οὐ μόνον ἀπεφάσισε νὰ ἀνακτήσῃ τὴν Σιλεσίαν καὶ νὰ σφετερισθῇ τὴν Βαυαρίαν, ἀλλὰ συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ καταβάλῃ τὸν μέγαν ἐχθρὸν τῆς Φριδερίκον τῆς Πρωσίας καὶ νὰ διανεμηθῇ τὰς χώρας του, ὡς ἐκεῖνος εἶχεν ἐπιχειρήσει νὰ καταστρέψῃ καὶ ν' ἀποσυνθέσῃ τὰς ἰδιότητας τῆς.

Ὁ ὑπερβολικὸς οὗτος ἐνθουσιασμὸς ἐτιμωρήθη αὐστηρῶς. Τῷ 1744 ἡ Μαρία Θερεσία ἀπώλεσε τὴν Βαυαρίαν· ὁ Φριδερίκος ὑπωπευθῆ καὶ προέλαβε τὰ ἐναντίον του σχεδιά τῆς μετὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ ταχύτητα εἰσῆλθεν ἐν Βοημίᾳ, ἐπολιόρκησε καὶ ἐκυρίευσε τὴν Πράγαν καὶ ἠπέλιψε καὶ αὐτὴν τὴν Βιέννην. Ἡ Μαρία Θερεσία ἐκέκτητο ἀληθῆς μεγαλεῖον ψυχῆς καὶ εἶχε πάντοτε δειχθῆ εὐγενῆ καὶ γενναία πρὸς τὸν ἐχθρὸν. Προσέτερεξε λοιπὸν καὶ πάλιν πρὸς τοὺς γενναίους τῆς Οὐγγρους καὶ μεταβάσα ἐν Πρεσβούργῳ μετεχειρίσθη μετὰ τσοσῦτης ἐπιτυχίας τὴν τέχνην τῆς, ὅπως κερδήσῃ τὰς καρδίας, ὥστε μετέβαλεν εἰς ἠρώως ὄλους ἐκείνους οἵτινες τὴν περιεστοίχουν διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην των. Ὁ γέρον παλατίνος τῆς Οὐγγαρίας, ὁ κόμης Παλφύ, ἀνεπέτασε τὴν ἐρυθρὰν σημαίαν τοῦ βασιλείου καὶ διέταξε τοὺς ἡγεμόνας νὰ συναθροίσωσι τοὺς ὑποτελεῖς των καὶ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν βασιλισσάν των· τετρακόντα τέσσαρες χιλιάδες ἀνθρώπων ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν καὶ ἔτεροι τριακόντα χιλιάδες ἦσαν ἔτοιμοι εἰς πόλεμον. Ἡ Μαρία Θερεσία, ἤτις ἐγνώριζεν ἐπίσης ὡς καὶ ἡ Μαρία Στουάρτ τὴν δύναμιν τοῦ μειδιάματος καὶ τῶν λόγων τῆς γυναικὸς ἢ τοῦ δώρου τοῦ γενομένου καταλλήλως, ἀπέστειλε πρὸς τὸν κόμητα Παλφύ τὸν ἴδιον ἵππον τῆς, βασιλικῶς ἡντρεπισμένον καὶ ἐπεστρωμένον φάλαρα, ξίφος ἐστολισμένον μετ' ἀδάμαντας καὶ δακτύλιον, μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, γεγραμμένας ἰδίᾳ χερσὶ.

«Πάτερ Παλφύ, σὰς πέμπω τὸν ἵππον τοῦτον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου μόνος ὁ ἐνθερμότερος τῶν πιστῶν μου ὑπηκόων προώρισται ν' ἀναβῆ· δέχθητε ταυτόχρονον τὸ ξίφος τοῦτο ὅπως μετὰ ὑπερασπίσῃτε κατὰ τῶν ἐχθρῶν μου καὶ τὸν δακτύλιον τοῦτον, ὡς ἐνδειξὶν τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας μου.

Μαρία Θερεσία.»

Ὁ ἐνθουσιασμὸς, τὸν ὁποῖον τὰ θέλητρα καὶ ἡ ἐπιδείξις διαγωγῆς τῆς βασιλείου διήγειραν ἐν Οὐγγαρίᾳ, ἀπὸ τοῦ εὐγενεστάτου παλατίνου μέχρι τοῦ τελευταίου χωρικοῦ, τὴν ἔσωσεν εἰσέτι ἀπαξ. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ἀνέκτησε τὴν Βοημίαν καὶ τὴν

Βαυαρίαν καὶ ὁ δυστυχῆς αὐτοκράτωρ, διωκόμενος ἀφ' ὄλων τῶν κησῶν του, ἀρῶν χεῖρας εἰς τοὺς Γάλλους ἀπῆλαυτεν ἐπὶ τινὰ χρόνον τὰς θλιβερὰς λάμπεις τοῦ στέμματος του, ἀπέθανε σχεδὸν ὑπὸ λύπης, παραγγέλλων εἰς τὸν διάδοχόν του νὰ κλείσῃ εἰρήνην μετὰ τὴν Αὐστρίαν καὶ ν' ἀπορρίψῃ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξίωμα, ὅπερ ἐγένετο τὸσφ δλεθρίον εἰς τὸν οἶκόν του. Ὁ νέος ἐκλέκτωρ, ὁ Μάξιμιλιανὸς Ἰωσήφ, ὑπέκουσεν εἰς τὰς τελευταίας του διαταγὰς. Οὐδενὸς δ' ἄλλου ἀντιπαλῶν παρυσιαζομένου, ἡ Μαρία Θερεσία ἠθύνθη κατόπιν νὰ εὐχαρισθῇ τὴν φιλοδοξίαν τῆς καρδίας τῆς, θέτουσα τὸ αὐτοκρατορικὸν σέμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ συζύγου τῆς. Ὁ Φραγκίσκος ἐστέρθη αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐν Φραγκφόρτῃ, καὶ ἡ βασίλισσα, ἤτις ἀπὸ τινος ἐξώστου παρευρίσκειτο εἰς τὴν τελευταίαν τῆς στέψεως ἦτο ἡ πρώτη, ἤτις ἐφώνησε «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ!» Ἐκτότε ἡ Μαρία Θερεσία ἐνώσασα τοὺς τίλους τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γερμανίας καὶ τῆς βασιλείου τῆς Βοημίας καὶ τῆς Οὐγγαρίας, ὀνομάσθη ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡ αὐτοκράτειρα βασίλισσα. Ἡ αὐξήσις αὐτῆ τοῦ ἀξιώματος, ὑπῆρξεν ἡ μόνη ἀμοιβὴ ὀλοκληρῶν ἔτους καταστροφῶν καὶ ἐρημώσεων ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ταῖς Κάτω Χώραις.

Ἀλλ' ἐπανελλομεν ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ὅτε ὁ δυστυχῆς αὐτοκράτωρ Φριδερίκος εἶχε κατακτήσει εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν τοῦ νὰ ζῆτῆ τὴν εἰρήνην, ἡ Μαρία Θερεσία καὶ πάλιν δὲν ἠθέλησε νὰ ὑποβάλῃ οὐδὲ νὰ ταπεινώσῃ τὴν ὑπερηφάνειάν τῆς μέχρι συμβιβασμοῦ πρὸς τὸν ἠττημένον ἐχθρὸν τῆς μετὰ τοὺς ὁποίους ἐκεῖνος προέτεινε δρους, καὶ ἐξηκολούθησεν ἀπορρίπτουσα πᾶσαν μεσολάβησιν· τέλος ἕμως ὑπερίσχυσε ἡ φυσικὴ τῆς γενναιότης. Ὁ ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας*), ὅστις ἦτο ἀπὸ τινος καιροῦ ὄψοφιμώτερος καὶ πιστότερος τῶν συμμάχων τῆς, ἐκινδύνευσε νὰ γίνῃ θύμα τῆς πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν ἀφοσιώσεώς του, καὶ μόνῃ ἡ εἰρήνη ἠδύνατο νὰ σώσῃ καὶ αὐτὸν καὶ τὸν λαόν του. Χεῖρον ἐκείνου ὄθεν ἡ Μαρία Θερεσία συνήνεσεν εἰς ὅτι δὲν θὰ ἔπραττε χεῖριν οὐδενὸς προσωπικοῦ λόγου, καὶ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγεννίων 1745 ὑπέγραψε τὴν εἰρήνην τῆς Δρέσδας, διὰ τῆς ὁποίας παρεχώρει τέλος τὴν Σιλεσίαν εἰς τὸν Φριδερίκον, ὅστις ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦτον ἀπέσυρε τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὴν Σαξωνίαν καὶ ἀνεγνώριζε τὸν Φραγκίσκον ὡς αὐτοκράτορα.

Ὁ κατὰ Λουδοβίκου τοῦ XV πόλεμος ἐξηκολούθει, πέντοτε ἀμειψόπου οὔσης τῆς πλαστειγῆς του· τῷ 1746 ἡ αὐτοκράτειρα ἀπώλεσε πᾶσας σχεδὸν τὰς Κάτω Χώρας. Οἱ Γάλλοι ἐστρατηγούντο ὑπὸ στρατάρχου διακεκριμένου, οἱ δὲ Αὐστριακοὶ ὑπὸ τοῦ Καρόλου τῆς Λωρραίνης· ὁ πρῶτος ἐνεψυχοῦτο ὑπὸ μεγάλῃς ὀρμῆς καὶ ἐπανηλειμμένων νικῶν, ὁ δ' αὐτῆς πρίγκιψ Κάρολος σχεδὸν ἐξω φρενῶν διὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του, ἤτις ἀπέθανε δίδουσα τὸ φῶς εἰς τὸ πρῶτόν τῆς τέκνον, καὶ παραλυμένος ὑπὸ τῆς θλίψεως, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνεργήτῃ ἐφ' ἑαυτοῦ οὔτε νὰ δώσῃ εἰς τὸν στρατόν του τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς.

(Ἔπειτα συνέχεται).

*) Δεγούστος III.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

εις τὴν μελέτην τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων

ὑπὸ Θ. Καρούσου.

Ἄπαντες βέβαια ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης καὶ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀποτελεῖ τὴν βῆσιν ὀρθῆς καὶ ἐλευθερίου ἀγωγῆς, ὅτι διὰ τῆς μελέτης ταύτης γεύομεθα τοῦ δένδρου ἐκείνου τῆς κλασικῆς παιδείας καὶ μαθήσεως, ὅπερ ἡ μεγαλόνοια τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐφύτευσε, ἐκαλλιέργησε καὶ δι' ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας ἀνέδειξε τελεσφόρον καὶ κάρπιμον καὶ ἅπαντες μακχρίζομεν ἡμᾶς χυτοῦς ὅτι ἐγεννήθημεν εἰς ἐποχὴν καὶ ἦν τὸ εἶδος τοῦτο τῆς μαθήσεως κατέστη ἐφικτότερον καὶ μᾶλλον εὐπρόσιτον εἰς τοὺς ἀρεγομένους ὅπως εἰς αὐτὸ μυστηγωγηθῶσι, καθ' ἣν ἡ μέθοδος καὶ τὰ μέσα τῆς παραδόσεως ἠὺξήθησαν, ἀπλοστεύθησαν καὶ ποικιλοτρόπως ἐτελειοποιήθησαν σχετικῶς ὡς πρὸς τὰς προγενεστέρους ἐποχὰς τῆς δουλείας καὶ τοῦ σκότους.

Ἄλλ' ἅπαντες, ἀναπαυόμενοι εἰς τὰς ὁμολογίας ταύτας, οὐδόλως ἀνησυχοῦμεν ὅπως προβῶμεν καὶ περαιτέρω, ὅπως σχηματίσωμεν καθαρὰν καὶ διακεκριμένην ἰδέαν μέχρι τίνας ἔχονται ἀληθείας αἱ ἀνώσεις αὐται οὐδέλως λαμβάνομεν τὴν προσήκουσαν πρόνοιαν ὅπως θέσωμεν ἡμῖν αὐτοῖς τὸ ζήτημα, εἰς τί συνίσταται ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία, κατὰ τίνα μέθοδον πρέπει νὰ μελετῶνται οἱ Ἑλληνες συγγραφεῖς, πῶς ἐρευνῶμενοι ἀποκαλύπτουσι τὸ βῆθος τῶν νοημάτων αὐτῶν καὶ ἀνοίγουν εἰς τοὺς σπουδάζοντας ἀκένωτον θησαυρὸν γνώσεως.

Τοῦ ζητήματος λοιπὸν τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐπιλαμβανόμενοι, προτιθέμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ φέρωμεν συνοπτικὰς τινὰς σκέψεις ἱκανὰς ἴσως ἐν μέρει τοῦλάχιστον νὰ παρέξωσι νύξιν τινα τοῖς νέοις ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν διεξερχόμενοι τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ εἰσδύοντες εἰς τὸ πνεῦμα τῶν, δύναται νὰ πορίζονται βεβαίαν καὶ πραγματικὴν ὠφέλειαν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ θέλομεν ἐμπέσειν εἰς ἀδιέξοδον λαδύρινθον, ἐὰν δὲν ἐμπερικλεισθῶμεν ἐντὸς ὁρίων, ἐὰν δὲν διαγραφῶμεν προηγουμένως τὴν περιφέρειαν ἐντὸς τῆς ὁποίας μέλλομεν νὰ περιτραφῶμεν, ἀνάγκη ἐν τῷ μέσῳ τσαύτης πληθύος καὶ ποικιλίας συγγραμμάτων νὰ ἐκλέξωμεν ἐν εἴδει παραδείγματος ἐν μόνον ἐξ αὐτῶν καί, ἐπ' αὐτοῦ τοῦτο ἐφαρμόζοντες τὰς παρατηρήσεις μας, νὰ τὸ προτάξωμεν ὡς τύπον καὶ δοκίμιον τῆς μεθόδου, καθ' ἣν πρέπει νὰ μελετῶνται καὶ ν' ἀνελιττῶνται τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς ἀριστονοίας.

Ὡς τοιοῦτον δὲ προτιμῶμεν ἐκεῖνο, ὅπερ χαίρει βεβαίως τὰς προσεῖα ἕνεκα τῆς τε ἀρχαιότητος ἐποχῆς καὶ τῆς μεγίστης ἐπιρροῆς αὐτοῦ ἐπ' ἀπάτης τῆς μετὰ ταῦτα Ἑλληνικῆς γραμματολογίας.

Εὐκόλως δὲ πᾶς τις ἐννοεῖ ὅτι τοῦτο εἶνε ἡ Ὀμηρικὴ ποίησις. Τὸ ζήτημα λοιπὸν πῶς πρέπει νὰ σπουδάζωνται τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἐξήγηται μετὰ ὠφέλειαν ἐκ τῆς ὅσον ἔνεστι βαθυτέρας αὐτῶν καὶ ἀκριβεστέρως μελέτης, ἀνάγκη

ταίεις τοῦτο: τίνες αἱ διάφοροι φάσεις, τίνες αἱ διάφοροι ἐπόψεις, ὅφ' ἂς πρέπει νὰ κατοπτρίζονται καὶ νὰ ἐξετάζωνται.

Τούτων λοιπὸν τὴν ἀναδίφησιν καὶ ἡμεῖς ἐπιχειροῦντες προαναγγέλλομεν ὅτι θέλομεν τὰ θεωρήσειν ὑπὸ τρεῖς κυριώτερας ἐπόψεις. Πρῶτον μὲν ὑπὸ τὴν λεκτικὴν, δεύτερον δὲ ὑπὸ τὴν πραγματικὴν καὶ τρίτον ὑπὸ τὴν γραμματολογικὴν ἢ καλλιλογικὴν ἐποψιν.

Καὶ ὡς πρὸς τὴν πρώτην, ἥτοι τὴν λεκτικὴν, βραχὺ τι ἡ οὐδόλως κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ ἐνδιαψύσωμεν, καθ' ὅσον ἡ διδασκαλία τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων περὶ ταύτην συνήθως ἐν γένει στρέφεται. Οὐδὲ ἀνοούμεθα τὴν ἐκ τοιαύτης διδασκαλίας προσγινόμενὴν ὠφέλειαν, ἀποτελούσης τὴν βῆσιν καὶ τὴν στοιχειωδὴ ἀρχὴν πάσης περαιτέρω ἐκμάθησεως, ἀρκεῖ μόνον ἡ διδακταλία τοῦ μέρους τοῦτου νὰ γίνηται μετὰ τῆς προσηκούσης εὐστοχίας καὶ ὀρθῆς κρίσεως. Ἄς μὴ περιορίζηται ὁ διδασκων εἰς στερεοτυπὸν τινα τοῦ κειμένου μεταφραστικῶν, ἂς τὴν διαποικίλῃ δι' ἐπιτηδείων καὶ προσφῶν παρατηρήσεων συντεινουσῶν πρὸς ὅσον ἐνεστὶν εὐχερεστέρην καὶ εὐρυτέραν κατάληψιν. Ἄς ἐμπεριχωρήσῃ εἰς τὰς φράσεις, τοὺς τρόπους καὶ τοὺς ἰδιωτισμοὺς τῆς πρωτογόνου ἐκείνης Ὀμηρικῆς γλώσσης, συμπαρακολουθῶν αὐτὴν κατὰ βῆμα εἰς τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς ἀλλοιώσεις, ἂς ὑπέστη εἴτε ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν εἴτε ὡς πρὸς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων εἴτε ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν καὶ τὴν πλοκὴν τοῦ λόγου, διατρέχουσα τοὺς αἰῶνας καὶ διαδοχικῶς ἐναποθέτουσα τὰ στοιχεῖα τῆς εἰς τὰς ἐφεξῆς διαφόρους περιόδους τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέχρις αὐτῆς τῆς ἐνεστῶσης περιόδου τῆς καθομιλουμένης ἡμῶν γλώσσης· διότι καὶ αὕτη διασώζει βέβαια πλείστους χαρακτηρισμοὺς τῆς προμήτορος. Ἄς ἀντικαθιστῶνται εἰς τοὺς ποιητικούς καὶ ἀπληραίνωμένους σχηματισμοὺς καὶ τύπους ἄλλοι συνηθέτεροι καὶ περικύριοι. Ἄς περιαιρηθῆται τὸ μέτρον καὶ ὁ ρυθμὸς, ἂς ἀπεκδύωνται τὰ περικοσμητικά, οἱ τρόποι, αἱ μεταφοραὶ, αἱ εἰκόνες καὶ πᾶν ὅ,τι ἰδιάζει εἰς τὸν ἔμμετρον λόγον, μετατροπομένων τῶν στίχων εἰς πεζὴν φράσιν, ἵνα γίνηται ἐπαίσθητοτέρα ἡ μεταξὺ τῆς ποιήσεως καὶ πεζογραφίας ὑπάρχουσα διαφορά καὶ διακρισις.

Ἐπὶ τέλους δὲ οἱ διδασκόμενοι ἂς μὴ μένωσιν ἄμοιροι τῆς τε Ὀμηρικῆς προσωδίας καὶ τοῦ ἐπικού μέτρον, διότι καθὼς ἡ μὲν ἔννοια εἶνε, οὕτως εἶπεῖν, ἡ ψυχὴ ἢ ζωὴ τοῦ στίχου, αἱ δὲ λέξεις ἢ ὕλη ἢ τὸ σῶμα, οὕτω καὶ τὸ μέτρον εἶνε τὸ εἶδος ἢ ἡ μορφή ἢ ἐπιχέουσα αὐτῆ οὐ μικρὰν χάριν καὶ εὐπρέπειαν, καθ' ὅσον διὰ τῆς ρυθμικῆς τῶν στίχων ἀπαγγελίας καθίσταται ἐπαίσθητος ὁ μηχανισμὸς τῶν, καὶ ἐκτιμῶνται προσηκόντως αἱ διάφοροι τῶν ἀντικειμένων περιγραφαὶ εἴτε ἰλαραὶ, προσηγεῖς καὶ χαρίεσσαι, εἴτε, τὸ ἐναντίον, μελαγχολικαὶ, φρικώδεις καὶ διεγερτικαὶ φόβου καὶ ἐκπλήξεως.

Ἄλλ' αἱ βραχέειαι αὗται σκέψεις μας δὲν ἀπορῶσιν εἰμὴ μόνον τὸ λεκτικὸν μέρος τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ποιημάτων, δὲν περιστρέφονται εἰμὴ εἰς αὐτὸ τὸ κατώριον τοῦ ὕψους καὶ εὐρέως οἰκοδομήματος. Πρόκειται, ὑπερβάντες τὸν ἐξωτερικὸν τοῦτον περιδολὸν νὰ εἰσελθῶμεν καὶ ἐντὸς, ἵνα περιεργασθῶμεν ἐκ τοῦ σύνθετος τὴν ἀρμονικὴν ἀναλογίαν, συμμετρίαν καὶ διατάξιν

τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου σχεδιασματος· πρόκειται, ἐν ἄλλοις ρήμασι, νὰ διερευνηθῶμεν τὸ ἀριστούργημα τοῦτο τῆς ἐπικῆς τέχνης καὶ ὑπὸ ὕψηλότεραν ἐποψιν, πρόκειται, ἐξερχόμενοι ἐκ τῆς σφαίρας τῶν ἰδεῶν, τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν ἐθίμων τῆς ἐνεστῶσης ἐποχῆς καὶ, ἐκλυόμενοι ἐκ τῶν δεσμῶν τῶν ἐπικρατουσῶν προκαταλήψεων, νὰ παλινδρομήσωμεν ἐπέκεινα δισχίλιων ἐτῶν, νὰ ἐξοικειωθῶμεν μὲ τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, μὲ τὰς δοξασίας καὶ τὰ αἰσθημάτων τῶν ἠρωϊκῶν χρόνων, νὰ γίνωμεν, εἰ δυνατόν, μέλη τῆς τότε κοινωνικῆς καταστάσεως, ἐὰν μέλλωμεν ἐμβατεύοντες εἰς τὴν τοῦ Ποιητοῦ διάνοιν νὰ συμπαιθῶμεν μετ' αὐτοῦ καὶ ν' ἀντικαθίστανται τὰ γεγονότα ὑπὸ τὸ πρίσμα τῶν ἰδίων αὐτοῦ αἰσθημάτων καὶ ἐντυπώσεων, καθ' ὅσον ἡ φύσις τοῦ πράγματος ἐπιδέχεται.

Ἄλλὰ πῶς ἐπιτυγχάνομεν τοῦ σκοποῦ τούτου; Ἐπιπροσθέντες βέβαια εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ λεκτικοῦ καὶ τὴν τοῦ πραγματικοῦ, ἐνδιαψύσωμεν εἰς τὰ διανοήματα, τὰς κλίσεις καὶ τὰ ἔργα τῆς πναρχίας ἐκείνης ἐποχῆς καὶ προσπαθοῦντες ὅπως διὰ τῆς ἀκριβοῦς μελέτης καὶ ἀναλύσεως αὐτῶν τούτων τῶν ποιημάτων δυνηθῶμεν νὰ ἐξάξωμεν ἐκ τῶν σπλάγχθων αὐτῶν (ἐπειδὴ στεροίμεθα ἄλλων πηγῶν) καὶ νὰ προσδιορίσωμεν ὅσον ἔνεστι τὰ καθεστῶτα ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ αὐτὸς ὁ Ποιητὴς ἔζη καὶ διέτριβε λαμβάνων ἐξ αὐτῶν τὰς ἐμπνεύσεις του· διότι εὐκόλως ἐννοεῖ πᾶς τις πόσον συντείνει εἰς τὴν κατάληψιν οὐδὴποτε συγγραμματος ἢ ἐξοικειώσεως μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς παραγωγούσης αὐτὸ ἐποχῆς, ἢ καθολικῆν γνῶσιν τῶν δοξασίων καὶ τῶν πεποιθήσεων, αἵτινες κατεῖχον καὶ ἐδῆσποζον τὸν συγγραφέα οὐκ ἤττον ἢ τοὺς συγχρόνους του. — Καὶ τῶντι ὁ μέγας ποιητὴς, ὁ μέγας πολιτικός, ὁ μέγας φιλόσοφος, ἐν γένει δὲ ὁ μέγας ἀνὴρ εἶνε καὶ αὐτὸς τέκνον τῶν περιστοιχίζουσῶν αὐτὸν περιστάσεων.

Ὅθεν ὅσονδῆποτε καὶ ἂν ὑποθεθῆ πρωτότυπος, ὅσονδῆποτε καὶ ἂν ἐπενεργῆ διὰ τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς πλαστουργικῆς τοῦ νοῦς του δυνάμεως ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του, δὲν δύναται ὁμοῦ νὰ ὑπερηγήσῃ αὐτὴν, δὲν δύναται νὰ μὴ ἐπιρροασθῆ μᾶλλον ἢ ἤττον ὑπ' αὐτῆς ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων του.

Τί λοιπὸν ἐδόξαζεν ὁ Ὀμηρὸς σύμφωνα μὲ τὸν αἰῶνά του περὶ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἠθικοῦ κόσμου, τί περὶ ἀνθρώπου, τί περὶ οἰκογενείας, τί περὶ πολιτεύματος, τί περὶ θρησκείας; Ἴδου ὅτι ἀποτελεῖ τὸ πραγματικὸν μέρος τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων. Ἴδου ὅτι βρεθόμενοι νὰ σπουδάσωμεν ἢ αἰσθῶμεν εἰς τὸν Ὀμηρικὸν τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι καὶ αἰσθάνεσθαι.

Πρὸς διασάφησιν δὲ τῶν λεγομένων ἂς ἴδωμεν χάριν παραδείγματος, τίνες αἱ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δεσπόζουσαι δοξασίαι περὶ ἀνθρώπου, ψυχολογικῶς τε καὶ ἠθικῶς θεωρουμένου, περὶ πολιτεύματος καὶ περὶ θρησκείας.

Καὶ πρῶτον, τίς ὁ Ὀμηρικὸς τρόπος τοῦ θεωρεῖν ψυχολογικῶς τὸν ἀνθρώπον; Εἶνε βέβαια ἀντίθετος τοῦ ἡμετέρου Χριστιανικοῦ· διότι, ἐνῶ ἡμεῖς, λαλοῦντες περὶ τῆς μεταξὺ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ὑπαρχούσης σχέσεως, τὴν μὲν ψυχὴν χαρακτηρίζομεν διὰ τῆς ἀνωπνιμίας ἐγῶ, αὐτὸς, τὸ δὲ σῶμα ὡς τι ἐκτὸς αὐτῆς κείμενον, ὡς τι ἐξωτερικόν, ἀπεναντίας ὁ Ὀμηρὸς τὴν μὲν ψυ-

χὴν παριστάνει διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ὀνόματος, τὸ δὲ σῶμα διὰ τῆς ἀνωπνιμίας αὐτότος.

Ὅθεν ἐν ἀρχῇ τῆς Ἰλιάδος ἀναφέρει ὅτι ἕνεκα τῆς τοῦ Ἀχιλλεύου ὀργῆς αἱ μὲν ψυχὴ καὶ τῶν ἠρώων προεπέμνησται εἰς τὸν Ἄδην, αὐτοὶ δὲ κατελείφθησαν σπαράγματα εἰς τοὺς κύνεας καὶ τὰ σαρκόβορα ὄρνεα. Ἐπομένως δὲ παρ' Ὀμήρῳ ἡ ψυχὴ δηλοῖ μόνον τὴν ἀναπνοὴν ὡς ἔρον τῆς ζωῆς, οὐδέποτε δὲ, ὡς παρ' ἡμῖν, τὸ πνεῦμα ἢ τὴν διανοητικὴν καὶ βουλευτικὴν ἀρχὴν. Ἡ ψυχὴ, ὡς λέγει, διαμένει ἐν Ἄδου, ἀλλ' ὄχι τὸ πνεῦμα, ὅπερ οὐδαμοῦ θεωρεῖ ὁ Ὀμηρὸς ὡς τι καθ' ἑαυτὸ καὶ αὐτὸπαρακτὸν. καὶ ἡ περὶ τούτου δοξασία του εἶνε τοσοῦτον ὕλικὴ ὥστε ἀπορρίνεται ὅτι οἱ ἐν Ἄδου στεροῦνται τῆς χρήσεως πνευματικῶν δυνάμεων διότι στεροῦνται σώματος, καὶ ὅτι πρὸς ἀνάκτησιν ζωῆς πρέπει νὰ πίωσιν αἷμα.

Ἴνα δὲ καταστήσωμεν ἐτι μᾶλλον καταληπτὴν τὴν Ὀμηρικὴν ταύτην περὶ ψυχῆς δοξασίαν, παρατηρήσομεν ὅτι οἱ δύο κυριώτεροι ὅροι τῆς ζωῆς, οὗς γινώσκει ἡ Ὀμηρικὴ ἐποχὴ, εἶνε ἡ ἀναπνοὴ καὶ τὸ αἷμα· κατὰ δὲ τὸν θάνατον ἢ ψυχῆ ἢ ἡ ἀναπνοὴ πορεύεται εἰς τὸν Ἄδην, τὸ δὲ αἷμα ὑπολείπεται ἐπὶ τοῦ ἄνω κόσμου ἐν τῷ σώματι, ἢ ἐκ τινος πληγῆς χύνεται κατὰ γῆς. Ὅθεν αἱ σκιά τῶν ἀποθανόντων στεροῦνται αἵματος καὶ ζῶσι μόνον ἀφ' ἡμισείας, διότι δὲν ὑφίσταται εἰμὴ ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο ἔρων τῆς ζωῆς, ἡ ψυχὴ ἢ ἡ ἀναπνοή· ἐκλείποντος δὲ τοῦ αἵματος, εἶνε ἄνευ σωματικότητος, ἀλλὰ μετὰ τῆς σωματικότητος ἐπανέρχεται τὸ πνεῦμα, ὅταν αἱ σκιά πίωσιν αἷμα, ὅταν τοῦτο προστεθῆ εἰς τὴν ψυχὴν. Οὕτως ἡ ψυχὴ Τειρετίου τοῦ μάντιος τότε μόνον δύναται νὰ μαντεύσῃ, ἀφοῦ πίεν αἷμα (Ὀδυσ. Α' 96). Ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος τότε μόνον ἀναγνωρίζει τὸν Ὀδυσσεῦ, ἀφοῦ πίεν αἷμα (αὐτ. θι, 387). Ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ὀδυσσεῦς τὸν υἱὸν τῆς (αὐτῆς, 141).

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ἔπεται ὅτι αἱ πνευματικαὶ ἐνεργεῖαι παριστάνονται μόνον ὡς ἰδιότητες καὶ δυνάμεις τοῦ ὅλου ἀνθρώπου αἵτινες διαρκοῦσιν ἐνὸς τε καὶ τοῦ σώματος ζῆ· τούτου δὲ ἐκλείποντος ἐν ὥρᾳ θανάτου, ἐξαρχνίζονται ὡς αὐτὴ ἡ ζωὴ. Ἡ σκέψις δὲν εἶχεν ἀκόμη τοσοῦτον προχωρήσει, ὥστε νὰ ἐννοῆ τὴν ζωὴν μετὰ θάνατον διαρκούσαν ὡς τι ἐνυπνιστάτον, ἀλλ' ἡ πίστις εἰς τὴν διαρκείαν τῆς ἐβασίζετο ἐπὶ αἰσθητικῶν ἀντιλήψεων· διότι, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ δὲν εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ ἡ ἀναπνοή, ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἢ ἐγκαταλείπουσα αὐτὸν πνοὴ παριστάται εἰς τὴν αἴσθησιν ὡς αἰτία τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου· οἰχομένης δ' ἐκείνης ἐναπολείπονται τὰ ἄλλα μέρη τοῦ σώματος. Ὅθεν ἐκείνη μόνη διαρκεῖ εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ὡς φάσμα καὶ εἶδωλον διατηροῦν μόνον τὴν ἐξωτερικὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα τοῦ πρώην πραγματικοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω π. χ. ὁ Πάτροκλος φησιν εἰς τὸν φίλον του Ἀχιλλεῦα τοιοῦτος οἶος ἦν ζῶν κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, τὴν ὄψιν, τὴν φωνὴν καὶ τὰ ἱμάτια (Ἰλ. Ψ'. 65).

(Ἔπεται συνέχεια).

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΚΟΛΟΜΒΟΣ

ἢ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς.

Εἰς τὸν μυχὸν τοῦ θαυμαστοῦ κόλπου, τὸν ὁποῖον σχηματίζει ἡ Μεσόγειος βρέχουσα τὰ τελευταῖα παράλια τῆς Προβηγγίας καὶ Ἰταλίας, μεταξὺ τῶν πόλεων Γενούης καὶ Σαβόνης, ὑπάρχει ἀση-

μος κωμόπολις ἀναπτύσσουσα λίαν φειδωλῶς μετρίας τινὰς κατοικίας ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης παραλίας. Ἡ εἰρηνικὴ καὶ ἀγρωστος αὕτη κωμόπολις εἶνε τὸ Κογορέτον, ἡ πατρίς τοῦ Χριστοφόρου Κολόμβου.

Αἱ πόλεις Γένουα Σαβόνη καὶ Νέρδη διεφιλονέκησαν ἐπὶ τοῖς ἀλλήλων κερδῶν τὴν δόξαν τοῦ ἔγγενησαν τὸν τολμηρὸν τεῦτον θαλασσοπόρον, ἀλλὰ τὴν σήμερον δὲν μένει πλέον οὐδεμὶς περὶ τοῦτου ἀμφιβολία. Ἐπιστολὴ αὐτοῦ τοῦ Κολόμβου ἀπεδεικνύει ὡς πατριδα τοῦ το Κογορέτον.

Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1441 ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας, πτωχεύσας πρὸ πολλοῦ, καὶ ὁ πατήρ του ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑφαντοῦ ἢ ἐριουργοῦ. Εἶχε τέσσαρα τέκνα, τῶν ὁποίων ὁ Κολόμβος ἦτον ὁ πρεσβύτερος.

Οὗτος πρῶτως δεῖξας μέγαν ζῆλον ἐκπαιδεύσεως, ἐσάλη εἰς τὸ πανεπι-

στήμιον τῆς Παβίας, ὅπου ἐσπούδασε τὴν γραμματικὴν, τὰ Λατινικὰ καὶ τὴν γεωγραφίαν.

Ἐπεδόθη πρὸ πάντων εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐπιστήμην, τῆς ὁποίας ἡ σπουδὴ ἀνέπτυξεν εἰς αὐτὸν ἀκάθεκτον κλίσην πρὸς τὰς ναυτικὰς ἐπιχειρήσεις.

Δεκατετραετῆς ἐλθὼν εἰς Γένουαν ἤρχισε νὰ πλέῃ, καὶ ἐν διαστήματι πολλῶν ἐτῶν ἐταξείδευσε πολλάκις εἰς Νεάπολιν καὶ

Μασσαλίαν. Μετ'ὀλίγον συμμετέσχε τῆς ἐκστρατείας Ἰωάννου τοῦ ἐξ Ἀνδεγαυίας πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως καὶ κατὰ τὸ 1474 ἐκυβέρνησα πολλὰ Γενουήσια πλοῖα διατελοῦντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου XI. πολεμοῦντος τότε κατὰ τῆς Ἰσπανίας.

Ὁ Κολόμβος διεκρίθη ἐπίσης εἰς τὰς ναυμαχίας, αἵτινες κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἔλαβον χώραν μεταξὺ Γενούης καὶ Βενετίας,

καὶ εἰς μίαν τούτων ἐκινδύνευσε νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του. Τὸ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἦτο καὶ αὐτός, ἐπιρρολήθη ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, τὸ πλήρωμα ἠναγκάσθη νὰ ριφθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ Κολόμβος δυνθεὶς ν' ἀρπάσῃ κώπην, πλέουσας πλησίον του, καὶ βοηθούμενος ὑπ' αὐτῆς, κατάρθωσε μόνος ἐκ τῶν συντρόφων του νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ξηρὰν ἀπέχουσαν περίπου δύο λεύγας.

Ἀναλαβὼν ἐκ τῶν μόχθων καὶ κατασλεγγόμενος ὑπὸ τοῦ πόθου τῶν μακρυνῶν ταξιδίων ἤλθεν εἰς τὴν Λισβώνα, ἐνθα κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ πρίγκηψ τῆς Πορτογαλλίας Ἐρρίκος εἶχε δώσει δυνατὴν ἄσθησιν εἰς τὰς ναυτικὰς ἀνακαλύψεις, ὁ δὲ Χριστόφορος Κολόμβος, ὅστις πρὸ πολλοῦ ἔτρεφε τὴν ἰδέαν ἐπιφεύκτως ὑπάρχει ἐδῶς πρὸς δυσμὰς ἀγούσα εἰς τὰς Ἰνδίας, ἤλπιζε νὰ εὔρη εἰς τὴν αὐτὴν τῆς Πορτογαλλίας τὴν προσ-

τάσιαν, τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνάγκη πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων του.

Αἱ φιλόδησοι ἐξεις τοῦ Κολόμβου τὸν ἐσχέτισαν εὐθὺς μετὰ τὴν ἀφίξίν του μετὰ των μοναχῶν ἐνὸς μοναστηρίου, διὰ τῶν ὁποίων ἐγνώρισεν Ἰταλὸν τινα Βαρβολομαῖον Παλέστρον, ἕνα ἐκ τῶν περιφημοτέρων ναυτικῶν τῶν διατελούντων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πρίγκηπος Ἐρρίκου. Οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες συνεδέθησαν διὰ

Χριστόφορος Κολόμβος.

στενῆς φιλίας καὶ ὁ Κολόμβος κατέστη μετ' ὀλίγον ὁ γαμβρὸς τοῦ Βαρβολομαίου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ὁποίου ἐκληρονόμησε τοὺς χάρτας, τὰ σχέδια καὶ τὰς ναυτικὰς παρατηρήσεις του, ἐξ ὧν ἤρξι ἡ σπουδαία γεωγραφικὴ πληροφορία.

Ἡ θάλασσα τότε ἦτον εἰσέτι ἐλάχιστη ἐγνωσμένη καὶ αἱ ναυτικαὶ σπουδαὶ περιωρίζοντο εἰς στοιχειώδεις τινὰς ἐπιστημονικὰς γνώσεις. Ὁ Κολόμβος ἔχων ἀκέραιον ἐπιθυμίαν τοῦ μανθάνειν, συνανεστρέφετο μετ' ἄκρου ζήλου τοὺς πλοίαρχους, οἵτινες ἐπανήρχοντο ἐκ τῶν παραλίων τῆς Ἀφρικῆς, καὶ αἱ πληροφορίες, τὰς ὁποίας παρ' αὐτῶν ἐλάμβανεν, ἐνίσχυον ἐτι μάλλον τὴν πεποιθ-

Ἡ γυνὴ του πρὸ μικροῦ εἶχεν ἀποθάνει καὶ οὐδὲν ἐκράτει αὐτὸν εἰς Πορτογαλίαν.

Ἐπιδιώκων πάντοτε τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σχεδίων του, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ἰσπανίαν, κυβερνωμένην τότε ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Ἰσαβέλλης ἐχόντων καθέδραν τὴν Κορδοῦνην, καὶ διεηθύνθη πρὸς τὴν Πάλον, μικρὸν λιμὲνα τῆς Ἀνδαλουσίας, εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ρίβου-Τίντου, ὅπου κατώκει εἰς γυναικαδέλφους του.

Ὁ Κολόμβος ἦτο τῶσον πτωχὸς ὥστε ὑπεχρεώθη νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἔλεος τῆς φιλανθρωπίας, ὅπως δυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ

Ὁ θρωγὸς τοῦ μοναστηρίου τῆς Ραβίδας δίδει τῷ νιφὶ τοῦ Κολόμβου τεμάχιον ἄρτου καὶ ὀλίγον ὕδωρ, ὁ δὲ Κολόμβος συνδιαλέγεται μετὰ τοῦ ἡγουμένου.

σίν του, ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάγῃ τις εἰς τὰς Ἰνδίας διευθυνόμενος πρὸς δυσμὰς ἢ εἰς κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην δύναται νὰ εὔρη γαίαις ἀγνώστους.

Πλήρης πεποιθήσεως εἰς τὰ σχέδιά του ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ὑπέβαλεν αὐτὰ πρὸς τὸν βασιλεῖα τῆς Πορτογαλλίας, ὅστις θιάρισεν ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέτασιν αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ ἐπιτροπὴ αὐτὴ ζηλοτυπούσα τὴν φήμην, τὴν ὁποίαν ὁ Κολόμβος ἤρχισε νὰ ἀποκτᾷ, παρέστησεν αὐτὸν ὡς ἀνθρώπον πανοῦργον καὶ φαντασιόπληκτον, ὥστε ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ κρυφίως μετὰ τοῦ υἱοῦ του Διέγου τὸ 1484, ὅπως διαφύγῃ τὴν δυσμένειάν τῆς.

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΓ')

τὴν ὁδοποιρίαν του. Φθάσας πλησίον τῆς Πάλου, ἐστάθη πρῶτα τινὰ εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ραβίδας, τὸ ὁποῖον σώζεται ἀκόμη, καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ θρωγροῦ τεμάχιον ἄρτου καὶ ὀλίγον ὕδωρ διὰ τὸ τέκνον του. Ἐνῶ τῷ εἶδιδετο ἡ λιτὴ αὕτη τροφή, ὁ μοναχὸς Ἰωάννης Περὲς δὲ Μαρσέννας, ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν τὸν ὁδοιπρὸν συνεκινήθη ἀπὸ τὸ σεμνοπρεπὲς ἦθος αὐτοῦ καὶ ἤρχισε νὰ συνδιαλέγεται μετ' αὐτοῦ. Ὁ ἡγούμενος ἦτο κάτοχος γνώσεων ἀρκετὰ ἐκτεταμένων πρὸ πάντων εἶχε σπουδάσει τὴν γεωγραφίαν, τὴν ναυτικὴν καὶ τὰς νέας ἀνακαλύψεις. Ὅθεν ἐνδιεσφέρετο ζωηρῶς ἐκ τῆς συνδιαλέξεως τοῦ

Κολόμβου, αλλά δυσπιστών πρὸς τὰς ἰδικὰς του γνώσεις, προσ-
εκάλεσε σφοδρὸν τινὰ ἐκ τῶν φίλων του τὸν Γαρσὺν Φερνάνδον,
ἱατρὸν ἐν Πάλμ.

Πολλὰι συνδιασκέψεις ἐγένοντο εἰς τὸ μοναστήριον, ἐν αἷς
γρηαιοὶ θαλασσοπόροι ἔλαβον μέρος, γνωμοδοτήσαντες ὅτι αἱ
ἰδέαι τοῦ Κολόμβου δὲν ἦσαν ἀβάσιμοι. Εἰς γρηαιὸς πρῶτους με-
γάλης πείρας, ὀνομαζόμενος Πέτρος δὲ Βελάσκος, διεβεβαίωσεν ὅτι
πρὸ τριάκοντα περίπου ἐτῶν εἶχε ριφθῆ ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς
Θαλάσσης λίαν μεμακρυσμένης πρὸς δυσμάς, καὶ ὅτι αἰφνης, καίτοι
σοφορῶ ἀνέμου πνέοντος κατὰ ταύτην τὴν διεύθυνσιν, ἐπέτυχε
γαληνιανὴν θάλασσαν, ἔπει, κατὰ τὴν γνώμην του, ἀπεδείκνυε
τὴν γεινιανὴν παραλίαν ἀρκετὰ ὑψηλῆς προφυλαττοῦσης τὸ μέρος
τοῦτο τῆς θαλάσσης. Δυστυχῶς ὁ Βελάσκος φοβούμενος τὴν
προσέγγισιν τοῦ χειμῶνος, δὲν ἐτόλμησε νὰ διακινδυνεύσῃ μακρύ-
τερον πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀγνώστου ταύτης γῆς. Ἄμα ὁ ἠγού-
μενος ἐπέστη, ὅτι ἡ μελετωμένη ἐπιχείρησις ἠδύνατο νὰ καταστῇ
σπουδαιότατη διὰ τὴν πατριδα του, ὑπεσχέθη εἰς τὸν Κολόμβον
ὅτι θὰ προσπαθῆσῃ ὥς νὰ εὔρῃ οὗτος εὐνοϊκὴν ὑποδοχὴν εἰς τὴν
αὐλήν, ὅπου τὸν παρεκίνησε νὰ μεταβῆ, ὅπως ἀπ' εὐθείας
υποδάλλῃ τὰς προτάσεις του εἰς τοὺς ἡγεμόνας τῆς Ἰσπανίας.

Τῷ ἔθῳκα συστατικῶς ἐπιτολάς πρὸς τὸν Φερνάνδον δὲ Τα-
λαβέραν στενὸν φίλον του, πνευματικὸν τῆς βασιλείας Ἰσπελλῆς
τῆς Καστιλλίας, καὶ ἀναμένον τὴν ἐπιτυχίαν τῶν διαθημάτων
τοῦ Κολόμβου, παρέλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν του τὸν υἱὸν του
Διέγον, τὸν ὁποῖον συνετήρησε καὶ ἀνέθρεψεν ἐπιμελῶς εἰς τὸ
μοναστήριόν του.

Ὁ Κολόμβος, πλήρης ἐλπίδος ἀπῆλθε τῷ 1486 εἰς τὴν Κορ-
δοῦνην, ἀλλ' ἦτο μακρὰν ἔτι τοῦ τέλους τῶν δυστυχιῶν του, καὶ
ἐπὶ εἴς ἔτη ἔπρεπε νὰ παρακαλῇ θλέπων πάντοτε ἀναφανόμενον
ἀπροσδόκητόν τι κώλυμα εἰς τὴν ἀναχώρησίν του. Ἦλθε στιγμή
μάλιστα, καθ' ἣν τὸσον ἀπεθαρρύνθη ὑπὸ τῶν προσκομιμάτων, τὰ
ὁποῖα οἱ ἔχθροί του διήγειρον κατ' αὐτόν, ὥστε ἀπεράσισε ν' ἀρῆσῃ
τὴν Ἰσπανίαν καὶ νὰ προσφέρῃ τὰς ἐκδουλεύσεις του εἰς τὴν αὐ-
λήν τῆς Γαλλίας. Ἦτον ἤδη καθ' ὅδον, ὅτε πρὸς τῆς βα-
σιλείας Ἰσπελλῆς τῷ ἐκόμισε τὴν χαροποιὰν εἰδήσιν, ὅτι ὁ πλοῦς
τῶν ἀνακαλύψεων ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη. Ἐπανῆλθε λοιπὸν εἰς
τὴν Κορδοῦνην καὶ ἠτοίμασε πάντα διὰ τὸν προσεχῆ ἀπόπλου.

Αἱ ἀκόλουθοι συμφωνίαι ἐγένοντο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἰσπα-
νίας: ὁ Κολόμβος νὰ περιβληθῇ τὸ ἀξίωμα τοῦ ναυάρχου δι' ὅλας
τὰς χώρας, τὰς ὁποίας ἤθελεν ἀνακαλύψῃ εἰς τὸν ὠκεανόν,
νὰ ὀνομασθῇ ἀντιβασιλεὺς καὶ γενικὸς διοικητὴς τῶν ἀνακαλυ-
φθησομένων τόπων, καὶ ἐπὶ πλέον νὰ ἔχῃ δικαίωμα ἐπὶ τοῦ δε-
κάτου τῶν ὠφελειῶν, αἵτινες ἤθελεν προκύψῃ ἐκ τῆς ἐπιχειρή-
σεως.

Ἡ βασιλισσα Ἰσπελλῆ ἀπερροίσθη ἔλα τὰ ἔξοδα τῆς πρῶ-
της ταύτης ἐκστρατείας: ἐπειδὴ ὅμως τὸ Ἰσπανικὸν ταμεῖον ἦτο
κατὰ χρεων ἕνεκα τοῦ κατὰ τῶν Μαύρων πολέμου, ἔλα: αἱ δε-
κάται: δὲν ἠδύνατο νὰ καταβληθῶσι: παρὰ τῆς βασιλείας, καὶ ἡ
ἀναχώρησις τοῦ Κολόμβου ἀναμειβδῶς ἤθελε βραδύνει, ἂν ὁ
Μαρτίνος Ἄλόνζος Πινζῶν, πλούσιος θαλασσοπόρος τῆς Πάλμ,
ᾧσσι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του ἔμελλε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐκ-

στρατείαν, δὲν προκατέβαλλε μεγάλα κεφάλαια πρὸς συμπλήρωσιν
τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν πλοίων.

Τὰ πλοῖα ταῦτα ἦσαν τρία τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ τόσον μικρὰ, ὥσε
οἱ ναῦται, οἵτινες ἔμελλον νὰ ἐπιβῶσιν αὐτῶν, ἀπεπειθήθησαν πολλὴν
καιρὸν τοῦτο ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο ταῦτα ν' ἀνθί-
ξωσιν εἰς τὰς σφοδρὰς τρικυμίας, ὑρ' ὧν προσεβλήθησαν ἔνωως
κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν των εἰς Ἰσπανίαν.

Δύο ἐκ τῶν πλοίων τούτων ἦσαν ἄνευ καταστρώματος: ἦσαν
πλοῖα τρία ἐλαφρὰ ὀνομαζόμενα καρὰ βέλλα: πολὺ ὑψηλὰ ἔμ-
προσθεν καὶ ὀπισθεν ἰστιοφόρα ἢ κωπήλατα, ὅπως ὁ καιρὸς ἐπέ-
τρεπε.

Ἐν τούτοις ὁ Χριστόφορος Κολόμβος ἐφρόνει, ὅτι ἡ σμικρότης
τῶν πλοίων τούτων ἦτον ὠφέλιμος εἰς τὸν πλοῦν τῶν ἀνακα-
λύψεων διὰ τὴν εὐκολίαν, τὴν ὅποιαν ἔμελλε νὰ παρέξῃ αὐτῇ εἰς
τε τὴν ἀκτοπλοίαν καὶ εἰς τὴν προσέγγισιν εἰς γαίαις ἢ ἀβαθεῖς
ποταμούς.

Ἡμέραν παρασκευῆν, τὴν 3ην Αὐγούστου 1492 ὁ Κολόμβος
ὑψωσε τέλος ἐπὶ τοῦ ἴστου τῆς Ἁγίας Μαρίας τὴν ναυαρχικὴν
σημαίαν του καὶ ὁ στολίσκος ἀνεπέτασε τὰ ἰστία. Ὁ στολί-
σκος οὗτος ἐσύρκειτο, ὡς εἴπομεν, ἐκ τριῶν πλοίων, ἐκ τῆς ναυ-
αρχίδος, ἧτις ἦτο μεγαλύτερα τῶν ἄλλων καὶ κατάρρατος,
ἐκ τῆς Πίντας κυβερνωμένης ὑπὸ τοῦ Μαρτίνου Ἄλόνζου Πιν-
ζῶν, καὶ τῆς Νίνας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Βικεντίου Ἰωάννου
Πινζῶν ἀδελφοῦ τοῦ Μαρτίνου Πινζῶν.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως ὁ Κολόμβος παρεκάλεσε τὸν φίλον του
Ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου τῆς Σάντα-Μαρίας Ραβίδας ἵνα
ἐπικαλεσθῇ τὴν θεῖαν βοήθειαν ἐπὶ τῆς ἐπιχειρήσεως, καὶ ἔλα: οἱ
ναῦται μετὰ τῶν πλοιαρχῶν ἐπὶ κεφαλῆς ἐξωμολογήθησαν καὶ
ἐκοινώνησαν.

Συγχρόνως καταναυτικὴ τελετὴ ἐγένετο ἐντὸς τοῦ μεγα-
λοπρεποῦς μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς Κορδοῦνης πρὸ μικροῦ ἔτι
ἐντὸς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Μαύρων.

Οἱ βασιλεῖς Φερνάνδος καὶ Ἰσπελλῆ παρευρέθησαν εἰς
τὴν τελετὴν ταύτην μεθ' ἀπάτης τῆς θεραπειᾶς των, καὶ ἀπαν-
τες παρεκάλουν ἐνθέρμως ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ταξειδίου,
διότι ἐνόουσαν ἔλα τὴν δόξαν καὶ τὴν ὠφέλειαν, αἵτινες ἔμελλον
νὰ προκύψωσιν ἐνεῦθεν εἰς τὴν Ἰσπανίαν.

Ὁ Χριστόφορος Κολόμβος διηυθύνθη κατὰ πρῶτον πρὸς τὰς
Καναρίους νήσους, ὅπου προσωρμίσθη ὁ στόλος του καὶ ἔμεινεν ἐπὶ
τρεις ἑβδομάδας ἕνεκα τῆς ἐπειγούσης ἐπιδιορθώσεως τῆς Πίντας,
ἧτις εἶχεν ὑποφέρει καθ' ὅδον.

Τῇ 9ῃ Σεπτεμβρίου ὁ στόλος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Γο-
μέρας καὶ ὤρμησε μετὰ τὸλμης εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀτλαντικοῦ
Ὤκεανοῦ διευθυνόμενος πρὸς δυσμάς.

Τότε ὁ Κολόμβος περιῆλθεν εἰς θέσιν, ἧτις ἀπὸ ἡμέραν εἰς
ἡμέραν καθίστατο δυσχερεστέρη. Ἔως τότε ὁ στόλος εἶχε πλεύσει
ὑδάτα, τὰ ὅποια οἱ ναῦται ἦσαν συνειθισμένοι νὰ διατρέχωσι, ἀλ-
λ' ἔτε δὲν ἔδλεπον πλέον τὰς Καναρίους νήσους, ἐνόμισαν ὅτι
ἡ ἀπόλειψις των ἦτο βεβαία καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπανεβλεποιν πλέον
τὴν γῆν.

Φόβοι ἀνόητοι κατέλαβον τὰ πληρώματα, τὰ ὅποια δῶσχυρί-

ΟΜΙΛΙΑ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΤῶΝ ΒΑΪΩΝ.

ζῶντο ὅτι ἔδλεπον καθ' ἐλάχιστην νύκτα φαντάσματα, καὶ ἐπιμό-
νως ἠθέλησαν νὰ βιάσωσι τὸν Κολόμβον νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς
τὴν Ἰσπανίαν. Οὗτος ὅμως ἐνδυναμούμενος ὑπὸ τῆς πεποιθή-
σεώς του, ἀνέστη κατὰ τῆς κακῆς θελήσεως τῶν συμπλωτή-
ρων του καὶ ἐξηκολούθει γενναίως τὸν πλοῦν.

Ἄλλ' ὅσω μᾶλλον αὐτὸς ὑπελόγηζεν ὅτι προσήγγιζεν εἰς τὴν
ποθητὴν γῆν, τοσούτω οἱ γογγυσμοὶ τῶν ναυτῶν ἠϋξανον, αἱ δὲ
εὐνοϊκαὶ ἐνδείξεις, αἵτινες προσηθίζοντο ἀδικόπως εἰς τὸ θάρρος
τοῦ ναυάρχου, ἀπερρίπτοντο παρ' αὐτῶν καὶ μετ' ὀλίγων ἢ ἀνταρ-
σία φανερὰ ἐξερράγη.

Ἐσκέφθησαν νὰ ρίψωσι τὸν Κολόμβον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
νὰ εἴπωσιν ἐπιστρέψαντες εἰς τὴν Ἰσπανίαν, ὅτι τὴν νύκτα ἔπασεν
ἐκ τοῦ πλοίου εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῶ ἐξήγαγε τοὺς ἀστέρας. Ὁ
Κολόμβος προσεπάθησε νὰ ἐλύσῃ τοὺς μὲν διὰ λόγων φιλορρο-
νητικῶν, παρώξυνε τὴν ὑπερηφάνειαν ἢ τὴν φιλαργυρίαν τῶν δὲ
καὶ ἠπειλάσε τοὺς ἀυθαδετέρους διὰ τιμωρίας παραδειγματικῆς,
ἂν ἐτόλμων νὰ κάμωσι τὸ ἐλάχιστον κίνημα, ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν
ἐξήκολούθησιν τοῦ ταξειδίου.

Τὴν πρῶτην τῆς 7 Ὀκτωβρίου κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου
πολλοὶ ναῦται τῆς ναυαρχίδος ἐνόμισαν ὅτι εἶδον γῆν πρὸς τὴν
δύσιν, ἀλλὰ πολὺ συγκεχυμένως, ὥστε δὲν ἐτόλμησαν νὰ κη-
ρύξωσι τὴν ἀνακάλυψιν των φοβούμενοι, μήπως ἀπατώνται καὶ
στερηθῶσι τὴν ὑποσχεθείσαν ἀνταμοιβὴν πρὸς τὸν πρῶτον, ὅστις
ἤθελε πραγματικῶς ἀνακαλύψῃ τὴν γῆν ταύτην τὴν τόσον ἀνυ-
πομένως προσδοκωμένην.

Ἐν τοσούτῳ τὸ πλοῖον ἢ Νίνα προεπέμθη, ἵνα βεβαιωθῇ περὶ
τοῦ πράγματος, καὶ μετὰ μικρὸν λευκὴ σημαία ἐφάνη ἐπὶ τοῦ ἴστου
του, κενονοβολισμὸς δὲ ἠκούσθη ἐξ αὐτοῦ, ὅστις ἦτο τὸ συμπερω-
νημένον σημεῖον τὸ μέλλον νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἐμφάνισιν τῆς Ἠρᾶς.

Χαρὰ ζῶηροτάτη ἠκτινοβόλησε τότε μεταξὺ τῶν πληρωμάτων
τοῦ μικροῦ στόλου, καὶ ἔλα: τὰ βλεψόμενα διηυθύνθησαν πρὸς δυ-
σμάς. Ἄλλὰ καθύσον ἐπροχώρουν, αἱ ἐλπίδες των ἐξέλειπον, καὶ
ἡ γῆ τῆς ἐπιγαλίας ἐγένετο ἀφανὴς ἐντὸς τῶν νεφῶν.

Τὰ πληρώματα τότε πάλιν τόσον μεγάλως ἀπεθαρρύνθησαν,
ὅσον ζῶηρῶς εἶχον χαρῆ.

Ἄλλὰ νέαι τινὲς περιστάσεις συνέτεινον πρὸς ἀναζωογόνησιν
τῶν ἐλπίδων καὶ πρὸς κώλυσιν τῆς ἐκ νέου μελετωμένης ἀνταρ-
σίας.

Ὁ Κολόμβος παρατηρήσας τὴν πτῆσιν μυρίων στρουθίων,
τὰ ὅποια διηυθύνοντο πρὸς τὸ νοτιοδυτικόν, διεύθυνθη ὅτι
ἡ γῆ, εἰς τὴν ὅποιαν ταῦτα ἔμελλον νὰ εὔρωσι τὴν τροφήν
των, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε μακρὰν. Ἀπεράσισε λοιπὸν τὴν
ἐσπέρην τῆς 7 Ὀκτωβρίου νὰ ἀλλάξῃ πορείαν καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς
τὸ νοτιοδυτικὸν μέρος.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπροχώρει κατ' αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν, καὶ αἱ
ἐνδείξεις γειτονεύσεως γῆς καθίσταντο συχνότεραι
(ἀκόλουθε).

Ὅτε ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς διὰ τὴν ἀκραν αὐτοῦ εὐσπλαγ-
χνίαν ἤρχετο εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, ἵνα διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀν-
θρώπων ὑπομείνῃ πάθη καὶ σταυρὸν καὶ θάνατον, τότε ὁ μὲν
Σίμων ὁ Λεπρὸς ἠτοίμασεν εἰς αὐτὸν δεῖπνον, ἡ δὲ Μαρία ἡ τοῦ
Λαζάρου ἀδελφὴ διὰ πολυτίμου μύρου ἤλειψε τοὺς ἀγκράντους
αὐτοῦ πόδας καὶ ἀπεσπόγγισεν αὐτοὺς διὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφα-
λῆς αὐτῆς: ὁ λαὸς τῆς Ἱερουσαλήμ προσηύτησεν αὐτῷ μετὰ
βαίων: τοῦ δὲ πλήθους ἐκείνου ἄλλοι μὲν ἐστρώννουν εἰς τὴν
ὁδὸν κλάδους ἐκ τῶν δένδρων, ἄλλοι δὲ ἔρριπτον τὰ ἱμάτια αὐ-
τῶν εἰς τὴν γῆν, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε διαπεράσαι ὁ Ἰησοῦς:
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐδοξολόγησαν αὐτόν, οἱ ἀκακοὶ παῖδες προσέ-
φερον αὐτῷ ὕμνονοιαν, τὰ πλήθη τοῦ λαοῦ ὑπεδέχθησαν αὐτόν,
κραζόντα καὶ βοῶντα, « Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ: εὐλογημένος ὁ
» ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου: Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις »,
(Ματθ. κ.α', 9.) καὶ ἄλλους ὁμοίους ὕμνους: ὁ δὲ προδότης Ἰούδας
ἐτοιμάζει εἰς ὑποδοχὴν αὐτοῦ τῆς προδοσίας τὸ φίλημα, καὶ
ἀποφασίζουσι τὸν θάνατον οὐ μόνον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ
τοῦ Λαζάρου,

Ἡ σήμερον ἡμέρα ἐστὶν ἡ πρὸ εἴς ἡμερῶν τοῦ πάσχῃ ἡ αὔριον
ἐστὶν ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν παθῶν, ἡ μετὰ τὴν αὔριον ἡ δευτέρη,
καὶ αἱ ἐφεξῆς ὁμοίως ἕως τοῦ σαββάτου μετὰ δὲ εἴς ἡμέρας, με-
τρούντες ἀπὸ τῆς σήμερον, ἐπιτελούμεν τὸ πάσχῃ. Τί σημαί-
νουσι ταῦτα; ἀρχαί ἡ ἀνάγκη τῶν εὐαγγελίων τῶν παθῶν
τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡ τελετὴ τοῦ νιπτῆρος, τὰ ἄσματα τῆς ἐκ-
κλησίας τὰ μὴδὲν ἄλλο κηρύττοντα εἰμὴ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη,
καὶ ὁ ἐπήσιος διορισμὸς τῶν τοιοῦτων ἡμερῶν εἰς μάτην γίνον-
ται; — Οὐχί, αὐτὰ γίνονται, ἵνα λάβωμεν κατὰ νοῦν ἐκεῖνας δὲ
ἡμέρας, εἰς τὰς ὁποίας ταῦτα ἐγένοντο, καὶ ἀναλογισθῶμεν, ὅτι
αἱ παροῦσαι ἡμέραι ἀναμνησκουσιν ἐκεῖνας, καὶ ὅτι καὶ κατὰ
τὸ παρὸν ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὐχὶ ἀπὸ τῆς Βηθανίας, ἀλ-
λ' εἰς ὕψους κατοικητηρίου αὐτοῦ, ἵνα εἰσελθῇ οὐχὶ εἰς τὴν Ἱε-
ρουσαλήμ, ἀλλ' εἰς ἕκαστον τῶν εἰς αὐτὸν πιστευόντων ἐρ-
ραζεταὶ δέ, ἵνα συνενωθῇ μεθ' ἡμῶν καὶ μείνῃ ἐν ἡμῖν. Τοῦτο
δὲ τὸ μυστήριον τῆς ἐνώσεως τῶν ἐν τῇ γῇ ἀνθρώπων μετὰ τοῦ
ἐνανθρωπίσαντος Θεοῦ παρέδωκεν αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος δόλιχος
ὥρας πρὶν ἢ παραδοθῆ εἰς τὸ πάθος, ἦγον τῇ πέμπτῃ ἐν τῇ ὥρᾳ
τοῦ δεῖπνου τοῦ μυστικοῦ, ἐκφωνήσας ταύτην τὴν πανεὐσπλαγ-
χρον προσκλητικὴν ἄμα καὶ προστακτικὴν φωνὴν « Λάθετε, ἐφ-
» γετε: τοῦτό ἐστὶ τὸ σῶμα μου: Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες: τοῦτό
» ἐστὶ τὸ αἷμά μου ». (Ματθ. κς'. 26, 27, 28) Ταύτης δὲ τῆς ἡμέ-

ρας και της παραδόσεως τούτου τού μυστηρίου την ανάμνησιν ποιούμεν ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ διὰ τούτου δὲ ἡ ἀνάμνησις γίνεται, ἵνα μεταλάβωμεν καὶ ἡμεῖς, καθὼς τότε οἱ θεοὶ ἀπόστολοι, τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὰ δὲ τῆς μεταλήψεως τοῦ ὑπερρουῦς τούτου μυστηρίου συνενούται μεθ' ἡμῶν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ μένει ἐν ἡμῖν « Ὁ τρώγων μου τὴν » σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει καὶ ἐν αὐτῷ » (Ἰωάν. 5'. 56). Ποῖαν λοιπὸν ἡμεῖς ποιούμεν ἐτοιμασίαν πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ; τὴν ἀγίαν ἐτοιμασίαν ἐκείνων τῶν εὐλαβεστάτων ἀνθρώπων τῶν τότε ἀξιωματικῶν ὑποδεχθέντων αὐτὸν ἢ τὴν ὀλέθριον ἐτοιμασίαν, ἣν ἐποίησεν ὁ προδότης Ἰούδας καὶ τὸ παμπόνηρον τῶν ἀρχιερέων συνέδριον;

Χριστιανέ, ὁ Ἰησοῦς ὁ σωτὴρ σου ἔρχεται ἀλλ' ἀρά γε ἐτοιμάξεις καὶ σὺ δι' αὐτὸν δεῖπνον, καθὼς ὁ Σίμων ὁ Ἀπερὸς; Ἄλλ' ἐγὼ λέγεις, δὲν βλέπω αὐτὸν πῶς λοιπὸν νὰ ἐτοιμάσω δεῖπνον δι' αὐτόν; Πλανᾶσαι πάσαν ὥρην σχεδὸν βλέπεις αὐτόν, διότι, ὅταν βλέπῃς τὸν πτωχόν, τότε βλέπεις αὐτόν ὅθεν, ὅτι ἂν ποιήσῃς εἰς τὸν πτωχόν, ποιεῖς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν κατα τὸν λόγον αὐτοῦ « Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐρ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων » τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε » (Ματθ. 25'. 40). Ἐὰν κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἀνοίξῃς τὰ σπλάγχνα τῆς καρδίας σου καὶ δώσῃς δεῖπνον εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ θρέψῃς τοὺς πεινῶντας καὶ χορηγήσῃς τὸν ὄρσαν καὶ τὴν χήραν, τότε ἐτοιμάξεις καὶ σὺ, καθὼς ὁ Σίμων, δεῖπνον εἰς τὸν ἐρχόμενον Ἰησοῦν Χριστὸν τότε γίνεσαι καὶ σὺ, καθὼς ὁ Σίμων, ἄξιός τῆς ὑποδοχῆς αὐτοῦ. « Πλὴν τὰ ἐνόησα δότε ἐλεημοσύνην καὶ ἰδοὺ » πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται » (Λουκ. 11. 41).

Χριστιανέ, ὁ Κύριός σου ἔρχεται ἀλείψει ἀρὰ γε καὶ σὺ διὰ τοῦ μύρου τοῦ παναρχάντου αὐτοῦ πόδας, καθὼς ἡ Μαρία; ἀλλὰ πῶς δύναμαι, λέγεις, τούτο ποιῆσαι, μὴ βλέπων αὐτόν; αὐτός, ὡς Θεός, ἐστὶ πανταχοῦ παρών, ἐκ δεξιῶν σου ἵσταται διὰ παντός· δὲν ἀκούεις τί λέγει ὁ προφήτης; « Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ πικρός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ » σαλευθῶ » (Ἰαλ. 1Ε'). καὶ μὴ βλέπῃς αὐτόν διὰ τῶν σωματικῶν σου ὀφθαλμῶν, βλέπεις ὅμως αὐτόν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ψυχῆς σου. Ἡ Μαρία ἤλειψε τοὺς πόδας αὐτοῦ διὰ μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, σὺ πλύνον αὐτοὺς διὰ τῶν θερμῶν τῆς μετανοίας τῶν ἀμαρτιῶν σου δακρῶν. Τὸ μῦρον τῆς Μαρίας ἐτίμηθη τριακοσίων θηναρίων ἢ τὴν τιμὴν τοῦ μύρου τῶν δακρῶν σου ἐστὶν ἀτίμητος, ἐπειδὴ τῆς μετανοίας τὸ δάκρυόν ἐστιν ἰσοδύναμον τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. « Καὶ δάκρυον » στάξα, λέγει ὁ ἐν ἁγίοις Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἰσοδύναμὸν τῷ λουτρῷ (Νύσ. περὶ Μεταν.). Ὅταν ἴδῃ τὰ δάκρυά σου, ἐξελείψει τὰς ἀμαρτίας σου καὶ δίδει σοὶ τὴν αἰώνιον μακαριότητα καὶ σωτηρίαν. « Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσονται » (Λουκ. 6'. 21). Ἡ Μαρία πρῶτον ἤλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, ἔπειτα ἀπεσπάρτισεν αὐτοὺς διὰ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· σὺ ἀλείψον αὐτοὺς διὰ τῶν δακρῶν σου, ἔπειτα ἀπέρρωσον εἰς αὐτόν πάντας τοὺς λογισμοὺς τοῦ νοῦ σου, ὑποτάξας αὐτοὺς εἰς τὸ θεῖον αὐτοῦ θέλημα. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς εἰσι τοῦ σώματος βλαστὰί, οἱ λογισμοὶ τοῦ νοῦ εἰσι τῆς καρδίας καρποὶ· αὐτὸς δὲ τὴν καρ-

δίαν ἡμῶν ζητεῖ « Δός μοι, υἱέ, σὴν καρδίαν » (Προϊμ. κγ'. 26).

Χριστιανοί, ὁ Κύριος ἡμῶν ἔρχεται ἔσοι λοιπὸν εἰς τὰς προλαβούσας ἡμέρας τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς ἐνικήσατε τῆς σαρκὸς τὰ πάθη καὶ κατετροπώσατε τοῦ διαβόλου τὴν δύναμιν καὶ ἐλάθετε τὸ τρόπον κατὰ τῆς ματαιότητος τοῦ κόσμου, ἐξέλθετε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, προὔπαντήσατε αὐτῷ, βασιλεύοντες οὐ μόνον τὰ βάρη, τὰ σύμβολα τῆς νίκης τοῦ θανάτου, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ τρόπαια τῆς ἀμαρτίας. Ὅσοι διὰ τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως ἐκαθαρίσθητε ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν ὑμῶν, ὅσοι ἐνηστεύσατε καὶ ἐταπεινώθητε, ὅσοι ἐσωρονήσατε καὶ ἠλεήσατε, ὅσοι ἐπράξατε τὰ καλὰ ἔργα, ἔχετε τοὺς κλάδους τῶν ἀρετῶν· ὅθεν ἀπλώσατε νῦν τὴν καρδίαν ὑμῶν, καθὼς ὁ λαὸς τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ μεταλαβόντες τῶν θείων μυστηρίων, ὑποδέχθητε οὐχὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν νομικῶν, ὡς οἱ παῖδες, ἀλλ' εἰς τὸν ναὸν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ὑμῶν ὑποδέχθητε τὸν βασιλεῦσα τῆς δόξης, ψάλλοντες ὡς οἱ μαθηταί, « Ἐὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι Κυρίου εἰρήνη ἐν οὐρανῷ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις » (Λουκ. 10'. 38), καὶ ὑμολογοῦντες αὐτόν, ὡς οἱ παῖδες, διὰ τοῦ « Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ' » (Ματθ. 21'. 15).

Ὅσοι δὲ εἴτε διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν οὐχὶ μόνον δὲν δέχεσθε τὸν ἐρχόμενον Ἰησοῦν, ἀλλὰ καὶ ὑβρίζετε, βλασφημεῖτε καὶ ἐπιβουλεύετε καὶ τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν καὶ τοὺς εἰς αὐτόν πιστεύοντας, καθὼς τὴν ζωὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ Ἀζαζού τῶν ἀπίστων τὸ συνέδριον, εἴτε ἔχοντες δόλον ἢ μίσος ἢ ἔρωτα ἢ ἄλλο ἀμάχημα εἰς τὴν καρδίαν, καθὼς ὁ Ἰούδας τὴν φιλαργυρίαν, ἢ μετανοήσατε καὶ διορθώθητε, ἢ φύγετε καὶ κρύφθητε· διότι, ἐὰν πλησιάσῃτε πρὸς αὐτόν καὶ μεταλάβητε αὐτοῦ, καθὼς ἐκείνους, οὐαὶ ὑμῖν! πῦρ ἐστὶ τοὺς ἀναξίτους φλέγον.

Ἄδελφοί μου ἀγαπητοί, ὅση ἐστὶν ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, τόση ἐστὶ καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ· ἔρχεται ἀληθῶς πραὺς καὶ σώζων, ἀλλ' ἔρχεται καὶ δίκαιος, ὡς εἶπεν ὁ ἅγιος προφήτης αὐτοῦ· « Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου, εἶπεν, ἔρχεται σοὶ δίκαιος καὶ » σώζων, πραὺς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑπόζυγιον καὶ πῶλον νέον » (Ζαχ. 9'. 9). Δι' ἐκείνους, οἵτινες ὑποδέχονται αὐτόν ἐν ἀγάπῃ, ὡς ὁ Σίμων, ἐν εὐδοσίᾳ ἀρετῆς, ὡς ἡ Μαρία, ἐν εὐλαβείᾳ, ὡς ὁ λαὸς ὁ εἰς προὔπαντήσιν αὐτοῦ ἐξεληθὼν, ἐν καθαρότητι καὶ ἀκακίᾳ, ὡς οἱ παῖδες, ἔρχεται πραὺς καὶ σώζων δι' ἐκείνους δὲ, οἵτινες ἢ οὐδὲν ὑποδέχονται αὐτόν, καθὼς τῶν ἀνόμων τὸ συνέδριον, ἢ ἀναξίως ὑποδέχονται αὐτόν, ὡς ὁ φιλάργυρος καὶ ἐμπαθέστατος Ἰούδας, ἐξεφώνησεν ὡς δίκαιος τόσον φοβερὰν καὶ οριζομένην ἀπόρασιν, ὥστε καὶ τὸ μόνον ἀκουσμα αὐτοῦ φέρει φρίκην καὶ τρόμον τοσοῦτον δὲ δικαία ἐστὶν ἡ ἀπόρασις, ὥστε πειεῖ πάντα ἀνθρώπον παντελῶς ἀναπολόγητον.

Ἄν ὁ βασιλεὺς σου ὁ ἐπίγειος, θέλων ἐλθεῖν εἰς τὸν οἶκόν σου, ἵνα εὐεργετήσῃ σε, ἔστειλε πρῶτον κήρυκα ἀναγγελλόντά σοι καὶ λέγοντά, Ἐρχεται ὁ βασιλεὺς σου εἰς τὸν οἶκόν σου, διὸ ἐτοιμάσον τὰ πρὸς ὑποδοχὴν αὐτοῦ, σὺ δὲ, μηδὲν περὶ τούτου φροντίσας, βλέπων τὸν βασιλεῦσα ἐρχόμενον, ἢ ἐκλείεις τὴν θύραν τοῦ οἴκου σου κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, μὴ θέλων ὑποδεχθῆναι αὐτόν, ἢ ἦνοιγες αὐτήν, αὐτὸς δὲ, εἰσελθὼν, οὐ μόνον εὗρισκεν ἀκαθάρατον καὶ κατερριπωμένον τὸν οἶκόν σου, ἀλλὰ καὶ ἤκουεν

ἀπὸ τοῦ στόματός σου ὕβρεις καὶ περιφρονήσεις, ποῖαν ἀπολογίαν εἶχες τότε, καὶ ἐποικονομοῦσε τιμωρίαν ἀπεφάσιζε κατὰ σοῦ ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος; Ὁ βασιλεὺς ὁ ἐπουράνιος, ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς καὶ πάσης τῆς κτίσεως, θέλει ἵνα ἔλθῃ εἰς τὴν ψυχὴν σου, ἵνα σώσῃ αὐτήν, προκαταγγέλλει σοὶ δὲ τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκκλησίας, ἣτις κηρύττει καὶ λέγει σοι· Μετὰ 23 ἡμέρας γίνεται τὸ Πάσχα, ἐτοιμάσον σεαυτόν, ἵνα διὰ τῆς μεταλήψεως τῶν ἀγίων μυστηρίων ὑποδεχθῇς τὸν βασιλεῦσα τῆς δόξης· σὺ δὲ, ἀναισθητῶν εἰς τούτο τὸ κήρυγμα, ἢ οὐδὲν μεταλαμβάνεις τὰ μυστήρια, ἢ μεταλαμβάνεις αὐτὰ ἀναξίως· τότε ποῖαν ἀπολογία ἔχεις κατὰ τῆς φοβερᾶς ἀποφάσεως, τὴν ὅποιαν ἐποίησεν ὁ Θεός σου κατὰ σοῦ; Ἀκούσατε οὖν πάντες τὴν φοβερὰν αὐτοῦ ἀπόρασιν, ἵνα, κατανυγέντες τὴν καρδίαν καὶ τὰς ματαίας προφάσεις ἀφέντες, προσέλθητε πρὸς αὐτόν μετὰ τῆς προετοιμασίας. Ἐρχεται νῦν ὁ πολυεὐσπλαγχνος Ἰησοῦς καὶ, θέλων εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκόν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, προσκαλεῖ πάντας, λέγων, « Λάθετε, φάγετε· τούτο ἐστὶ τὸ σῶμά μου· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· » τούτο ἐστὶ τὸ αἷμά μου ». Ὅσοι δὲ ἀναισθητοῦντες ἀποστρέφονται αὐτόν, ἢ τολμῶντες ὑποδέχονται αὐτόν ἀναξίως, αὐτὸς μὲν φεύγει ἀπ' αὐτῶν, ἐκεῖνοι δὲ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου ζητοῦσιν αὐτόν, ἵνα συγχωρήσῃ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρισκουσιν, ἀλλ' ἀποθηνήσκουσιν ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν· ἰδοὺ αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου « Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσατέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ » ὑμῶν ἀποθανεῖσθε ». (Ἰωαν. 6. 21).

Ο ΕΝ ΝΕΑ: ΕΦΕΣΩ: ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ.

Ἡ πρόοδος ἐκάστης Κοινωνίας, ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς ἀφοσιώσεως ἐκάστου μέλους πρὸς τὸ κοινὸν αὐτῆς ἀγαθόν, ἔδωκεν ἀφορμὴν βεβαίως καὶ εἰς τοὺς καθ' ἡμέρας χρόνους νὰ συνθεθῶσι δι' ἀρρήκτων δεσμῶν διάφοροι κοινότητες, ἐμπνεόμεναι ὑπὸ τῆς φωτεινῆς λαμπάδος τοῦ πατριωτικοῦ συμφέροντος, ὅπως συμπράξῃ ἔργῳ ἕκαστος κατὰ τὸ ἐνὸν πρὸς τὸν θεοφιλεῖ τούτον σκοπὸν. Τοιοῦτος ἔθνωφελὴς σκοπὸς ἠλέκτρισε καὶ τὴν φιλοπατρίαν διακεκριμένων τινῶν ἀτόμων τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἵνα προδῶσι μετ' αὐταπαρνήσεως εἰς τὴν σύστασιν φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν « ἡ Σύμπνοια ». Ἐκ πρώτης δ' ἀρετηρίας εἶδεν ἕκαστος ἔργῳ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν, ὅφ' ἦς ἐμπορεῖται ὁ ὑμέτερος φιλεκαπαιδευτικὸς Σύλλογος· διότι, ἅμα μετὰ προηγηθεῖσαν μοναδικὴν τελετὴν ἐν τῇ πόλει μας ἀνέλαβε τὰς ἐργασίας του, ἀμέσως συνεζητήθησαν τὰ ἔργα, εἰς ἃ ἐπασχολούμενος δύναται τελεσφόρως νὰ ὠφελήσῃ τὴν ἡμετέραν Κοινωνίαν. Ἀπερασίθη λοιπὸν ὑπὸ τῶν φιλομούσων μελῶν, ἵνα διάφορα διδασκτικὰ μαθήματα διδάσκωνται καθ' ὅρισμα ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος διὰ καταληπτὸν τρόπον, ὅπως προάγονται οὐχὶ μόνον τὰ μέλη διανοητικῶς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἔχοντες τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα εἰσόδου ἀκροαταὶ ἐν καιρῷ τῶν μαθημάτων ὥστε δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι ὁ φιλεκαπαιδευτικὸς ἡμῶν Σύλλογος ἔσται κοινὴ ἐστία διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ἐπισχύουσα εἰς ἕκαστον τὸ πρὸς τὴν πατρίδα ὀρεγόμενον καθήκον καὶ πληροῦσα τὴν καρδίαν ἐκάστου ποικίλων ἀρετῶν.

Μεγίστη δὲ καὶ βεβαία ἐλπίς κατέχει πάντας, ὅτι εὐγενῆς ἀμιλλα θέλει καταλάβει τοὺς ἡμετέρους πολίτας πρὸς γενναίαν συνδρομὴν τοῦ ἱεροῦ τούτου καθιέρωματος, διότι οὐχὶ μόνον μετ' ἀξιοπαύου ζήλου ἐν ἐλίγῳ χρόνῳ ἐπιπλασιάζοι ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν, ἀλλὰ καὶ γενικὴ ἐκτίμησις τοῦ ἀγαθοῦ τούτου ἔργου κατέλαβε πάντας, ὁμολογοῦντας μετὰ παρρησίας τὸν προοδευτικὸν αὐτοῦ σκοπὸν. Τί ἄλλο τῷ ὄντι ἠδύτερον εἰς τὸν ἀνθρώπον ἢ τὸ νὰ μαυθάνῃ καὶ ἐν προκεχωρηκυῖα ἡλικίᾳ πᾶν ὅτι αἱ περιστάσεις κατέστησαν αὐτῷ ἀδύνατον ἐν τῇ νεαρᾷ αὐτοῦ ἡλικίᾳ νὰ σπουδάσῃ; οὕτω λοιπὸν καὶ οἱ ἡμέτεροι συμπολιταί, ὑπὸ τοῦ αἰσθηματος τῆς προόδου κατερχόμενοι, παρευρίσκονται εἰς τὰς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων, ἅτινα μετὰ μεγίστης προθυμίας ἀνεδέχθησαν νὰ διδάσκωσι· διάφορα διακεκριμένα μέλη τοῦ Συλλόγου, καταβάλλοντες ἀτρότους κόπους εἰς τὸν ἔνδοξον ἀγῶνα δὲν ἐπιβάλλει αὐτοῖς ἢ τε ἐντολὴ τοῦ Συλλόγου καὶ τὸ πρὸς τὴν εὐημερίαν τῆς πατρίδος καθήκον. Τοιαῦτα τῷ ὄντι γενναῖα ἔργα ἀπαιτεῖ ἡ πατρίς παρὰ τῶν διεπόντων τὰ κοινὰ πράγματα, ἀπέναντι τῆς ὁποίας θέλουσιν εἶσθαι εἰς βαρεῖαν εὐθύνην, ἀνίσως παραμελώσι τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐπιρροῆς τῶν εἰς τὴν προαγωγὴν αὐτῆς. Δημοσιεύων δὲ ταῦτα σήμερον, δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ κινήσω τὸν θαυμασμὸν τῶν ὁμογεθῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, ἀλλὰ νὰ δεῖξω πόσον μέλλουσι νὰ προαχθῶσι αἱ κοινότητες ἐκεῖναι, αἵτινες ἐφρόντισαν νὰ συναρθῶσι διὰ τῆς ἀδελφικῆς ταύτης συμπράξεως ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος. Διότι θέλει ρυθμισθῇ πρῶτον ἡ τακτικὴ ἀνατροπὴ τῶν τέκνων διὰ τῆς ἐπισχύσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων πρὸς μόρφωσιν χρηστῆς κοινωνίας, αἱ ἐπάραιτο δὲ διχονοοῖαι δὲν θέλουσιν ἔχει χῶρον πρὸς ἐξάσκησιν τῶν φιλεκαπαιδευτικῶν παθῶν, ἅτινα εἰσὶν ἡ καιρὰ πληγῆ ἢ ἐπιφέρουσα τὴν καταστροφὴν ἐκάστου ἔθνους. Ἰδὼν πρὸς τούτους νὰ ἐπιδαφιεύεται εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἀρτισυστάτου « Συμπνοίας » ἐκ τῶν πέριξ μάλλον πεπολιτισμένων Κοινοτήτων ἢ πνευματικῆ αὐτῶν ἀρωγῆ καὶ ἐλπίζων. ὅτι καὶ αὕτη θέλει φανῆ ἀξία τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἐντολῆς, ἣν ἐπιβάλλει ἡ ἐκὰς αὐτῆς ἀποστολή, εὐελπιστῶ, ὅτι εὐπερὶ ἀδεκτος θέλει εἶσθαι ἡ ἀφήγησις αὕτη εἰς τὰς ἐριτίμους στήλας τοῦ « Μέντορος », τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς προαγωγῆς θερμῶς ἀγωνιζομένου, τερπνὴ δὲ τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἀναγνώστασι. Δέξασθε κτλ.

Ἐν Ν. Ἐφέσῳ.

Δ. Μ. Γ.

ΠΑΛΗ ΜΟΝΟΜΑΧΟΥ ΚΑΙ ΛΕΑΙΝΗΣ ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ: (Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Εἶχον τεθῆ ἐδώλια ὑπὸ στέγην ἐκ καταπετασμάτων πορφύρου χρώματος καὶ συνδεσμένων πρὸς ἀλληλα μὲ κόμβους μεταξίνους καὶ χρυσοῦς. Ἡ στέγη αὕτη, ἣν ὑπεστήριζον στύλοι κεκαλυμμένοι μὲ ὑψίσματα χρυσοκέντητα, ἐσχημάτιζεν ὑπερήνων θεατῶν εὐρύχωρον σκηνὴν κυκλοτερεῆ, τῆς ὁποίας αἱ ἀναύγειαι ἐδίδον εἰς ἑλα τὰ πρόσωπα χρώμα ζωηρὸν ἐν ἐντελεῖ ἀρμονία μὲ τὴν ζωηρὰν καὶ περιπαθὴν ἔκφρασιν τῶν.

Ἰπερᾶνω τῆς κοίστρας ἀπλετον φῶς κατερχόμενον ὡς ἐκ

θέλου ἐν τῷ πανθέῳ τοῦ Ἀγρίππα διεγύνετο ἀφθόνως καὶ δὲν ἄφινε νὰ χάσῃ τίποτε οἱ ἔκθαμβοὶ ὀφθαλμοί. Ἐξήκοντα χιλιάδες θεατῶν εἶχαν εὐρεῖ θέσιν· ἐξήκοντα χιλιάδες ἄλλοι πλανώμενοι περίξ τοῦ περιβάλλοντος ἐξήκοντα χιλιάδες εἰσέδυσαν εἰς αὐτόν. Τὸ ἀμφιθέατρον ὠμοιάζει μὲ πλοῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποῦοῦ εἰσέδυσαν τὰ κύματα καὶ τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσαν μέχρι τοῦ καταστρώματος, ἐν ᾧ ἄλλα κύματα πλήρσοντα αὐτὸ ἐξώθεν θραύονται μυκώμενα κατ' αὐτοῦ.

Φρικτὸς βρυχηθμός, εἰς ὃν ἀνταπεκρίθησαν αἱ κραυγαὶ τοῦ πλήθους, ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν λεαίνης τινὸς Νουβικῆς· τὸ θεωρεῖον τοῦ τρομεροῦ ζώου ἠνεύχθη ἤδη.

Εἰς τινὰ ἄκραν ἀνθρωπῶς τις ἦτο κατακεκλιμένος ἐπὶ τῆς ἄμμου ἡμίγυμνος καὶ ὡσεὶ κοιμώμενος· τόσον ἐφαίνετο ἀμέριμος δι' ὅτι τόσον πολλὴ συνεκίει τὸ πλῆθος· καὶ ἐν ᾧ ἡ λέαινα ὤρμα τῆδε κάκισε ἐν τῇ κενῇ κονίστρᾳ ἀνυπόμονος διὰ τὸ ὄμμα, ἐκεῖνος ἐστριγγόμενος ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος ἐφαίνετο κλειῶν τοὺς βεβαρυμένους ὀφθαλμούς του, ὡς οἱ θερισταί, οἵτινες κεκμηκότες κατὰ τινὰ θερινὴν ἡμέραν, εἰσὶ κατακεκλιμένοι περιμένοντες τὸν ἕρπον. Ἐν τούτοις πολλὰ φωναὶ ἐξερχόμεναι ἐκ τῶν ἐθωλιῶν ἀπήτησαν παρὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν ἀγῶνων· ἀναγκάστη τὸ ὄμμα νὰ προχωρήσῃ· διότι τὸ ζῶον ἢ δὲν τὸ διέκρινε ποσῶς ἢ τὸ περιεφρόνησε βλέπον αὐτὸ τόσον ἀδιάρκρον. Οἱ τεταγμένοι εἰς τὴν κονίστρην ὠπλισμένοι μὲ μακρὰς λόγχας ὑπέκυσαν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ λαοῦ καὶ παρῶρμων τὸν μονομάχον διὰ τῆς ἄκρας ἐξείας λόγχης. Μόλις αἰσθανθεὶς οὗτος τὰς προσβολὰς τοῦ σιδήρου, ἀνεγείρεται μὲ φρικτὴν κραυγὴν καὶ δραξάμενος τῆς λόγχης, ἥτις εἶχεν αἱματώσει τὸ δέριμα του, τὴν ἀποσπᾷ εὐκάλως ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς κρατούσης αὐτήν, τὴν συντρίβει εἰς δύο τεμάχια καὶ ρίπτει τὸ ἓν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐπιμελητοῦ, ὃν ἀνατρέπει κρατήσας δὲ τὸ ἕτερον τεμάχιον, ὅπερ ἦτο πεποικιλμένον σιδήρῳ, πορεύεται μὲ τὸ ὄπλον τοῦτο κατὰ τοῦ ἀγρίου ἐχθροῦ του.

Ὅτε ἠγέρθη, οἱ θεαταὶ ἠδυνήθησαν νὰ μετρήσωσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου τὴν σκιὰν τὴν σχηματισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κολοσσίου ἀναστήματος του, ψιθυρισμὸς δὲ ἐκπλήξως διετέρεξεν ὅλην τὴν ὁμήγηριν. Ὁ λαὸς εὐχαριστήθη, διότι εἶχε κρίνει ἀναξίους τοὺς δύο ἀντιπάλους. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὁ μονομάχος προὐχώρει βραδέως ἐν τῇ κονίστρᾳ, στραφόμενος ἐνίστη πρὸς τὸ μέρος τοῦ αυτοκρατορικοῦ θεωρείου καὶ ἀρίων νὰ πίπτωσιν οἱ βραχιόνες του μὲ εἶδος τι ἀθυμίας, ἢ ἔσκαπτε διὰ τῆς ἄκρας τῆς λόγχης τὴν γῆν, ἢν ἔμελλεν ἐντὸς δλίγου νὰ ποτίσῃ μὲ αἷμα. ἐπειδὴ δὲ ἦτο συνήθεια νὰ ἦνε ἄσπλο· οἱ καταδίκαι, ἐκράγαζαν τινες· «Μηδὲν ὄπλον εἰς τὸν θηριομάχον! ὁ θηριομάχος ἄνευ ὄπλου!» Ἄλλ' αὐτὸς σεῖων εἰς τὴν χεῖρά του τὸ τεμάχιον, ὅπερ εἶχε φυλάξει, καὶ δεικνύων αὐτὸ εἰς τὸ πλῆθος· «Ἐλθετε νὰ τὸ λάβητε» ἔλεγε, μὲ στόμα συσταλλόμενον καὶ μὲ φωνὴν τραχεῖαν καὶ σχεδὸν πνιγμένην ὑπ' ὀργῆς. Τῶν κραυγῶν διπλασιασθεῖσάν, ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν, προσέβλεψε πρὸς τὴν ὁμήγηριν, τῇ ὑπεμειδίασεν ὑπεροπτικῶς καὶ συντρίψας πάλιν μετὰ τῶν χειρῶν του τὸ λείψανον τοῦ ὄπλου, ὅπερ τῷ ἐξήτησαν, ἔρριψε τὰ συντρίμματα κατὰ τῆς κεφαλῆς τῆς λεαίνης. Τοῦτο ἦτο τρόπον τινὰ ἡ πρόκλησις του.

Ἡ λέαινα αἰσθανθεῖσα ἐαυτὴν προσβληθεῖσαν ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἴδουσα τὸν ἀντίπαλόν της ἔρθον ἐν τῷ μέσῳ τῆς κονίστρας δι' ἐνὸς πηδήματος ἐπέστη κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ μονομάχος ἀπέφυγε κλίνας, καὶ ἡ λέαινα βρυχωμένη ἔμελλε νὰ πέσῃ ἀπὸ σπιγμῆς εἰς σπιγμῆν. Ὁ μονομάχος ἀνηγέρθη καὶ τρεῖς ἡπάρτησε διὰ τῶν αὐτῶν κινήματων τὸν μανιώδη ἐχθρόν του. Ἐπὶ τέλος ἡ λέαινα προσήλθε προσεκτικῶς μὲ ὀφθαλμούς σπινθηροβόλους· τὸς δδόντας καὶ προεκτείνουσα τὸ ρύγχος· ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην ὁ μονομάχος, καθ' ἣν σπιγμῆν ἡ λέαινα ἔμελλε νὰ τὸν ἀρπάξῃ, τὴν ὑπερεπήδησε δι' ἐνὸς ἄλλματος ἐπευρημούντων τῶν θεατῶν, ὧν ἐδέσποζεν ἐντελῶς ἢ ἐκ τῆς πάλτης ταύτης συκλήνησις.

Ἐπὶ τέλους ἀρ' οὐ ἐπὶ πολὺ κατεπόνησεν οὗτος τὸν μανιώδη ἐχθρόν του, μᾶλλον ἀπηρμημένος ἐκ τῶν ἐνθαρρύνσεων, τὰς ὁποίας ἐφαίνετο εἶναι τῷ ἐδίδοι τὸ πλῆθος, παρὰ ἀπὸ τὴν βραδύτητα τῆς πάλης, ἥτις κατ' ἀρχὰς ἐφάνη τόσον ἀνισος, ἠσθάνθη τὴν λείανιν ὄλωσ ἀσθμαίνουσαν νὰ τρέχῃ κατ' αὐτοῦ μὲ βρυχηθμὸν χαρᾶς. Ταῦτοχρόνως κραυγὴ φρίκης ἐξῆλθεν ἐξ ὄλων τῶν ἐθωλιῶν, ὅτε αὕτη ἀνρθωθεῖσα ἐπὶ τῶν ποδῶν της ἐπέθεσε τοὺς δονχὰς της ἐπὶ τῶν γυμνῶν ὤμων τοῦ μονομάχου καὶ προέτεινε τὸ ἀνοικτὸν στόμα της διὰ νὰ τὸν καταδροχίσῃ· ἀλλ' οὗτος ἀπέσυρε τὴν κεφαλὴν καὶ δραξάμενος διὰ τῶν δύο νευρωδῶν βραχιόνων του τοῦ ἀγῆνος τοῦ ζώου, τὸν ἔσφιξε μὲ τὴν δυνάμιν, ὡστε ἡ λέαινα μὴ δυνάμενη ν' ἀπαλλαγῇ ἀνήγειρεν ὀρμητικῶς τὸ ρύγχος, ὅπως εἰσαχθῇ εἰς τοὺς πνεύμονάς της ὀλίγος ἀήρ, οὗτινος τὴν δίοδον ἐκλείον αἱ χεῖρες τοῦ μονομάχου ὡς λαβὴ σιδήρου.

Ἐντούτοις ὁ μονομάχος, ὅστις ἠσθάνετο ἐαυτὸν ἐξασθενοῦντα ὑπὸ τοὺς προσκεκολλημένους δονχὰς τοῦ θηρίου, ἐδιπλασίασε τὰς προσπαθείας του διὰ νὰ τελειώσῃ ταχύτερον, διότι ἡ πάλη παρατεινομένη ἔμελλε νὰ τῷ ἀποδῇ ὀλεθρία. Ὁρθωθείς λοιπὸν ἐπὶ τῶν ποδῶν καὶ ἀρθεὶς νὰ πέσῃ μὲ ὄλον τὸ βῆρος του ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ, οὗτινος αἱ ἰγνύες (ἄντζαι) ἐκίχθησαν ὑπὸ τὸ βῆρος, συνέτριψε τὰ πλευρὰ τοῦ ζώου, ὅπερ ἐξεδάκην ἐκ τοῦ κατακατηθέντος στήθους του ἦχον τινὰ, ὅστις ἐπὶ πολὺ ἐξήχετο ἐκ τοῦ συνεσφιγμένου λαιμοῦ του μὲ κρουνοὺς αἵματος καὶ ἀφροῦ. Ἀνεγερθεὶς τότε αἴφνης καὶ ἀπαλλάττων τοὺς ὤμους του, ὧν ἐν σπάρραγμα ἦτο προσκεκολλημένον εἰς τοὺς αἱματοφόρους δονχὰς τοῦ ζώου, ἔθεσε τὰ γόνατά του ἐπὶ τῶν ἀσπαιρόντων πλευρῶν του καὶ, σφίγγων αὐτὸ μὲ δυνάμιν διπλασιασθεῖσαν ὑπὸ τῆς νίκης, εἶδε τοὺς μυῶνάς του σκληρυνθέντας, τὴν κεφαλὴν ἀνορθωθεῖσαν καὶ ἐπαναπεσοῦσαν ἐπὶ τῆς ἄμμου, τὸ στόμα ἡμάνοικτον καὶ ἐρρυπωμένον ἀπὸ σέλον, τρὺς δδόντας συνεσφιγμένους καὶ τοὺς ὀφθαλμούς ἐσθεσμένους. Γενικὴ ἐπευφημία ἠκούσθη τότε ὁ δὲ μονομάχος, οὗτινος ὁ θρίαμβος εἶχεν ἀναξυωγονήσει τὰς δυνάμεις, ὠρθώθη καὶ, δραξάμενος τοῦ τερατώδους πτώματος, ἔρριψεν αὐτὸ μακρόθεν ὡς σημεῖον σεβασμοῦ ὑπὸ τὸ αυτοκρατορικὸν θεωρεῖον.

I. Ἰωσηφ(ίδης).

Προσφώνησις τῷ Σεβασμιωτάτῳ Μητροπολίτῃ

Ἐφέσου

ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΩ.

» Ἐπὶ δύο ἀναδάντος ἱερῶν ἀγίων θρόνων διαρκῶς αἱ ἀρεταὶ τοῦ ἔλαμπον πρὸ τῶν χρόνων. Μέλλει ἤδη εἰς τὸ πλῆθος νὰ κηρύξῃ τῆς Ἀσίας· ἔπρεπεν ἡμῖν τοιοῦτος ὁδηγὸς τῆς Ἐκκλησίας.

Καὶ πρὸ τῆς ἐλευσεώς σου δὲν ἐξάλπειν ἀκόμα εἰς τὸ ὄτα μας τοιαῦτα φήμης ἀδεκάστου στόμα; Ἥρχεσο, καὶ ἴδου πόλεις πρὸς ὑποδοχὴν σου τόσαι ἔσπευδον. Ἥλθες· Θεέ μου, πῶς ἠγάλλοντο σικριτώσαι!

Καὶ μακρόθεν ἠσθάνομην τῆς χαρᾶς των τὰς ἐκρήξεις καὶ τοῦ σεβασμοῦ των πρὸς Σε ἐθεώρου· τὰς ἐνδείξεις. Ἔρρεε διὰ τοῦ πλήθους χαρομοσύνης ὧδων ἤχος· τὸ ἠυλόγεις, καὶ ἐκεῖνο Σε ἠυλόγει ἐνδομύχως.

Ἐν τοιαύτῃ συγκινήσει ὀλοκλήρου ψυχῶν κόσμου κατεθέλχθη· εἰς ἐκστάσεις ἔπιπτεν ὁ λογισμὸς μου. Μὲ ἐμάχευον ἐλπίδες... καὶ κοινῆς προσόδου μόνῃ ἢ περιψύχου ἰδέα τὴν καρδίαν μου ἐδόθει.

Φίλη Μούσα, εἶπον, ἦλθε φερωνύμως ἀναγγέλλων ἀγαθὸν ὁ Παιμενάρχης τῆς πατρίδος μας τὸ μέλλον. Τοῦ μεγάλου Διδῶς κόρη εὐγενής, μὲ ἐν σου νεύμα δυνάμιν καὶ θάρρος ὅστε ἔς τὸ ἀδύνατόν μου πιεῦμα.

Ἄς ἀγάλλεται, ἄς παῖξῃ καὶ αὐτὸ ὡς τόσα ἄλλα, τὰ ὁποῖα πίνουσιν τῶρα τῆς ἐλευθερίας γάλα. Καὶ φωνή τις· «Βλέπω, μ' εἶπε, τρία φλογισμένα πάθη συγκινούν καὶ συνταράττουσιν τῆς καρδίας σου τὰ βῆθη.

Κ' εἶν' ὁ ἔρωσ τῆς θρησκείας, τῆς τῶν ἀρετῶν κρηπίδος, Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸ ἔθνος, ἢ ἀγάπη τῆς πατρίδος. Ἀκολούθησον τὸ ρεῦμα τῶν ξηρῶν σου τούτων στίχων, Ἐνθα ἰδιοτελείας δὲν ἀκούω τινὰ ἦχον.

Εἰς τὴν γλώσσῃ σου μὴ φέρῃς τῶν κολέων τοὺς ἐπαίνους ὁ ἀπόγονος ἐκείνου τοῦ ὑπερηφάνου γένους. Ἐπαρῶν πρόβινε! εἰς τούτους τοὺς κρισιωτάτους χρόνους νὰ ἐκθέσῃς τῆς ψυχῆς σου τοὺς κρυφωτάτους πόνους.

Μὴ ἐρυθρίσῃς· τὸ τέκνον εἰς τὸ ὄμμα τῆς μητρός του ἔταν δειχὴν τὰς πληγὰς του, κηλιδοῦται ἢ αἰδῶς του; Παιμενάρχα! οὕτω, βλέπεις, θεῖα τις φωνὴ μ' ἐλάλει. Καὶ νὰ φέρω πρὸς Σε ταύτην τὴν προσφώνησιν μ' ἐκάλει.

Τοῦ πολυπληθοῦς λαοῦ σου πρόσωπόν τι ἀγνωστόν σου εἶμαι· ἄρες μου τὸ σέβας νὰ ριφθῇ πρὸ τῶν ποδῶν σου. Καὶ προσδέχου ἐξ ἀνθέων τῶν ἀθῶων μου δεσμίδα ὡς ἐκ ῥόδου τὴν ἀθῶαν δρόσου πρωϊνῆς ρανίδα.

Θεῖε Πάτερ! πέντε χρόνους τὸ νεανικὸν μου ὄμμα δὲν ἀπέστρεψε οἰκτεῖρων τὸ τῆς Αἰολίδος χῶμα, Μικρός, ἔλεγα, τὰ κάλλη τῆς πατρίδος μου θὰ ψάλω καὶ εἰς τοὺς υἱούς της σέρας ἀνδρωθείς ποτε θὰ βάλω.

Ἦ! ποσάκις ἐπεσκέσθην τῶρα τοὺς πλησίον τόπους γίγαντας νομίζων ὄλους θεοθρέπτους τοὺς ἀνθρώπους Ἄλλ' ὦ θλίψις! εἰς τὰς πρώτας τῶν Ἑλλήνων κατοικίας περιέρχεται· τὸ τέρας τῆς βαρβαρίας ἀμαθείας.

Καὶ φυσῶν εἰς πᾶν τοῦ βήμα μίαν του πνοῆν δυσώδη, χρίει τῶν πιστῶν τὰς ὄψεις μὲ χροῖαν ἀνδραποδώδη. Ἦ πικρία! εἰς τὰ θεῖα τοῦ Ἰψίστου μας τεμένη εἶδον ἀνθρωπίσκων πλῆθος νὰ ἐμβαίνει, νὰ ἐκβαίνει.

Τινὲς τούτων ἐκφυγόντες τὸν τῆς ἀμαθείας ζόρον ὀμιλοῦν ζορώδη γλώσσῃ τοῦ χοροῦ τῶν φιλοσόφων, Καὶ τὰς ρήσεις τοῦ Θεοῦ μου τοῦ μεγάλου καὶ ἀπείρου σχολιάζουσα μὲ λέξεις τοῦ Ρενάν καὶ τοῦ Καίρου!

Τινὲς ἄλλοι τὸν μανδύαν τῆς ἀγνοίας ἐνδυμένοι προσκυνοῦσιν ἐξελθόντες τὰ ἀλλότρια τεμένη... Ἡ γυμνόποδες ὀπίσω Σκυθικῆς τινος σημαίας ἔρπουσι, τῆς γενεᾶς των ἀναξίως τῆς ἀρχαίας!

Βεβήλότητας ποσάκις ἐθεώρου, ἠκρωάμην καὶ μετ' ἄλλους ἀμυθήτου σόνουσι διελογιζόμεν, Ἄν γενεᾶ δικαιοσύνην ἢ δικαίαν ἐξουσία, Μὲ τοὺς πατρικούς της νόμους ἀνδρωθῆται ἢ θρησκεία.

Ἡ παράφορος ἠρώτων τὰ ψυχρὰ αὐτὰ ἐδάφη « τῆς Θεότητός σας ζωῆς πῶς ἀνοίγονται οἱ τάφοι; Τοῦ Χριστοῦ τὸ θεῖον φέρον εὐαγγελίον εἰς χεῖρας τίς θὰ μᾶς ἀνοίξῃ τῶρα τὰς τοῦ Παραδείσου θύρας;

Καὶ τὴν ἕκτασιν εὐρώνων τῶν τῆς ἠθικῆς ὀρίων τίς θὰ λάμψῃ ἐπὶ θρόνων Χρυσοστόμων, Γρηγορίων; » Ἐπασχον τοιαῦτα ἕως τὴν ἐγκύκλιόν σου εἶδον, ὦ παρήγορόν μου ἄστρον, ἄστρον γλυκερῶν ἐλπίδων.

Ναί, τοὺς μαγικούς της λόγους ἐνθους ἤκουσα· τὴν εἶδα, καὶ ἐν δάκρυ μου τὴν πρώτην αὐτῆς ἐβραξε σελίδα. Ἡ Ἀκαί! ἔγραψε, τὸν θρόνον ἀναβάς μὲ τόμους θεῖους « Ἐρχομαι καθοδηγῶν σε εἰς λιμένας οὐρανίους.

» Λαέ! σώζουσι τὰ ἔθνη ἡ ἀγάπη, ἡ θρησκεία
 » τὰ φωτίζει, τὰ προάγει ἡ θεὰ φιλοσοφία.
 » Ρίψε σπέεματα τοιαῦτα εἰς τῶν τέκνων τὰς καρδίας,
 » καὶ βλαστῆσει νέον ἔθνος μέγα τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

» Ναί, ἡ δόξα σας, ὦ τέκνα, θὰ ἐκπλήξῃ κόσμον ὄλον,
 » θὰ φωτίσῃ, θὰ λαμπρύνῃ τὸν οὐρανὸν σας θόλον.
 Ἐσπειρας τοὺς λόγους τούτους τοὺς μεγαλοψύχους μόλις;
 ἀπὸ ἄκρων ἕως ἄκρων συνεκίνησας τὰς πόλεις,

Καὶ ἀπ' ἄκρων ἕως ἄκρων τῆς πιστῆς Σου παροικίας
 εὖρες θρόνους σου ἀπάσας τὰς αἰσθητικὰς καρδίας·
 Ἄντεφώνει δὲ τοιαῦτα τὰ Χριστιανῶν Σου πληθὺς
 μὲ τὸ ἄδολόν του στόμα, μὲ τὸ ἄδολόν του ἦθος.

» Πάτερ! ἰδοὺ πίστιν πνέων, εἰς τὰ γόνατά Σου πίπτω
 » τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸ μέλλον εἰς τὸν τράχηλόν Σου ρίπτω.
 » Τίς δὲν σέβει ἐναρέτους, εὐσεβεῖς ἱεροφάντας;
 » λίβανον ποῖος δὲν κλαίει εἰς αὐτῶν τοὺς ἀνδριάντας;»

Ἐφ' ἐμοί, φερόμενος εἰς ὑψος οὐρανόυ πολιτείας
 φέρε καὶ ὑμᾶς εἰς φάος ἀληθείας καὶ σοφίας,
 Καὶ ὑψόμενος ἐπάνω παντὸς ἄλλου ἱεράρχου
 ὑψονέ μας εἰς τὸν θρόνον τοῦ μεγάλου μας μονάρχου!

Ἐγὼ δέ, χαρᾶς κ' ἐλπίδος ἀνεκφράστου ὄλος γέμων,
 Γενεὰ ἐπερχομένη! ἔκραξα, εἶσαι εὐδαίμων!
 Γενεὰ ἐξερχομένη ἐκ τῶν θόλων τῶν σχολείων,
 τοῦ λαμπροῦ ὀρίζοντός σου προορῶ τὸ μεγαλεῖον.

Σεμνυνόμενος ὡς τότε, τὴν συγκίνησίν μου φέρω
 ἔτι ζωηρὰν ἀγκύριαν καὶ ἐνθουσιῶν καὶ χαίρω,
 Ἄναγράφων ποῖον δόγμα ἔφερον οἱ ἄλλοι στίχοι·
 » Λαέ! σέβων τὴν ἀρχὴν σου ἀναπαύου καὶ εὐτύχει!»

Εὖγε! τοῦ Εὐαγγελίου κρούων μέλος εἰρηναῖον
 εἰς εἰρηνικούς λειμῶνας φέρεις ποίμιον γενναῖον;
 Ἄς δεχθῇ νὰ μὲ ἀκούσῃ ἡ ἀγία κορυφή Σου.
 Ἄσκηπὴς καὶ ὑποκάτω τῆς παλάμης τῆς σεπτῆς Σου,

Γόνυ κλίνω εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ μας τὴν ἀγίαν
 καὶ ἀρχὴν φιλῶ καὶ σέβω πατρικὴν δικαίαν μίαν,
 Οὐσαν ἄλλας εἰς τὰς τύχας τῆς πατριδος τὰς μεγάλας·
 πλὴν ἐγὼ πρέπει νὰ γίνω μωρανθείσης ταύτης ἄλλας;

Μέλος ἄκαιρον! σ' ἀφίνω τῆς ἀγαπητῆς μου λύρας
 μία τις χορδὴ ἑρπύγη εἰς τὰς ἀσθενεῖς μου χεῖρας.

Πλάστα μου! ὁ τὴν μεγάλην μηχανὴν τοῦ κόσμου φέρων
 καὶ εἰς ὕδατος σταγὸνα ζωᾶ ἀφανῆ ἐκτρέφων,
 Ὅ τῷ νεύματί Σου μόνω θέσας αἰωνίους νόμους
 εἰς ἀπείρους τῆς αὐλῆς σου γίγαντας σταδιοδρόμους

Ἔψιστε! ὑγρὸν ἐν εὐφ' ἔχουσι τὰ ὄμματά μου,
 πρὸς Σε πάντοτε θὰ φέρω τὰ ἀγνά αἰσθηματά μου·
 Τὴν πανθενουργὸν Σου χεῖρα καὶ θαυμάζω καὶ λατρεύω.
 Ἄκουσόν με! ἡ πατρίς μου... Πάτερ σὲ καθικετεύω.

Ἢ ἀνάπλασις τοῦ γένους... καὶ αὐτὸ τὸ θρησκευμά μου
 Χριστέ! ἴδε, τρέχουν, πίπτουν τὰ φλογώδη δάκρυά μου.
 Ναί! ὁ τῆς ψυχῆς μου ὄλος θησαυρὸς προστάτην ἔνα
 φύλακά του ἔνα ἔχει τῆς Ἐφέσου τὸν Ποιμένα.

Ἐτη ὄλιχα εἰς τούτον χάρισαι τὸν θυηπόλον
 πρὸς οἰκοδομὴν καὶ κόσμον τῶν Χριστιανῶν σου ὄλων,
 Ὅπως εἰς ἐπίγνωσίν Σου ἀνευδότης μᾶς προάγῃ
 καὶ ἐν φέβῳ Σου μᾶς σύρῃ εἰς τοῦ βίου τὰ πελάγη.

Τὰς λαμπρὰς ἐπαγγελίας καὶ τὰς πατρικὰς εὐχὰς του
 ὦ! ἂν ἴδω πληρουμένας, ὦ χαρᾶς πηγὴ ἀφράστου!
 Ψάλης τοῦ θερμοῦ του ζήλου τοῦ ζῆν εἶθε νὰ μὴ παύσω
 πρὶν τὸν λίβανόν μου ὄλον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ του καύσω.

Ἄν δὲ διὰ τὰς βουλάς Σου, Πλάστα, τὰς μυστηριώδεις
 μὲ καλύψῃ τοῦ θανάτου ἡ σκιά ἡ ἐρεβώδης,
 Πρὶν ἢ φθάσω νὰ κροτήσω τὴν νεανικὴν μου λύραν,
 παιδρὸς ἔρχομαι, δὲν κλαίω τὴν ἐποικτιστόν μου μοῖραν.

Δὲν λυπούμαι καὶ ἂν ὄντων ἀσθενῶν ὠφρατισμένων
 πρὸς τὴν γῆν δεσμὸς μὲ σύρει ἐκ καρδίας δεδεμένον.
 Μόνον ὅταν τῶν ἀστέρων ἀναδῶ τὴν πρώτην σφαῖραν,
 Ἄφες με νὰ μέλψω τότε τὴν ὥδὴν μου τὴν ὑστέραν.

ΑΓΑΘΩΝ Ν. ΛΟΥΚΙΑΝΣ.

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ (*)
 (Συνέχεια ἀπὸ σελ. 96.)

- 41.— Ὅποταν γέρων συμβουλευῆ γέροντα, θησαυρὸς προσ-
 τίθεται ἐπὶ θησαυροῦ (Μένανδρος.)
- 42.— Σέβου τὰς πολιὰς τρίχας τὰς περικυκλούσας τοὺς τῶν
 γερόντων κροτάφους. (Φωκυλίδης.)

(*) Τὰ ἀνατολικά ἀποφθέγματα καὶ τὰ τοιαῦτα παρεφράσθησαν ἐκ τοῦ
 Γαλλικοῦ καὶ Ἀγγλικοῦ, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ τῆς οἰκείας αὐτῶν γλώσσης.

43.— Ἐὰν, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ χεῖρ σου τρέφει, τὸ στόμα σου
 βλαστρημῇ, εἶνε τὸ αὐτό, ὡς νὰ χέσῃ ἐπὶ Ἀττικοῦ μέλιτος ἀψίν-
 θιον. (Μένανδρος.)

44.— Ἐν τῇ καρδίᾳ του πρέπει τις ν' ἀποκτήσῃ τὸν φίλον
 οὐδέλλως ἀπέργεται πλέον ἐκεῖθεν τὸν φίλον, ὃν ποθεῖ τις, δύνα-
 ται καθημερινῶς νὰ βλέπῃ. (Σενέκας.)

45.— Ποία ἐστὶν ἡ φύσις τῆς Θεότητος; διάνοιξις, ἐπιστήμη,
 προσταγὴ, λογικόν. Ἐκ τούτου λοιπὸν δύνασαι νὰ ἐνοήσῃς, ποία
 ἐστὶν ἡ φύσις τοῦ ἀληθοῦς σου αὐτοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ μόνου ἐν τῇ
 Θεότητι ὑπάρχοντος. (Ἐπίκτητος.)

46.— Ἐπεβίβηθης, ἐπλευσας, ἀρίχθης! Ἐξέλθε τοῦ πλοίου!
 Παῦσον νὰ ὑπόκησαι εἰς ἀγγεῖον! Πρέπει ποτὲ τὸ προωρισμένον
 εἰς δουλείαν νὰ ἀρχῇ; εἶσαι πνεῦμα καὶ εὐφυῖα, τὸ ἐπιλοιπὸν
 βόρβορος καὶ φθορά. (Μάρκος Αὐρήλιος.)

47.— Ὁ καλῶς ἀνατεθραμμένος νέος ὁμοιάζει μὲ ἄπερθον
 χρυσὸν κυκλοφοροῦντα καθ' ὄλας τὰς χώρας. Ὁ δὲ ἀχρεῖος μὲ
 νόμισμα δερμάτινον μὴ κυκλοφοροῦν παρὰ τοῖς ξένοις. (Ἀρα-
 βικόν.)

48.— Ἡ ζωὴ εἶνε εἶδος μέθης ἡ ἡδονὴ παρέρχεται, ἡ κε-
 φαλαγγία μένει. (Περσικόν.)

49.— Μὴ ἀφαίρει συγχρόνως πάντα τὰ στρουθία ἐκ τῆς φω-
 λεᾶς. Ἄφες ἐν αὐτῇ τὴν μητέρα αὐτῶν, ἐὰν θέλῃς καὶ ἄλλα
 κατὰ τὴν προσεχῆ ὥραν τοῦ ἔτους στρουθία ν' ἀποκτήσῃς (Φω-
 κυλίδης.)

50.— Ἡ τοῦ γεωργοῦ ζωὴ εἶνε εὐτυχής, καθότι ἡ ἐλπίς πα-
 ράκειται πάντοτε τῇ ζημίᾳ. (Μένανδρος.)

51.— Ἡ ἐλεημοσύνη ἐστὶ τὸ ἄλας τοῦ πλούτου· ἄνευ τοῦ
 προφυλακτικοῦ τούτου φθερίζεται (Περσικόν.)

52.— Ἡ ζωὴ εἶνε πύρ· ἀρχεται ἀπὸ καπνοῦ καὶ λήγει εἰς
 σποδόν. (Ἀραβικόν.)

53.— Ἡ τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ εἶνε δέλτος, ἐν ᾗ δέον νὰ κα-
 ταγράφωται: καλαὶ μόνον πράξεις. (Ἀραβικόν.)

54.— Ἡ τοῦ ὀρυζίου ἐλεημοσύνη εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἡ
 ὑποληπτικώτερα, ἀλλ' ἡ τῶν λόγων ἡδύτης ὑπερβαίνει αὐτήν. (Ἰνδ.)

55.— Οὐαὶ εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, οὗ οἱ νέοι ἔχουσιν ἡδὴ γερόν-
 των κακίας, οἱ δὲ γέροντες διατηροῦσιν ἔτι σφάλματα νέων. (Περ-
 σικόν.)

56.— Τὸ μυστικόν σου εἶνε δούλον σου, ἐὰν τὸ δεσμεύῃς διὰ
 τῆς σιωπῆς· γίνεσαι δὲ δούλος σὺ αὐτοῦ, ἐὰν τὸ κηρύξῃς. (Ἀρα-
 βικόν.)

57.— Συγγώρησον τὸν κικκοιοῦντά σε ἄνθρωπον καὶ ὁμοί-
 ασον μὲ τὸ δένδρον τοῦ σαντάλου, (*) τὸ μεταδίδον τὴν ἀρωματικὴν
 αὐτοῦ εὐωδίαν καὶ εἰς τὸν κατακερματίζοντα αὐτὸ πέλεκυν. (Ἰν-
 δικόν.)

58.— Ὁ πλοῦτος ὁμοιάζει μὲ κλίμακα· εὖρας βαθμίδας ἀνα-
 θαίνεις, τοσαύτας ὀρεῖλαις καὶ νὰ καταβῇς. Μὴ ἐμπιστεύου λοι-
 πὸν εἰς ἓνα τοιοῦτον ἀπατεῶνα, ὅστις σὲ ὑψοῖ μόνον ὅπως καλλί-
 τερον σὲ κατακηρηνίσῃ. (Περσικόν.)

59.— Ὁ πλοῦτος ὁμοιάζει μὲ ὄρνιν, ὃν ἔμπαιρός τις μάχος δύ-

(*) Ἐῶλον Ἰνδικὸν χρησιμεῖον εἰς βαφήν.
 (ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΙ').

ναι νὰ συλλθῇ ἐκ τῆς οὐρᾶς, χωρὶς ποσῶς ὑπ' αὐτοῦ νὰ δε-
 χθῇ. Ἀλλὰ συσπειράται καὶ δάκνει θανασίμως τὸν ἀγνο-
 οῦντα τὴν τέχνην τοῦ γοητεύειν αὐτόν. (Κλήμης Ἀλεξανδρ.)

60.— Εἷς τινὰς χεῖρας ἡ ἐπιστήμη εἶνε σκῆπτρον, καὶ εἷς
 τινὰς ἀπλή ράβδος. (Montaigne)

61.— Ἡ φίλια ἔχει τοὺς βραχίονας ἀρκούντως μακρούς, ἔπως
 στηρίζεται καὶ ἐνώνηται ἐκ τῆς μίας ἄκρας τοῦ κόσμου μέχρι τῆς
 ἄλλης. (Ὁ αὐτός.)

62.— Αἱ πλείσται τῶν δυστυχῶν ἡμῶν ἀφικνεῖνται τάχιστα
 καὶ τούτο διότι διανύομεν ἡμεῖς τὸ ἡμισυ τῆς πρὸς αὐτὰς ὁδοῦ.
 (De Levis.)

63.— Ὅμοιοι μὲ πλοῖον, ὅπερ ὁ ναυηγὸς ἤθελε διευθύνει
 ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν ἄστρων, οἱ λαοὶ ἀπώλεσαν τὸν δρόμον των.
 Θὰ ἐπνεύρωσι δ' αὐτὸν θεωροῦντες μόνον τὸν εὐρανόν. (La
 Mennais)

64.— Ἡ προσευχὴ εἶνε ὁ ὕστατος δεσμὸς ὁ προσκολλῶν
 ἡμᾶς τῷ οὐρανῷ. Θελασθέντος καὶ τούτου, ὁ Ἄδης ἀνοίγει πά-
 ραυτα τὸν βόθρον αὐτοῦ καὶ δέχεται τὸ νέον του θύμα. (Ὁ αὐτός.)

65.— Ὁ κόσμος οὗτος εἶνε σκηνὴ. Εἶνε ξενίων, ἐν ᾗ δια-
 νυκτερεύουσιν οἱ ὀδίται. Ὁ ἀμελῶν νὰ προμηθευθῇ τῶν ἀναγκαι-
 οῦτων αὐτῷ διὰ τὸ ἐπιλοιπὸν τῆς ὁδοῦ εἶναι ἄφρων. (Τουρκ.)

66.— Πλείστοι κόκκοι θυμιάματος προωρισμένοι εἰσὶν ἐπὶ τοῦ
 αὐτοῦ νὰ καῶσι βωμοῦ. Ἀλλ' ἐὰν ὁ εἷς πίπτῃ ταχύτερον καὶ ὁ
 ἄλλος βραδύτερον, οὐδέλλως ἡμῖν διαφέρει. (Μάρκος Αὐρήλιος.)

67.— Ἡ ζωὴ εἶνε χιών τις ἐκτεθειμένη ὑπὸ τὴν ἐπίρροισαν
 θερνοῦ ἡλίου. Μία στιγμὴ καὶ διαλύεται. Καὶ ἐντοσοῦτω παρα-
 δίδεται εἰς τοιαύτην ἀταραξίαν!! Δυστυχῆς ὁ μὴ προπαρασκευ-
 αζόμενος δι' ὁδοπορίαν! Ἔδη τὸ τύμπανον τῆς ἀναχωρήσεως ἤχη
 εἰς τὸ οὖς του, καὶ ὁμως οὐδὲ τὴν ἀναχώρησίν του ἐσκέφθη ὁ
 ἄφρων. (Περσικόν.)

68.— Ποῦ κρημνίζεται τὸ πλῆθος αὐτό; Νέοι καὶ γέροντες,
 κλύσται καὶ πένητες συνωθούνται, ἀναμίγνυνται, συγχέονται...
 ἀράτος τις χεῖρ ὠθεῖ αὐτοὺς διὰ στενῆς ἀτραποῦ πρὸς πύ-
 λην τινα, ἣν σπεύδουσι νὰ κρούσωσι... Πέρην ταύτης τί εὐρίσκει-
 ται; πάραυτα θέλουσι τὸ μάθει, νῦν δὲν ἔχουσι καιρὸν περὶ αὐ-
 τοῦ νὰ σκεφθῶσι. (La Mennais.)

Θ. Χ. Μουσκόπουλος.

ΙΣΠΑΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.
ΕΠΙ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΣΚΛΗΡΟΥ.

Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμαῖ.
 (Συνέχ. ἀπὸ σελ. 172.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἀπὸ ἐνὸς ἡδὴ μηνὸς ὁ Ἰωάννης Πασχάλης ἦτο πρῶτος βο-
 ηθὸς τοῦ εὐαγγελιστοῦ τῆς Σιβιλλίας, καὶ καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦ-

νακτορυλακήν, ἢ ὁποῖα, ἀνακαλύψασα τὸ σῶμα τοῦ Ἀντωνίου Μενδέζου, ἤρχετο νὰ τῷ κάμῃ τὴν ἔκθεσιν· ἀλλ' ἡ ἔκθεσις αὕτη δὲν περιεῖχεν οὐδεμίαν πληροφορίαν. Οἱ περιπόλοι, διακρίνοντας τὴν ὁδὸν τῆς Κανδύλας, ὠλίθησαν εἰς ἕν πτώμα, καὶ μετακομίσαντες αὐτὸ ἐμπροσθεν φανοῦ τινος ἐγνώρισαν ὅτι ἦτον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀντώνιος Μενδέζος. Ἀλλ' οὐδεμία εἴδησις ἐδίδετο περὶ τοῦ φονέως, διότι ἡ ὁδὸς τῆς Κανδύλας ἦτο πάντῃ ἐρημος καθ' ἣν στιγμὴν εὐρέθη τὸ πτώμα.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης μετέβη ἀμέσως εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐπράχθη ὁ φόνος ἢ ὁδὸς ἦτο πλήρης, διότι οἱ περιεργοὶ ἴσταντο περὶ τῶν σωρῶν αἵματος. Ὁ πρῶτος βοήθης ἤρωτησεν ἄλλοι, ἀλλ' οὐδεὶς ἐγνώριζε πλείονος ἢ ὅτι ἐγνώριζε καὶ αὐτὸς· εἰσῆλθεν ἔπειτα εἰς τὰς πέριξ οἰκίας· ἀλλ' εἶπε διότι οἱ κατοικοῦντες αὐτὰς ἐφοδούνο μὴ ἐνοχοποιηθῶσιν, εἶπε διότι τῶντι ἡγούρων τί συνέβη, δὲν τῷ ἔδωκαν οὐδεμίαν πληροφορίαν. Ὁ Πασχάλης ἐπανῆλθεν οἰκαδε, ἐλπίζων ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἐδύνατο νὰ γίνωσι τινες ἀνακαλύψεις. Οὐδὲν ἐν τούτοις νέον ἐγνώριζον ἢ φυλακὴ ἐρωτηθεῖσα καὶ δεύτερον ἀπεκρίθη, ὅτι εἶχεν εἶρει τὸν Μενδέζον κρατοῦντα ἀκόμη τὸ ξίφος του γυμνόν, ὅπερ ἀπεδείκνυεν, ὅτι εἶχεν ὑπερασπισθῆ ἑαυτὸν κατὰ τοῦ ἀντιπάλου του. Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης μετέβη εἰς τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο τὸ πτώμα καὶ τὸ εξέτασε μετὰ προσοχῆς· τὸ ξίφος εἰσελθὼν εἰς τὸν δεξιὸν κόλπον, ἐξῆλθε κάτωθεν τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου· ὁ δυστυχὴς Ἀντώνιος ἀντέταξε γενναίως τὸ στήθος εἰς τὸν ἐχθρόν του. Ἀλλ' ἔλα ταῦτα δὲν ἔλεγον ποῖος ἦτο ὁ ἐχθρὸς του.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης διήλθε τὴν ἡμέραν παραδιδόμενος ἔλος εἰς εἰκασίας· ἀλλ' ἔλα αἱ εἰκασίαι του δὲν τὸν ἔφερον οὔτε εἰς τὴν σκιὰν καὶ πιθανότητός τινος. Παρήλθε καὶ ἡ νύξ χωρὶς νὰ παρῆξη νεώτερόν τι. Τὴν δὲ αὐγὴν διετάχθη νὰ μεταβῆ εἰς τὰ ἀνάκτορα.

— Λοιπὸν; τὸν ἠρώτησεν ὁ δὸν Πέτρος, γνωρίζεις τὸν δολοφόνον;

— Ὅχι ἀκόμη, αὐθέντα, ἀπεκρίθη ὁ Πασχάλης· ἀλλὰ διέταξα νὰ γίνωσιν αἱ μεγάλες ἐρευναι.

— Σὲ μένον ἀκόμη δύο ἡμέραι, εἶπεν ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης κατέτριψε καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν εἰς ματαιὰς ἐξετάσεις. Ἐπῆλθε καὶ ἡ νύξ χωρὶς νὰ συνεπιφέρῃ τι καὶ παρήλθεν ὡς τὴν προηγουμένην. Τὴν τρίτην ἡμέραν ὁ Ἰωάννης Πασχάλης μετεκαλέσθη εἰς τὸ παλάτιον.

— Λοιπὸν! τὸν ἠρώτησεν ὁ δὸν Πέτρος, ἔχεις τίποτε νέον νὰ μᾶς εἴπῃς;

— Τίποτε, Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Πασχάλης, μᾶλλον αἰσχυρόμενος διὰ τὸ ἀτελεσφόρητον τῶν ἐξετάσεών του, ἢ φοβούμενος δι' ἑαυτὸν.

— Μία ἡμέρα σὲ μένει ἀκόμη, εἶπε ψυχρῶς ὁ βασιλεὺς, καὶ εἶπε περισσότερος καιρὸς ἢ ἕως ἀπαιτεῖται διὰ δικαστὴν τὸσφ ἱκανὸν ὡς σύ, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃς τὸν ἔνοχον.

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης συνέλεξε τὴν ἡμέραν ταύτην ἕως ἀπο-

δειξίσει ἐδυνήθη νὰ εὕρῃ, ἀλλ' αἱ ἀποδείξεις αὐταὶ ἔλα ὁμοῦ δὲν ἦσαν ἀποχωρῶσαι. Τὰ πάντα ἦσαν καθρὰ ὡς πρὸς τὸ θῦμα, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν φονέα τὰ πάντα ἔμενον εἰς τὸ σκότος μ' ἔλας τὰς προσπαθείας, τὰς ὁποίας κατέβαλεν ὁ πρῶτος βοήθης.

Ἦλθε καὶ ἡ ἑσπέρα... ἡ ἑσπέρα! Σηλαδὴ δὲν ἔμενον εἰς τὸν Πασχάλην εἰμὴ μία μόνη νύξ· ἀπεράσισε λοιπὸν νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ τελευταίαν φορὰν τὸν τόπον ὅπου ἐξετελέσθη ὁ φόμος, ἐλπίζων ὅτι ἀπὸ τὸν τόπον τούτον καὶ ἀπὸ τὰ πέριξ του ἤθελεν ἀνακαλύψῃ φῶς τι· ὁ φόμος τοῦ Ἀντωνίου Μενδέζου εἶχεν ἤδη λησμονηθῆ, ὁ δὲ λίθος, ἐρυθρὸς ἀκόμη, ἦτον ἡ μόνη μένουσα μαρτυρία.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης ἐστάθη ἐμπροσθεν τοῦ τελευταίου τούτου ἴχνους τοῦ κακουργήματος, τὸ ὅποιον ἤρχισε καὶ αὐτὸ νὰ ἐκλείπῃ, ὡς ἂν ἦτο πεπωμένον νὰ τῷ λείψωσιν ἔλα αἱ ἐνδείξεις· ἐστάθη λοιπὸν ἐκεῖ καὶ ἔμεινε ἀκίνητος καὶ σκεπτικὸς σιωπῆν μίαν ὥραν, ὅποτε τῷ ἐφάνη, ὅτι κάποιος τὸν ἐφώναξεν· ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδεν εἰς παράθυρόν τι ἀπέναντι τῆς οἰκίας τῆς Ἐλεονώρας Χάρου γραῖαν τινα, ἥτις τῷ ἔκαμε νεύμα ὅτι εἶχε κατὰ τὸν εἶπη. Εἰς τὴν θέσιν, εἰς ἣν εὐρίσκειτο ὁ δικαστὴς, τὸ φρονιμώτερον ἦτο νὰ μὴ καταφρονῆσῃ μηδεμίαν εἰδησίαν. Ἐπροχώρησε λοιπὸν ὑπὸ τὸ παράθυρον κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἐν κλειδίον ἔπεσεν εἰς τοὺς πέδας του καὶ τὸ παράθυρον ἐκλείσθη. Ἐνόησεν, ὅτι ἡ γραῖα δὲν ἤθελε νὰ τὴν παρατηρήσωσιν· ἀνέλαβε τὸ κλειδίον καὶ τὸ προσήρμοσεν εἰς τὴν θύραν· ἡ θύρα ἠνοιχθῆ· ὁ Ἰωάννης Πασχάλης εἰσῆλθε καὶ, θέλων νὰ μεταχειρισθῆ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ μυστήριον ἔπως ἡ γραῖα, ἔκλεισε τὴν θύραν ἅμα εἰσελθὼν.

Τότε εὐρέθη εἰς διάδρομον σκοτεινὸν καὶ στενόν, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὁποίου ὠλισθήσε πλησίον κλιμακῶς· τὸ παράθυρον, τὸ ὅποιον ἡ γραῖα εἶχεν ἀνοίξει, εὐρίσκειτο εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα· ἡ κλιμακὴ αὕτη φυτικὰ ἔπρεπε νὰ φέρῃ εἰς τὸν θάλαμόν της. Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης δρᾶξας τότε τὸ παρ' αὐτὴν σχοινίον ἤρρισε ν' ἀναβῆ τὰς βαθμίδας. Φθάς δὲ εἰς τὴν δευτέραν ὁροφὴν, εἶδε διὰ τινος θύρας ἡμικλείου ἀμυδρὸν φῶς· ἐφθασεν εἰς αὐτήν, τὴν ὠθήσε καὶ ἀνεγνώρισε τὴν γραῖαν τὴν ὁποίαν εἶχεν εἶδε εἰς τὸ παράθυρον. Ἡ γραῖα τῷ ἔνευσε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, αὐτὸς ὑπήκουσε, καὶ, προχωρήσας πρὸς αὐτήν,

— Ἡ εὐγενεῖα σου εἶσαι, κυρία, εἶπεν, ἡ ὁποία μὲ ἔνευσε νὰ ἀναβῶ;

— Ἐγὼ μάλιστα, ἀπήντησεν ἡ γραῖα, διότι ἤξευρα τί ἐζήτεῖς.

— Καὶ ἡμπορεῖς νὰ μὲ δώσης πληροφορίας δι' ὅτι ἐζήτησεν;

— Ἴσως, ἂν ἐρκίξασθε νὰ μὴ μὲ ἐνοχοποιήσητε.

— Ὅρκίζομαι, καὶ περὶ πλέον σὲ ὑπόσχομαι· ἀξιόλογον ἀνταμοιβήν.

— Ὡ! δὲν μὲ μέλει τὸσον δι' ἀνταμοιβήν— ἂν καί, νὰ σὰς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, δὲν θὰ μὲ βλάψῃ διότι δὲν εἶμαι πλουσίος—

— Ὅσον λυπούμαι νὰ βλέπω εἰς στενοχωρίαν ἄνθρωπον τὸσον ἀξιότιμον, ὡς σὰς· τοῦτο μὲ ἀναγκάζει νὰ σὰς βοηθήσω, διότι γνωρίζω πολὺ καλά, ὅτι δὲν σὰς μένει πλέον καιρὸς, εἰμὴ ζωὴ αὐρίου διὰ νὰ ἀνακαλύψῃτε τὸν δολοφόνον, καὶ ὅτι ἂν ἡ κεφαλὴ του δὲν πέσῃ, πρέπει νὰ πέσῃ ἡ ἰδικὴ σας ἀντ' αὐτῆς. Τί

θὰ γίνῃ λοιπὸν ἡ δυστυχὴς Σιδιλλία, ἂν ἀπολέσῃ τὸν καλὸν δικαστὴν της;

— Ὁμίλησε λοιπὸν, κυρία μου, ὁμίλησε, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ.

— Πρέπει νὰ σὰς εἴπω, ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα, ὅτι ἡ ἀπέναντι τῆς ἰδικῆς μας οἰκία ἀνήκει εἰς τὸν κόμητα Σαλούστιον Χάρου.

— Τὸ γνωρίζω.

— Καὶ ἐκατοικεῖτο ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν του δόναν Ἐλεονώραν.

— Τὸ γνωρίζω καὶ τοῦτο.

— Αἱ καλὰ! αὕτη ἡ κυρία εἶχεν ἐραστὴν ὠραῖόν τινα κύριον, ὁ ὁποῖος ἤρχετο καθ' ἑκ ἄστην ἑσπέραν σκεπασμένους μὲ τὸ ἐπανωφόριόν του, ἔστεκετο ἐμπροσθεν τῆς οἰκίας καὶ ἐκτύπα τρίς τὰς χεῖρας του.

— Ἐ! καὶ τότε;

— Τότε ἠνοίγετο ἡ θύρα, ὁ κύριος εἰσῆρχετο καὶ ἐξῆρχετο μίαν ὥραν πρὶν ἐξημερώσῃ.

— Ἐπειτα;

— Χθὲς τὸ πρωὶ ὁ ἀδελφός, μαθὼν βέβαια τὴν ὑπόθεσιν, ἦλθε καὶ ἐπῆρε τὴν ἀδελφὴν του, ἀφῆρας εἰς τὴν οἰκίαν μίαν μόνον γραῖαν ἐπιστάτριαν, εἰς τὴν ὁποίαν διέταξε νὰ μὴ ἀνοίξῃ εἰς κανένα· ὥστε χθὲς, ὅταν ὁ κύριος αὐτὸς ἦλθεν, εἶρε τὴν θύραν κλεισμένην.

— Ἐξακολουθεῖ.

— Λοιπὸν! ἐπειδὴ τοῦτο δὲν τὸ ἐνοστιμεύετο καὶ ἐπειδὴ ἡ γραῖα ἐπιστάτρια, πιστὴ εἰς τὴν διαταγὴν, δὲν ἠθέλησε νὰ ἀνοίξῃ, ὁ καλὸς σου κύριος ἐδοκίμασε νὰ σπάσῃ τὴν θύραν.

— Ἄ! Ἄ! βίαν βλέπω ἔχομεν, ἐψιθύρισε λέγων ὁ Πασχάλης.

— Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφθασεν ὁ πτωχὸς Ἀντώνιος, ὁ ὁποῖος ἐδοκίμασε νὰ πείσῃ τὸν ἄλλον νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, ἀλλ' ὁ κύριος αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ τίποτε, καὶ ἐκβαλὼν τὸ ξίφος του ἐφόρευσε τὸν Ἀντώνιον.

— Πολυτίμως λεπτομερείας, μὰ τὴν ζωὴν μου, ἔχεις, εἶπεν ὁ Πασχάλης. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ κύριος ποῖος εἶνε;

— Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος;

— Ναί, ναί, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἤρχετο καθ' ἑκάστην νύκτα.

— Ἐκεῖνος ὅστις ἐφόρευσε τὸν Ἀντώνιον;

— Βέβαια, βέβαια, αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἐφόρευσε τὸν Ἀντώνιον.

— Αἱ καλὰ! εἶνε...

— Εἶνε;...

— Ὁ βασιλεὺς, εἶπεν ἡ γραῖα.

— Ὁ βασιλεὺς! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης Πασχάλης.

— Ὁ βασιλεὺς, μάλιστα.

— Εἶδες τὸ πρόσωπόν του;

— Ὅχι.

— Ἦκουσες τὴν φωνὴν του;

— Ὅχι.

— Πόθεν λοιπὸν τὸν ἐγνώρισες;

— Διότι τρίζουν τὰ κόκκαλά του, ὅταν περιπατῇ.

— Τῶντι, ἀπήντησεν ὁ δικαστὴς, τὸ παράξενον αὐτὸ τὸ παρετήρησα εἰς αὐτὸν μόνον. Ἄκουσε, κυρία: ἀπόψε θὰ ἔχῃς τὴν ὑποσχεθεῖσάν ἀνταμοιβήν.

— Καὶ τὸ μυστικόν; θὰ τὸ φυλάξετε πάντοτε μυστικόν;

— Ἀμφιβάλλεις;

— Ὁ Θεὸς λοιπὸν νὰ σὰς φυλάτῃ, κύριε δικαστά· ἡ εὐτυχέστερα ἡμέρα τῆς ζωῆς μου θὰ ἦνε ἐκείνη, καθ' ἣν θὰ σώσω τὴν ζωὴν σου, τὴν ζωὴν σου, ὁ ὁποῖος εἶσαι τὸσον πολυτίμος δι' ἔλους μας.

Ὁ Ἰωάννης Πασχάλης ἀποχαιρετίσας τότε τὴν γραῖαν, ἐπανῆλθεν οἰκαδε καὶ ἔστειλεν ἀμέσως δικαστικὸν κλητῆρα εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἀλκαζάρ. Διὰ τοῦ κλητῆρος τούτου προσεκαλεῖτο ὁ δὸν Πέτρος βασιλεὺς τῆς Καστιλλίας νὰ ἐμφανισθῇ τὴν ἐπαύριον ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τοῦ πρώτου βοηθοῦ τοῦ εἰσαγγελέως (Ἐπειτα τὸ τέλος.)

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗΣ.

(Συνέχεια ἀπὸ 271 τόμ. Γ')

Πόλις τῆς Γαλιλαίας.

Ἐν δὴ ὦρ ἡ Ἀεν δὴ ὦρ. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο πρὸς μεσημβρίαν τοῦ Θαβῶρ καὶ εἶνε γνωστὴ διὰ τὴν ἐγγαστρίμυθον, ἢ τινὰ ἐσυμβουλευθῆ ὁ Σαούλ (Βασιλ. Α' κεφ. 28, ἐδαφ. 7ον, 8ον). εἰς τὴν πόλιν ταύτην δεικνύουσιν εἰσεῖτι τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ ἡ γυνὴ αὕτη κατῴκει καὶ ὃ ἀπέχει ἀπὸ τὴν Ναζαρέτ 21)2 λεύγας.

Ναίν. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο εἰς τὴν πεδιάδα Ἰερσάελ πλησίον τῆς πόλεως Ἀενδῶρ. Τῆς πόλεως Ναίν γίνεται μείνα εἰς τὸν εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν (κεφ. 7ον ἐδαφ. 11ον), διότι εἰς αὐτὴν ἀνέστησεν ὁ Κύριος τὸν μονογενῆ υἱὸν τῆς χήρας.

Ἀφ' ἐκ. Ἡ πόλις αὕτη κεῖται εἰς τὴν πεδιάδα Ἰερσάελ· πλησίον τῆς πόλεως αὐτῆς ἐγένετο ἡ μεταξὺ Ἰουδαίων καὶ Φιλισταιῶν μάχη, καθ' ἣν ὁ Σαούλ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωνάθαν ἐπεσαν φονευθέντες, (Βασ. Α' κεφ. 29 ἐδαφ. 1ον, 2ον, 3ον, καὶ κεφαλ. 30ον ἐδαφ. 2ον). Ἡ πόλις αὕτη Ἀφ' ἐκ ἀνήκειν εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Ἰσάχαρ· ἄλλη δὲ τις πόλις Ἀφ' ἐκ ἀνήκουσα εἰς τὴν φυλὴν τοῦ Ἀσῆρ ἔκειτο παρὰ τὴν πόλιν Σιδῶνα.

Ἀκχὼ ἡ Πτολεμαϊκὴ τὴν σήμερον καλουμένη Ἀκρη ἢ Ἅγιος Ἰωάννης. Κεῖται πρὸς βορρᾶν τοῦ Καρμήλου καὶ εἶνε παλαιὰ πόλις τῶν Φοινίκων. Πτολεμαϊκὴ ὠνομάσθη, φαίνεται, ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων, ἀλλ' ὑπὸ τίνος ἄδηλον· ἐπὶ τῶν Μακκαβαίων ἡ πόλις αὕτη περιήλθεν εἰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ κατεκυριεύθη πάλιν ὑπὸ τῶν Πτολεμαίων. Ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος ἡ πόλις ἐγένετο ἀποικία Ρωμαϊκὴ, κατὰ δὲ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν πάλιν αὐτὴν ἐγκατέστη ἐπισκοπὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας.

Ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας ἢ δυναστείας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ἡ πόλις ἔπεσεν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Ἀράβων· ἐπὶ τῶν πρώτων δὲ σταχυοφοριῶν καὶ ἡ πόλις αὕτη καὶ ἅπασα ἡ Παλαιστίνη ἐξουσιάζετο ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου. Κατὰ καιροὺς δὲ περιήλθεν ἄλλοτε εἰς τούτον καὶ ἄλλοτε εἰς ἐκεῖνον

φώκη, εύρισκομένη ιδίως εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὀκεανόν, οὔσα δὲ μεγίστη πασῶν τῶν ἄλλων, διότι τὸ σῶμά της γίνεται 7—10 μέτρων κατὰ τὸ μήκος καὶ 4—5 τὴν περιφέρειαν, ὀνομάζεται ἀπὸ βραχείας καὶ κινητῆς σαλπιγγοειδοῦς προεξοχῆς, εἰς ἣν ἀπολήγει τὸ ρύγχος της, διὸ καὶ θαλάσσιος ἐλέφας προσεπικαλεῖται. Αἱ ὠταρτίαι διακρίνονται ἐκ τοῦ ὅτι ἔχουσι μεγαλύτερα ἐξωτερικὰ ὠτα (ἕθεν καὶ ἡ ὀνομασία των), ἔχουσι δὲ τοὺς δακτύλους σχεδὸν ἀκινήτους, τοὺς δὲ ὄνυχας μικροὺς καὶ πλατεῖς. Τὰ κυριώτερα εἶδη αὐτῶν εἶνε: ἡ χαιτοφόρος φώκη, οὕτως ὀνομαζομένη ἀπὸ τῶν θασέων θυσσάνων, τριχῶν καλυπτουσῶν τὸν λαιμόν της, ἰσομεγέθης δὲ σχεδὸν οὔσα μετὰ τὴν προβοσκιδόφορον καὶ ἡ θαλασσία ἀρκτος, κατὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν μικροτέρα καὶ ἀνευ χαιτῆς ἀμφότερα τὰ εἶδη εὐρίσκονται ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ.

Ἡ ἀλιεία τῶν ζῶων τούτων εἶνε ἐπικερδεστάτη. Μία μόνη φώκη δύναται νὰ παραγάγῃ 1)2 τόνον ἐλαίου ἢ δὲ σὰρξ αὐτῶν συνιστᾷ μέρος τῆς τροφῆς τῶν κατοίκων τῶν μεσημβρινῶν παραλείων.

ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ἼΠΠΟΙ.

Ὁ θαλάσσιος ἵππος διακρίνεται τῆς φώκης ἐκ τῶν δύο ἀμυντηρίων ὀπλων, τὰ ὁποῖα φέρει ἐπὶ τῆς ἀνω σιαγόνης. Οἱ θαλάσσιοι ἵπποι, τῶν ὀπείων τὸ σῶμα δύνασθαι νὰ φθάσῃ μέχρις 7 μέτρων, ζῶσιν εἰς τὰς πολικὰς θαλάσσας καὶ τρέφονται κυρίως ἐκ θαλασσίων φυτῶν καὶ μαλακίων.

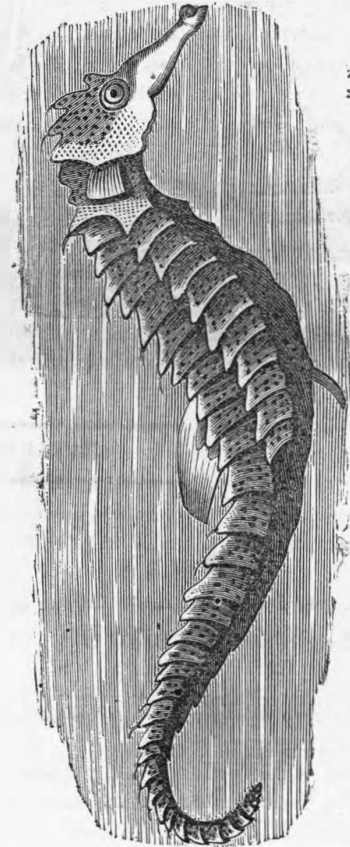
Ο ἼΠΠΟΚΑΜΠΟΣ.

Ἴπποκάμπων ἢ Ἴπποκάμπην ὠνόμαζον οἱ ἀρχαῖοι μυθῶδες τι θαλάσσιον ζῶον, ἦτοι ἵππον, ἔχοντα κυρτὴν οὐρὰν ἰχθύος, ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἐξωγράφου συνήθως ἐποχομένους τοὺς θαλασσίους θεοὺς· ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη καὶ εἰς τὸ μικρὸν θαλάσσιον ζῶον, τοῦ ὀπίου δίδομεν τὴν εἰκόνα κατωτέρω, γνωστότατον εἰς τὰς παραλίαις τῆς Μεσογείου, ὡς καὶ εἰς τὸν Ὀκεανόν καὶ τὸ Ἰνδικὸν πέλαγος.

Τὸ ζῶον τοῦτο, καλούμενον ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν *Caval marino* (θαλάσσιος ἵππος) εἶνε ἰχθύς ἀνήκων εἰς τὴν τάξιν τῶν λογοβραγχίων· εἶνε δὲ πανταχοῦ μικρὸν ὡς τὸ γνωρίζομεν καὶ ἄκακον, καὶ ἀπειθὴ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς ὁμοιάζει μετὰ τὸν ἵππον, μέγιστα δὲ ἀφοῦ ξηρανθῆ, κατὰ δὲ τοὺς σπονδύλους ἐξ ὧν συντίθεται ἡ θήκη τοῦ σώματος του καὶ τῆς οὐρᾶς, μετὰ τὴν κάμπην, τῷ ἐδόθη τὸ ὄνομα ἰπποκάμπος.

Φυσιολόγος τις συλλαβῶν ἀνέθρεψε δύο ἰπποκάμπους θήλειαι καὶ εἶδεν ἐν αὐτοῖς νοημοσύνην τινά. Κολυμβῶντες κρατοῦσι τὸ σῶμά των ὄρθιον, ἀλλ' ἡ οὐρὰ των ζητεῖ νὰ συλλάβῃ πᾶν ὅτι

ἀπαντήσῃ ἐντὸς τῶν ὕδατων. Τυλίσσονται περίξ τῶν θαλασσίων καλαμῶν, καὶ ἀφοῦ σταθῶσιν οὕτω, βλέπουσι μετὰ προσοχῆς τὰ περὶ αὐτούς· ἅμα δὲ ὡς διακρίνωσι βροχὴν τινὰ ἀρμυρίαν, ἐφορμῶσιν ἐπ' αὐτῆς τάχιστα. Ὅσάκις πλησιάζῃ ἰπποκάμπος τις πρὸς ἄλλον, συνήθως συμπλέκουσι τὰς οὐρὰς των ἀμφότεροι· ἀλλ' ἔταν θελήσωσι νὰ χωρισθῶσι, καταβάλλουν ἀγῶνα, καὶ διὰ νὰ τὸ κατορθώσωσι προσκολλῶνται εἰς τοὺς κλαμῶς ἐκ τῶν κάτω τῆς γνάθου των. Τὸ αὐτὸ τοῦτο πράττουσι καὶ ὀσάκις,

Ἴπποκάμπος.

κρατοῦντες περιτυλιγμένον διὰ τῆς οὐρᾶς των πρᾶγμα τι, ἔχουσιν ἰσχυρὰν ἀντίστασιν ὅπως ἀνέλθωσι πρὸς τὰ ἄνω. Οἱ ὀφθαλμοὶ των κινεῖσθαι κατ' ἄλλην διεύθυνσιν ἕκαστος, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς χαμαιλέοντας· αἱ δὲ ἱριδες τῶν ὀφθαλμῶν των εἶνε στιλπναί, καὶ περικυκλοῦνται ὑπὸ κυανῆς στεφάνης.

Οἱ ἰπποκάμποι εἶνε ποικίλων χρωμάτων πλήθουσι δὲ εἰς τὰ περίξ τῆς Νεαπόλεως, ὅπου οἱ παῖδες τοὺς ξηραίνουσι καὶ τοὺς προσφέρουσι εἰς τοὺς ξένους περιηγητὰς ὡς πρᾶγμα τι περιεργον.

(Μυρία Ὅσα).

